

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

3

DİLEKÇE ALT KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

14 Şubat 2013 Perşembe

DİLEKÇE ALT KOMİSYONU

GÖRÜŞME TUTANAKLARI

14 Şubat 2013 Perşembe

---0---

K O N U

Sayfa

Bankacılık Alt Komisyonunun bankacılık işlemleri hakkında şikâyetleri dinlemesi ve ilgili kurum ve kuruluşlardan bilgi alması (Devam)

1:51

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

BİRİNCİ OTURUM

1:51

Halil ERENLER	2:3, 4:5, 6:7, 49, 50
Prof. Dr. Hamil NAZİK	3:4, 10, 16, 22:24, 34, 44, 50:51
Prof. Dr. Osman ALTUĞ	4, 9, 16, 17, 19, 20, 23, 25, 27:28, 29:30, 33, 34:49, 50:51
Buket HİMMETOĞLU (Türkiye Bankalar Birliği Hukuk Danışmanı)	5:7, 8, 11:12, 20, 21, 31:34
Ömer DEVECİ (Şikayetvar.com Genel Müdürü)	7:11, 12
Bayram UZUNOĞLAN (Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Temsilcisi)	7, 8, 16:17, 25:27, 28:30, 34, 37, 49:50
Mehmet HÖBEK (Hazine Müsteşarlığı Sigortacılık Genel Müdürlüğü Aktüerya Gözetim Şube Müdürü)	11, 14:15, 16, 18, 19, 20
Neşe DEMİR AĞ (TÜSİAR Kurucu Başkanı)	12:14, 15, 16, 17, 18, 19, 30:31, 47, 48
Sevde Bayazıt KAÇAR	17, 46
Cihan AKTAŞ (Merkez Bankası Temsilcisi)	18, 20:22
Haluk KURNAZ (Komisyon Uzmanı)	19:20, 32:33, 35, 43, 45
Katılımcı	24:25
Komisyon Uzmanı	28, 29, 30

Şerife GÜRCAN (Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Uzmanı)
Mustafa CEYLAN (Komisyon Uzmanı)

34

44

Açılma Saati: 14.08

Kapanma Saati: 17.56

(Dilekçe Alt Komisyonu)

14 Şubat 2013 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.08

BAŞKAN: Halil ÜRÜN (Afyonkarahisar)

0

BAŞKAN – Değerli milletvekilimiz, Komisyonumuzun değerli üyeleri, medyamızın çok kıymetli mensupları ve kamu kuruluşlarımızın temsilcileri ve tabii ki bugün buraya teşrif etmekle bizi onurlandıran hocalarımız; sizlere minnettarız, hepiniz hoş geldiniz.

Bugünkü toplantımızı başlatıyoruz.

Saat ikiye toplantıyı koymamızın sebebi, İstanbul'dan gelen konuklarımızın öğleden önce başka bir toplantılarının olması. Kendilerinin İstanbul'dan buraya kadar gelmelerine karşılık biz de on bir yerine iki yapalım dedik. Sağ olun, sizler de onur verdiniz, teşrif ettiniz.

Çalışmalarımızın ilkini 5 Aralıkta yapmıştık, ikincisini 20 Aralıkta yapmıştık, bugün üçüncü toplantıyı yapıyoruz. Umuyorum, bugün... Belki bir toplantı daha yaparız bundan sonra, artık yavaş yavaş toparlayacağız.

Gündemimiz hepinizce malum, milletimiz tarafından en çok şikâyet edilen konuları içeriyor. Hâlâ daha şikâyetler gelmeye devam ediyor. Bu şikâyetler haklıdır, değildir veya sebepleri farklıdır, hangi sebeplerdedir, bu konudaki çalışmalarımız sürüyor. Gerçekten, toplantılarımız çok aydınlatıcı oluyor. En azından ben kendi adıma çok istifade ettiğimi düşünüyorum. Bu yapılan toplantılarda konuklarımızın vermiş olduğu bilgileri arkadaşlarımız raporlaştıracaklar. Tabii ki bu çalışmalar öncelikli olarak TRT televizyonu tarafından kaydediliyor, esas sesli kaydımız Tutanak Müdürlüğü tarafından yapılıyor, Tutanak Müdürlüğünden gelen Meclis çalışanlarımız da kayıtlarını yapıyorlar. Yani tam bir Meclis çalışması şeklinde yürütüyoruz bu çalışmaları. İnşallah, sonuçlarının hayırlara vesile olması için ben öncelikle Allah'a dua ediyorum.

Toplantımıza konuklarımızı tanıtarak başlamak istiyorum.

(Toplantıya katılan bürokratlar tanıtıldı)

BAŞKAN – Değerli basın mensubu arkadaşlarımız, değerli çalışanlarımız; bu çalışmalarda varmaya çalıştığımız nokta şu:

Bu Komisyon kuruluşu gereği, kuruluş gayesi gereği vatandaşların taleplerini dinliyor. Türkiye Büyük Millet Meclisinin ve Türkiye Büyük Millet Meclisinden önceki Meclisi Mebusanın en eski ihtisas komisyonu Dilekçe Komisyonudur, yüz otuz yıllık bir geçmişi vardır, vatandaşların her türlü sorununa muhataptır. Şu anda yürürlükte olan mevzuatımız, yani tüzüğümüz gereğince, bize gelen her türlü müracaat için böyle toplantılar yapamıyoruz, sınırlı sayıda konular için yapıyoruz. Benim ilk dönem milletvekilliğim, 24'üncü Dönemde milletvekili oldum, bu Komisyon'da çalışmak nasip oldu. Yaptığımız çalışmalarda, şahsen benim içinde bulunduğum alt komisyonlarda gündeme aldığımız konularda gerçekten ilerlemeler oldu. Ben bundan kendi adıma mutluyum, böyle küçük küçük katkılarımız oluyor diye.

Basın mensuplarıyla burada -belki duyular ama- bir şeyi daha paylaşmak istiyorum. O da... Elektrik sayaçlarıyla ilgili, kayıp kaçak konusunda yaptığımız çalışmada, en son, sayaçlarla ilgili ciddi şikâyetler vardı, "Sayaçları dağıtım şirketleri önceden sormadan değiştiriyor, onayımızı almadan değiştiriyorlar." diye. Ancak, dağıtım şirketlerinin de çok haklı talepleri vardı, sayaçların on seneyi geçmiş durumları vardı, bunların tekrar kalibre edilmesi gerekiyordu, kalibre edildiği zaman bu kalibrasyon ücretini kim ödeyecekti, sökme takma ücretleri ciddi tartışmalara sebebiyet veriyordu. Bu konuları biz çalıştık, rapor ettik. Sevindirici bir haber, basına düştü ama ben kendi adıma tekrar mutlu oluyorum, Sayın Enerji Bakanımız bu konuda ilgili bürokratlarını topladı, on yılı geçmiş sayaçların hepsinin değiştirilmesine karar verildi. Bu değişimin ücreti ne vatandaşa yüklenecek ne de dağıtım şirketlerine, tamamen kamudan karşılanacak. Bu, bu Komisyon'da bu uzman arkadaşlarımızın ve Komisyon'a gelen arkadaşlarımızın önerileri doğrultusunda... Belki doğru bir şeydi ama biz biraz daha görünür hâle getirdik ve karar almalarını hızlandırdık. İşte bunun gibi, en çok şikâyet edilen konularda... Değerli Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Başkanımız -arkadaşlarımız haberi buraya koymuşlar, ben de dünden beri en az 10 defa seyrettim, çok net bir şekilde, Sayın Başkanın haberlerini- çok haklı, diyor ki: "Bankayla yeni tanışanlar şikâyetçi oluyor." veya "Bu hizmetlerin bedelleri var." diyor, işte, bayağı da tutmuş, bütün İnternet medyası onu manşet yapmış "50 liraya lahmacun yiyorsunuz." falan diye. Yani "Bir kredi kartı ücretini niye ödemiyorsunuz?" gibilerinden demeye getiriyor Başkan. Bu, haklı olabilir. Öyle veya böyle bu Komisyon, yani Türkiye Büyük Millet Meclisi milletinin tüm şikâyetini, talebini dinlemek zorunda. Biz bir

şekilde dinliyoruz ve bunları da rapor ediyoruz. Bu raporumuz Genel Kurula kadar inebiliyor, tabii, ilgili kuruluşlara gidiyor. Biraz önce kayıp kaçakta verdiğim örnek gibi -başka örnekler de var- idari kurumlar, yürütmenin içindeki kurumlar bazen biz çalışırken, daha Komisyon çalışmasını bitirmeden bazı sorunları çözüyor, bazen de yasal düzenleme falan gerektirebiliyor, onlar da devam ediyor. Bazı konular var ki bir yasal düzenleme yapılmasa bile veya herhangi bir karar alınmasa, uygulanmasa bile kamuoyunda toplumu bir rahatlatıyor, bir "Oh." dedirtiyor, "Evet, bu Meclis bizim derdimize de sahip çıkıyor. Bu Mecliste biz de vardır. Bu Meclis bizi de kabul ediyor." diye aidiyet duygusunu yaşıyor ve mutlu oluyor insanlar. Emsal: Dersim Komisyonu. Dersim Komisyonu olarak bütün Dilekçe Komisyonu genel kurulu çalışıyoruz. Ben dinlemelere gittim, hâlâ çalışmalarımız devam ediyor. Çok korkunç talepler vardı ama bilemiyorum sonuçta nereye varacağız, nasıl varacağız fakat ben milletimiz adına bir hizmet gördüğümüze inanıyorum. Biz bu hizmeti görürken değerli uzmanlarımız ve bütün konuklarımız da bize yardımcı oluyorlar.

Bu Komisyondan, bu çalışmalardan hassaten beklediğim şey de değerli daire başkanımızın takip ettiği Tüketici Yasası ve bu konuda Bankalar Birliğiyle ve bütün banka yöneticileriyle, sahipleriyle bir şekilde bir uzlaşmaya vararak zayıf kesimlerin, ekonomik olarak zayıf olan insanların haklarını koruyacak şekilde bir yasal düzenleme yapmamız. Hoş, serbest piyasa ekonomisinde "Firmalar rekabet etsinler, kendiliğinden düzelsin." deniliyor, bunun örnekleri de var. Yani artık bir kamu bankasının -hassaten onun altını da çiziyorum, reklam olmasından falan da çekindiğim yok- Halk Bankasının kredi kartlarından ücret almamak suretiyle veya birtakım hizmetlerden ücret almamak suretiyle girdiği rekabetten sonra bütün bankalar ücretsiz kredi kartı çıkarmaya başladılar ama bu yetmiyor, yani gerçekten yetmiyor, hâlâ daha içimizi burkan şikâyetler geliyor.

Bir öğrenci şöyle bir şey yazıyor -özellikle sizle paylaşıyorum Buket Hanım- diyor ki: "Babam bana 300 lira harçlık gönderiyor, banka benden 30 lira havale parası kesiyor. 30 lirayı ben beş gün, altı gün yiyorum, yani beslenmemi karşılıyorum bu parayla." Baba zaten emekli, aldığı para bin lira, 1.100 lira. Yani böyle... Nasıl yapacağız bilmiyorum, bir çözüm bulmamız lazım. Özellikle hocalarımızı onun için davet ettim ve Osman Hocam alternatif fikirleriyle uzun süredir takip ettiğim, yürekte saygı duyduğum bir insan, umarım bize bu konuda önerilerde bulunur. Yani bir şeyler yapmalıyız. 30 bin liranın altında hiç ücret almayalım mı yani kredilerde? Böyle bir şey yapmalıyız ihtiyaç sahipleri için. Veya dün bir şikâyet geldi, "Krediyi bir kere aksattım, hemen kat ettiler." diyor, tamamını istiyorlar. Köylü bu, altı aydan altı aya almış. Yani bankayla ilgili, "Ben 6'ncı ayın sonuna kadar, yani haziranın sonuna kadar, hasadı kaldırmadan bir şey yapamam. Tarlamı da satacaklar, traktörümü de satacaklar." Dedim ki: "Vekil olarak benim yapabileceğim hiçbir şey yok, avukat olarak da yapabileceğim hiçbir şey yok. Yanılıyorsun, bir kerede kat etmezler." "Kat ettiler, bir kerede kat ettiler." diyor. "Avukata git, avukat idare eder." dedim, yani kurumun avukatı; "Yok, hayır, idare edemem, bizim hepimiz genel merkeze bağlıyız. Hemen git, hemen satış iste, hemen haciz iste, hemen arkasından satış iste." diyorlar." diyor. Yani gerçekten âciz kalıyoruz, yaşadığımız şeyler. Bugün konuştuğumuz gündemde benim çok yüreğimin burkulduğu olaylar var.

Bir de tabii ki biz bankaları bir şekilde "Burada ne yapabiliriz yasal düzenleme olarak veya çözüm olarak?" diye düşünüyoruz ama asıl bir de görünmeyen tarafı var bu sorunun, yasal olmayan, "tefeci" dediğimiz insanlar var. Onları anlaşırlar gibi falan değil yani yüzde 15 faizlerle hâlâ daha para satabiliyorlar Ankara'nın göbeğinde, İstanbul'da, taşrada. Yani biz milletin vekilleri olarak milletin sorunlarına karşı duyarlıyız, "Neler yapabiliriz?" diye gayret ediyoruz.

İnşallah, bugün, izniniz olursa, ilk çalışma olarak şikâyetçimiz Halil Erenler Bey'i başlangıçta dinlemek istiyoruz.

Buyurun.

HALİL ERENLER – Sayın Başkan ve değerli üyeler, ben 2009 yılında Sivas'tan Antalya'ya tayin olduğumda bizim Emniyet Müdürlüğü Vakıfbank Perge Şubesiyle bir anlaşma yapmış, biz bilmiyoruz tabii. Ben 2009'un Temmuz ayında tayin olduğumda bankaya gittiğimde hesabımı açtıracaktım, hesabımı açtırdım, benim adıma banka benden habersiz kredi kartı çıkarmış, benden habersiz kartıma 6 milyar ek hesap tanımlamış. Ben bunu görünce şok oldum. Bir ay sonra askere gideceğim. Yani benim kartım kaybolursa, benim kartım kullanılsa ben 6 milyar parayı nasıl ödeyecektim, 2009 yılından bahsediyorum, şu anki para itibarıyla tahmini 10 milyar diye düşünebiliriz. Yani ben bu bankadan bunu kapattırdım. Şimdi, ben bankadan iş yeri açmak için, babam iş yeri açarken bir para kullanmak zorunda kalmıştım. Bankadan ben kredi çekerken banka dedi ki bana: "Sana kredi veririz ama -şu anda maaş alıyoruz o bankadan- maaşının 3 katı mecburen ek hesap açmak zorundayız, yoksa krediyi vermeyeceğiz." Biz, neyse, bunu aldık. Bu arada annemin hasta olmasından dolayı ben babama para göndermek zorunda kaldım. İşte, bu da ek hesabım 6 milyardı. Bunun, bankanın bana uyguladığı faiz oranıyla ilgili, aylık 6,5'e yakın, yılda yüzde 78'e yakın faiz oranı vardır. Normalde faizler 1,50 iken, normal bir faizin yıllık yüzde 18'i geçmemesi gerekirken banka benden yüzde 78 faiz almış ve aldı. Yani burada beni yıllık yüzde 60 zarara uğrattı, uğrattığı gibi de ben bu parayı ödedim ve banka benim ek hesabımı kapatmıyor. Neden? Benim onunla hiçbir anlaşmam olmadığı hâlde

benim ek hesabım kapanmıyor. Dedim ki en son: “Sizi cumhuriyet savcılığına şikâyet edeceğim.” ve sonunda kapattılar. İlla ben bunları şikâyet etmek zorunda mı kalmak zorundayım? Ondan sonra...

BAŞKAN – Ne zaman oldu bunlar?

HALİL ERENLER – Bu yeni. Ben bunları, bankayı uyardım, şimdi dava açacağım kendileriyle ilgili. Şimdi, ben bankadan ekstre istedim, dedim ki... Ben bir sene içinde kullandığım faizleri çıkardım. Normalde benden aldığı para 1 milyar 517 TL...

BAŞKAN – Rakamların önemi yok Halil Bey, mantığı söyleyin yeter.

HALİL ERENLER – Toplam banka benden normalde...

BAŞKAN – Bu kredi açık hesabınızın...

HALİL ERENLER – Bu, ek hesap, bankamatik kartına tanımlı hesap.

BAŞKAN – Tamam, zaten onun yüksek, ek hesabın faizi her zaman yüksek yani 4,6 şu anda zannediyorum.

HALİL ERENLER – Sayın Başkanım, bunlar BSMV ücretleriyle beraber bu 6,5'e geliyor veya daha fazlaya geliyor.

BAŞKAN – Evet, daha fazlaya geliyor.

HALİL ERENLER – Yıllığa vurduğumuz zaman bu yüzde 78 yapar.

BAŞKAN – Aynen öyle ama bunu önceden söylüyorlar size değil mi?

HALİL ERENLER – Hayır.

BAŞKAN – Söylemediler mi?

HALİL ERENLER – Hayır, böyle bir şey yok ve bizim bununla ilgili bir anlaşmamız da yok bankayla, benim öyle bir imzam da yok. Ama şimdi, burada banka diyor ki... Ben onu çıkardım.

Hatta bu, 3 Nisan 2012'de Hürriyet gazetesinin şeyine düşmüş, “Aysel Alp” diye bir hanımefendi bunu gazeteye taşımış. “Merkez Bankasının kredilere uygulanacak üst sınır düzenlemesi de masraflarla ilgili sınırlamalar da maaş hesabına bağlı bu kredi için geçerli değil. İşte, bunların menfaatlerini banka belirlemiş.” diyor ve ben bankaya sordum, dedim ki: “Benden o aldığınız ek hesap faizini bana bildirebilir misiniz?” Bildiremediler çünkü bana yazmadılar buraya. Bana gönderdikleri kâğıt burada, bana aylık 6,5 faiz uyguladıklarını söyleyemediler. Sadece bana söylediği faiz sıfır, yüzde 13 KKDF; yüzde 5 BSMV masrafı ve diğer masrafı söyleyemiyorlar çünkü beni burada... Yani normal kredilerin faiz oranı en fazla 1,5'ken bunlar 6,5'le biz zor durumda kullanınız diye açıyorlar ve bizden habersiz olarak açıyorlar ve bize uyguladığı faiz durumu bu. Ben bundan şikâyetçiyim ve bunu bankayla ilgili bir ay içinde dava açacağım çünkü geçmişe dönük benden ne kadar fazla faiz aldıysa bunları ben tüketici mahkemesine giderek alacağım bu paramı. Çünkü bu, bir tarafta aynı para, aynı kredi 1,2 veya 1,5'le verilirken banka bunu aylık 6,5'le bana vermiş. Yani şu an benim gibi milyonlarca insan var burada.

BAŞKAN – Şimdi, ben bankacıların avukatı durumunda düşünüyorum da Halil Bey -benim adım da Halil- bunu, açık hesabı krediyle birlikte şunun için açıyorlar: Eğer siz olur ki bir gün, üç gün, beş gün aksatırsanız ihtiyaç kredilerinde, temerrüde girmesin, 2 defa, 3 defa aksattığınız zaman kat etmek zorunda kalıyorlar, bankanın kendi içinde ilkeleri var. Krediyi kat etmesi daha da kötü bir şey, tamamını birden istiyor ve temerrüde düşürüyor sizi. Bu, açık hesap, bilinen bir şey, faizini yazar. Şu anda daha güzel bir şey yaptılar - yani yaptıkları her şey için de biz bankacılara teşekkür ediyoruz- bankadan açık hesabı gösteriyor ekranda, bu para çekme makineleri var ya, ATM'lerde faizinin de 4,5 olduğunu yazıyor, uyarıyor böyle, kocaman. İş Bankası yapıyor bunu, Halk Bankası yapıyor. “Bak, burası faizi, faizi de yüksek; onaylıyor musun? 4,5.” diyor.

PROF. DR. HAMİL NAZİK – Bazıları 3,2'ye kadar düştü hatta.

BAŞKAN – Açık hesaplarda... İşte, rekabetten dolayı düşüyor yani özellikle bu ara Halk Bankası korkunç bir rekabete girdi. Nasıl çıkıyorlar, ben de bilmiyorum. Şimdi “Kredi kartına altı ay sıfır faiz veriyorum.” diyor. “Bunun cinliği neresinde?” diye baktım - kusura bakmayın- biraz aşağıya indim, yüzde 3 alıyor zaten. Altı ay, üç aya gelir ortalaması... Osman Hocam geliyor aklıma, tam diyorum bunlar... Neyse söylemeyeyim, Osman Hocam kendisi söylesin. Ya, mübarek, üç ay zaten yüzde 3 ücret alıyorsun benden; 1, 1, 1; 3. E, bir de artı da 3 lira da para alıyor, ayrıca da bana kıyak geçmiş oluyor güya. Ama bu bile çok güzel bir şey yani. Sayın Başkanım, bu bile güzel bir şey yani. Böyle başlatınca hepsi, bak, flexi'yi koydu, öteki başka bir şey koydu. “Efendim, bunun ücreti yok.” Demek ki ücretsiz kredi kartı oluyorsa bu millet boşuna tepinmiyor, olur. Sayın Başkan diyor ki: “Maliyetleri var.” Ya, var ama kazandınız kardeşim ya, bu milletin sırtından zengin oldunuz ya. Ya, ne olacak yani biraz da kredi kartı almayıversek, değil mi Başkanım? Şu yasadın kesin geçirelim o işi Sayın Başkan. Bankacılarla pazarlık ediyorum Hocam, diyorum ki: “Ya, izin verin, şu garibanları

koruyalım. Bir tanım yapalım, belli bir limite kadar olanlardan 'şu ücreti, bu ücreti' adı altında para almayalım. Yasaya koyalım, bunlarınsı şeyssiz olsun, normal kredi alsınlar ve sadece faiz ödesinler.”

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Sayın Başkanım, kaç paranız var ki pazarlık ediyorsunuz? Siz kimsiniz? Kendinizi yani bankalarla pazarlık edecek güçte mi görüyorsunuz?

BAŞKAN – Cevap verebilir miyim Hocam? Çok önemli bir soru sordu, ben de... Ben Türkiye Büyük Millet Meclisinin bir üyesiyim, milletimi temsil ediyorum, bütün zenginlikleri temsil ediyorum. Bankalar dâhil, bütün sermayeler konusunda, bu memlekette kim para kazanıyorsa -GSM operatöründen bankaya kadar- şu Genel Kuruldan millet adına çıkan yasalara dayanarak para kazanıyorlar.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Ama onlar sizi vekil olarak görmüyor.

BAŞKAN – Görecekler, görecekler Hocam; çalışacağız, görecekler.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Bütün isteğimiz o.

HALİL ERENLER – Sayın Başkanım, ben diyorum ki...

BAŞKAN – Halil Bey, özür dilerim, araya girdim.

Buyurun.

Yani size nasıl böyle bir şey yaparlar haberiniz olmadan?

HALİL ERENLER – Bu ek hesap faiz oranlarını normal kredi faiz oranlarını geçmemeli.

BAŞKAN – Ha, bu ayrı bir konu; bakın, o ayrı bir konu. Geçmeli, geçmemeli. O gündemin farklı yerinde. Şimdi siz yaşadığınızı söylüyorsunuz. Bizi ilgilendiren tarafı, size haber vermeden bu hesabı açtılar.

HALİL ERENLER – Ben daha Antalya'ya tayin oldum, 3 Temmuzda tayinim açıklandı. Ben gittiğimde, ayın 17'inde oraya gittiğimde benim adıma çıkarılmış kredi kartları var ve ek hesap tanımlanmış. Ben bankaya sordum: “Bu nereden çıktı? Ben talimat verdim mi size? Yapın dedim mi?” Yok.

BAŞKAN – Kurumunuz pazarlık etmiş olabilir mi?

HALİL ERENLER – Kurumun pazarlık etmesi, benim kişisel maaşımı ilgilendirmez. Çünkü ben kurumuma demiyorum bana 6 milyarlık ek hesap tanımla veya benim adıma kredi kartı çıkarttır demiyorum. Çünkü bu benim özel hayatımdır ve ben bunları talep edersem olur.

Ben askerlik çağımdan dolayı bunları iptal ettirdim. Ek hesap faizi olabilir. Her insan hastalanabilir falan, paramız yetmeyebilir, açtırabiliriz ama ek hesap faizine de bir 6,5 koyduğumuz zaman, 4 milyarlık veya 5 milyarlık para olsa, 320 milyona yakın faiz ediyor ayda. Bu da büyük bir rakam. Herkesin çocuğu hastalanabilir, ailesi hastalanabilir, para bulamayız, bir şey olur. Yani bu ciddi bir rakama gidiyor.

Şimdi, ben 5 milyar ek hesap kullanırsam, bu 320 milyona yakın ben faiz ödeyeceğim. Bu da her ay, bir ay değil ve benim ana paramdan para düşüyor.

Bir de şimdi, bankacılık sektöründe deniyor ki: “Bankalar zarar etmesin.” Bankalar zaten 23,6 milyar TL kâr açıklamış. Bu deşet bir rakam. Gelişmiş ülkelerde böyle bir rakam yok. Bunun üçte 1'i olması lazım. Yani, şu an Türkiye'de bu şekilde herkes maaş aldığı için herkese tanımlanmış bir şey var ve insanlar bu şekilde 3 olsa, 5 olsa bankaların cebine her türlü para zaten giriyor.

Ben bankaya diyorum ki: Geçmişe dönük hesabımın ek stresini istiyorum. “Sana mail atmam için 10 TL para almam lazım.” diyor. Bunu mailden atıyorsun sen bana. Bunun için dahi para koymuşlar. Bankacılık sektöründe bence iyi niyet yok. Sadece kuralı çevirip çevirip insanlara aynı şekilde sunmaktır, başka bir şey değil. Rakamlar aynı. Sadece görüşünü değiştirmek, yolları değiştirmek. Bankacılık sektörü de kendi uzmanları da zaten faizi belirlerken inanıyorum ki, işte aynı orana nasıl getirecek diye düşünerek, fikir üretiyorlar yani.

Sonuç: Ek hesap faizleri bence inmeli yani buna bir düzenleme... Çünkü bankalar artık bazı şeyleri kendileri belirlememeli. Ben şimdi tüketici mahkemesine, devam eden mahkemelerim var mesela. Banka avukatı yazmış, demiş ki: “Zaman aşımı süresi bir yıldır.” Bakanlar Kurulu kararı var bununla ilgili. Öğrenmesinden itibaren iki yıl, her halükârda on yıl. Ben bunları yazdım. Bütün mahkemeleri ben kazanacağım. Çünkü ben araştırdım kanunları, maddeleri ve bütün açıkları ortaya koyarak verdim.

Banka, bana bir evrak imzalatmış krediyle ilgili, “Bu dilekçe.” diyor. Ben dilekçe yazmadım ki. Banka bir şeyler yazmış, şurayı karalatmış bana. Dilekçe böyle olmaz ki. Dilekçe kurallarına aykırı zaten.

Demek istediğim Sayın Başkanım, yani, Türkiye Cumhuriyeti'nin gelişmesi için, insanların bankalara bu kadar bağımlı hâle gelmemesi için, Türkiye'de ekonominin ilerlemesi için kesinlikle bu faiz oranları düşmeli, bankalar bu kadar ciddi rakamlar

açıklamamalı çünkü alt esnafdaki insanların çoğu zor durumda. Çünkü biz onların içindeyiz. Esnafa gidiyorum soruyorum yani gününü kapatamayan insanlar var. Vergi kanunları değişti, denetimler arttı. İnsanlar artık günü kurtarmaya çalışıyorlar. Herkes memur olmaya çalışıyor. Biz de mücadele ettik, olduk ama. Demek istediğim: Toplumda şu an bayağı bir sıkıntı var. Bu faiz oranları muhakkak düşmeli. Ben, şimdi, Vakıfbankla görüşüyorum diyorum ki: “Ben Elmadağ’da komiser yardımcılığı kursu görüyorum. Ben Elmadağ’ında oturuyorum. Bana ATM koyabilir misiniz? Koyamazsanız, başka bankadan maaşımı oradan çekeyim.” Çekemiyorum. Gittim çektim, 5,5 milyon lira mı ne para ödedim.

BAŞKAN – 5,5 lira.

HALİL ERENLER – Bu parayı ben ödedim. Sen bütün emniyetle anlaşma yapmışsın. Görüyorum her tarafta var. Antalya Emniyetiyle anlaşma yapmışsın. Benden 5,5 milyon parayı kesiyor. Zaten benim paramı işletiyorsun sen. Ben zaten senin kredi kartını kullanıyorum.

Bize verecekleri 30 TL için, ben o 20-30 TL’nizi de istemiyorum ama ek hesabımı kapatın, hatta ben sizden maaş da almak istemiyorum, özellikle bankaya söyledim, yazdım. Ek hesabımı kapatmıyorlardı. Dedim ki: “Artık sizi cumhuriyet savcılığına suç duyurusunda bulunacağım kim yapmazsa.” En sonunda kapattırdım, kurtuldum yani. Ama, şimdi geriye dönük beni ne kadar zarara uğrattılarsa, tahminim 4-5 milyar liraya yakın para, ben de bunun güzel evrakını hazırlayacağım, davamı açacağım.

Bu seneki benden aldığı para 1.715 TL.

BAŞKAN – Bu ayrıntıların çok önemi yok.

HALİL ERENLER – Bu benden alınan para. Geçmiş araştıracağım, 2009’a kadar gideceğim.

BAŞKAN – Halil Bey, onları yapabilirsiniz. Onlar sizin yasal haklarınız. Biz Komisyonunda, bize gelen binlerce şikâyet içerisinde bir tanesini, canlı olarak sizi, burada Merkez Bankasının çok değerli yetkilileri, Bankalar Birliğini temsilen Hukuk Müşavirimiz ve diğer kurum yetkilileriyle beraber canlı olarak dinleyelim dedik.

Konu anlaşıldı. İlave edeceğiniz bir şey var mı? Ayrıntı, rakamlar çok önemli değil. 3 olur, 5 olur. Talepleriniz de anlaşıldı. Doğru anladıysam yani diyorsunuz ki: “Bu açık hesabın faizi çok yüksek, düşürülsün.”

HALİL ERENLER – Sayın Başkanım, bu, normal faiz oranını geçmemeli. Yani, tüketici hakem heyetleri şu an çok tıkanmış, mahkeme çok tıkanmış durumda yani.

BAŞKAN – Halil Bey, serbest ticaret var. Yüzde 500 de kâr edebilirler. Seni ikna etsinler, gönlünü hoş etsinler alsınlar. Bizim ona bir şey dediğimiz yok. Ama, işte seni ikna edemiyor, sen razı değilsin yani. Bizi ilgilendiren, Medisi ilgilendiren, yasa yapıcı kurumu ilgilendiren ya da denetleme yapması gereken özelliğiyle denetim komisyonunu, bizim Komisyonumuzu, ilgilendiren seni razı etmeden rızasız para almaları.

Tamam. Açık hesap, açık hesabın faizi, ATM ücretleri...

HALİL ERENLER – Benim haberim olmadan benim adıma kart basmışlar. Talimat vermeden ek hesap açmışlar. Banka kayıtlarımda hepsi mevcuttur.

BAŞKAN – Bu Komisyonunda biz sizi sadece şu taleplerinizi, konuşmalarınızı zabıtlara geçirmek buraya davet ettik. Bir de her komisyonunda bir tane canlı müşteri ya da talepçi bulunsun şeklinde düşündüğümüz için buradasınız.

Ben teşekkür ediyorum. Konu anlaşıldı. Eksik bir şey olursa tamamlarsınız.

Arkadaşımıza soru sormak isteyen varsa aydınlatması açısından? Evet, Bankalar Birliğinin Hukuk Müşaviri bir soru soracak.

Buyurun efendim.

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ HUKUK DANIŞMANI BUKET HİMMETOĞLU – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Ben soru sormaktan ziyade konu çok fazla dağılmadan açıklama yapmayı arzu ediyorum izin verirseniz.

BAŞKAN – Kısa bir açıklama, hayhay...

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ HUKUK DANIŞMANI BUKET HİMMETOĞLU – Efendim, konuyu ikiye ayırmak gerekir: Bir banka kartı ve kredi kartı.

Şimdi, Halil Bey bir bankamız, bir üyemizle bir maaş anlaşması bulunduğunu ifade etti. Maaş anlaşması yapıldığı zaman tabii kişinin sadece şube değil, diğer alternatif kanallarından da yararlanabilmesi için müşterilere banka kartı çıkarılıyor. Bunun için bir talep zorunluluğu yok ama 1 Kasım 2007 tarihli Banka ve Kredi Kartları Yasası çıktıktan sonra, yürürlüğe girdikten sonra, bir müşterinin talebi veya onayı olmadan, müracaatı olmadan, sözleşme imzalamadan kredi kartı düzenlenmesi imkânı kalmadı. 1 Kasım 2007’den

önceki düzenlemeler sanıyorum biraz akılda kaldı. 1 Kasım 2007'den itibaren talep veya sözleşme, dolayısıyla müşterinin iradesi mutlaka alınıyor.

BAŞKAN – Çok özür dilerim.

Uygulamayı biliyorum. Kurumlar anlaşığı zaman banka hazırlığını yapıyor. Arkadaş Antalya'ya ataması olacak ya, o zamana kadar hazır ediyor, geldiğinde sözleşmeleri imzalıyor, buyur kardeşim diyor, kredi kartını veriyor.

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ HUKUK DANIŞMANI BUKET HİMMETOĞLU – Yani sözleşme imzalamış oluyor.

BAŞKAN – İmzalamıştır muhakkak. O da diyor zaten “Ben farkında değilim, bana imzalatmışlar.”

HALİL ERENLER – Ben aldığım gibi iade ettim. Bana diyor ki: “Bunu imzala.” Ben neyi imzalayacağım, kart çıkmış adına.

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ HUKUK DANIŞMANI BUKET HİMMETOĞLU – Almadınız yani.

HALİL ERENLER – İyi de, ben talimat vermeden, ben evrak doldurmadan, benim adıma nasıl kart basıyor? Ben bunu anlayamıyorum.

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ HUKUK DANIŞMANI BUKET HİMMETOĞLU – Bakın, kanun aynen şu ifadeyi içeriyor: “Talebi olmadan veya sözleşme imzalamadan.” Talebiniz yok...

HALİL ERENLER – Benim talebim yok. Ek hesap talebim yok. Hiçbir şey yok.

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ HUKUK DANIŞMANI BUKET HİMMETOĞLU – Hazırlamış kartı ama siz kabul etmediğiniz için zaten iptal etmiş. Sizin hiçbir şekilde hukuki sorumluluğunuz olmaz. Kanunda çok açıkça, “Kartın sorumluluğu, zilyetliği kart hamiline geçtikten sonra kart hamiline aittir.” diyor. Yani, siz biraz evvel dediniz ya çalınırsa sorumluluk ne olacak diye, siz teslim almadığınız müddetçe kartın sorumluluğu size geçmez. Hukuken bu çok açık ve net. Kanun koyucu burada tüketiciyi korumuş durumda.

BAŞKAN – Buket Hanım, şimdi şöyle yapalım: Bu tüketici ciddi anlamda kızmış. Ben, beyefendi gibi en az onlarcasını, yirmiden fazlasını tanıyorum. Yani iki tarafa da bakıp Nasrettin Hoca misali “Sen de haklısın, sen de haklısın.” diyebiliriz ama o bir çözüm getirmez. Çözüme yönelik devam edelim lütfen.

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ HUKUK DANIŞMANI BUKET HİMMETOĞLU – Bir de ben ek hesapla ilgili açıklama yapmak istiyorum.

Ek hesap, biraz evvel siz de ifade ettiniz, bu çok kısa süreli, kısa ihtiyaçlar için müşterilerin kullanıma sunulan bir hesap türü. Bankanın uygulamasında mevcut imzalatılan sözleşmeler içinde bankaların bunları müşterinin ihtiyacı olduğunda kullandırma yetkisini içeren hükümler vardı. Siz biraz evvel ifade ettiniz, dediniz ki: “Haberim olmadan ek hesap açıldı.” Aslında sözleşmenin içinde bankanın bunu açma yetkisini sizden daha önce almış olduğunu ben biliyorum. Fakat son zamanlarda bu tip şikâyetler çok yoğunlaşınca, Bankacılık Düzenleme Denetleme Kurumumuz bir düzenleme çıkardı, bir uyarı yaptı, dedi ki: “Müşterilerden açık talimat almadan siz ek hesapları açmayın.” Yani artık bundan sonraki şikâyetlerde sanıyorum müşterinin talimatı olmadan ek hesap açıkça açılmayacağı için bu sorunlar da olmayacaktır. Ama “talimatım olmadan” demek de çok doğru değil. Dedğim gibi, sözleşmenin içinde banka o hesabı açma yetkisini müşteriye alıyordu. Şimdi açıkça alacak.

HALİL ERENLER – Bir şey söyleyeceğim. Benden kaç TL'lik hesap açma yetkisini alıyor? Bunu kendi başına belirliyor ve özellikle şunu da söylemek istiyorum: Mesela bugün ben ek hesabımı açtım, kullandım, ödemesini yaptım. Benim ek hesabımı neden kapatmıyor? İlla ben bunları savcılığa vermek zorunda kalarak mı kapatmak zorunda banka?

BAŞKAN – Halil Bey, affedersiniz.

İdari müracaat yaptınız mı bankanın kendi içinde?

HALİL ERENLER – Yaptım, yaptım.

BAŞKAN – İdari müracaata rağmen mi kapatmadılar? Müdürüne, onun bir üstüne...

HALİL ERENLER – Söyledim, müşteri temsilcisine söyledim.

BAŞKAN – Kapatmadılar, öyle mi? Ya nasıl denk geliyor bu kadar adam nasıl aynı anda aynı kurumda üst üste çalışıyorlar anlamıyorum yani.

HALİL ERENLER – Ben dilekçe yazdım, dedim ki: Eğer bunu kapatmazsanız, en yakında cumhuriyet savcılığına suç duyurusunda bulunacağım. Bu da benim yasal hakkım. Ben de bunu kullanacağım. Ondan sonra ihtar çektim, kapatmak zorunda kaldılar.

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ HUKUK DANIŞMANI BUKET HİMMETOĞLU – Son bir şey söylemek istiyorum.

Ek hesapla ilgili sözleşme imzaladınız, üstü kapalı bir şekilde, zımnen icazet verdiniz veya açıkça talimat verdiniz ek hesap açıldı. O hesaptan çekiliş sırasında, biraz evvel efendim siz de ifade ettiniz, ATM'lerden çekilişlerde "Bakın hesabınız müsait değil, ek hesaptan karşılanacaktır talebiniz." diye bir açıklama yapılıyor. Bu şube için gittiğiniz zaman yine aynı şekilde. Yani, şunu söylemek istiyorum: Ek hesap açılmış olması sizin iradeniz dışında sizi hiçbir şekilde borçlandırmıyor. Sizin mutlaka o hesaptan bir para çekmeniz gerekir ki size bir faiz tahakkuku gündeme gelsin.

HALİL ERENLER – Haklısınız da faiz oranları gerçekten çok ciddi, rakamlar büyük.

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ HUKUK DANIŞMANI BUKET HİMMETOĞLU – Faiz oranları konusunda bir şey söyleyemeyeceğim.

BAŞKAN – Halil Bey, biz şikâyetinizi aldık. Tartışma yeri değil burası. Zaten yargı makamı da değiliz. Biraz önce söyledim, Dilekçe Komisyonuyuz. Biz dinliyoruz. Zabıtlara geçti bütün söyledikleriniz hem yazılı zabıtlara hem de ses kayıtlarımıza geçti.

Şimdi, esas bu konularda kurumsal bir hizmet veren "şikayetvar.com" Genel Müdürü ve temsilcisi buradalar. Kendileri gerçekten böyle bireyselden ziyade daha çok kendilerine yapılmış konularla hazırlıklılar. Lütfettiler, bize bir sunum yapacaklar.

Buyurun.

ŞİKAYETVAR.COM GENEL MÜDÜRÜ ÖMER DEVECİ – Açıkçası şikayetvar' da biz veriyle konuşmak istiyoruz. Çünkü veriyle teoriyi desteklemek gerekiyor, yoksa teoriler, doğruları çarpıtır. Bu anlamda çünkü siz de haklısınız, burası da haklı, herkes haklı. Ben sadece veriyi sunmak istiyorum. Çünkü bizde çok veri var. Yılda 650 bin tane şikâyet alıyoruz. Türkiye'nin en çok şikâyet alan kurumuyuz. Sadece Ticaret Bakanlığının 4 katı diyebilirim hakem heyetlerini...

BAŞKAN – Sunuma başlamadan bu hizmetleri bir sosyal sorumluluk gereği bedelsiz mi yapıyorsunuz, yoksa ticari bir şirket olarak mı işletiyorsunuz şikayetvar.com' u?

ŞİKAYETVAR.COM GENEL MÜDÜRÜ ÖMER DEVECİ – Başlangıcımız 2001 yılıydı ve tamamen on yıl bedelsiz yapıldı. Kendim tıp doktoruyum. Oradan karşıladık geçimimizi. Fakat şu anda bir üyelik sistemimiz var, panellerimiz var, analizlerimiz var, bunlar da ücret karşılığı veriliyor. Bunlarla geçiniyoruz.

BAŞKAN – Yani, uzmanlaştık diyorsunuz yani sitenin giderlerini karşılıyoruz diyorsunuz.

ŞİKAYETVAR.COM GENEL MÜDÜRÜ ÖMER DEVECİ – Tabii, uzmanlaştık.

Şu anda günde 2.500 şikâyet alıyoruz. Bu şikâyetlerin yönetimi açıkçası 20 kişilik bir ekiple yürütülüyor. Böyle bir çalışma içindeyiz.

BAŞKAN – Gündemimizi oluşturan sorunları böyle arız amik görmemize yardımcı olacağını düşündüğüm veriler, çok net bir şekilde.

Buyurun lütfen.

ŞİKAYETVAR.COM GENEL MÜDÜRÜ ÖMER DEVECİ – Başlangıçta, biz de firmalar konusunda çok hassasız, tüketici hakları konusunda çok hassasız. Yani bizim asıl şeyimiz şu: Önce zararlı olma, hem markalara zararlı olma hem tüketiciye zararlı olma. Bu anlamda şikâyet alırken bir hassasiyet içindeyiz. Her alınan şikâyette mutlaka bir SMS doğrulaması yapılır bankacılıktaki işlemler gibi ve gerçek kişidir her şikâyetçimiz, mutlak gerçek kişidir. Asılsız hiçbir şikâyet bulamazsınız. Her şikâyeti de kabul etmiyoruz. Yani bir şikâyetin anlamlı olması gerekiyor. "Ben Akbank'ı sevmedim." Bu benim için bir anlamlı şikâyet değildir ve bu şikâyet kabul edilmez. İş süreçlerini yorumlayan şikâyetler olmalıdır.

Ben izninizle başlayayım.

En çok şikâyet konusu bankacılıktan oldu bu sene. Yüzde 16 oranında. Yani 6 şikâyetten 1'i bankacılık şikâyeti. Sayı şu an itibarıyla 63 bin şikâyetimiz var bankacılıkla ilgili sadece bir yılda.

BAŞKAN – Bir o kadar da size var değil mi Sayın Başkanım?

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ BAYRAM UZUNOĞLAN – Çok daha fazlası.

BAŞKAN – Bizde de gani. Bizim Komisyonunda da çok miktarda var.

Buyurun.

ŞİKAYETVAR.COM GENEL MÜDÜRÜ ÖMER DEVECİ – Şöyle baktığımız zaman: Özellikle bu kart aidatları alındığı aylarda bir pik yapıyor yani asıl konu, zaten en çok konuyu oluşturan bu kart aidatlarıyla ilgili ve hesap işletim ücreti çok yoğunlukta oluyor.

Baktığımızda, faiz ve komisyonlarda yüzde 50,9. Yani hocamızın dediği gibi aynı şekilde örtüşüyor ve bunun da büyük bir kısmını da komisyon ve ücretler oluşturuyor yüzde 50 oranında. Toplamında 50,9'du, en çok kısmını da komisyon ve ücretler oluşturuyor. Bunun da büyük kısmını kredi kartı yıllık aidatı yani yüzde 23. Hesap işletim ücreti de yüzde 14. Topladığımızda yaklaşık yüzde 40'ın üzerinde bir rakam oluşuyor. Şikâyetlerin en çoğu faiz, komisyon ve ücretlerden yüzde 50 oranında, diğerleri kart ve kartlı işlemler, şube sorunları, ATM sorunları gibi.

Faiz, komisyonlarda en çok büyük kısmını komisyonlar oluşturuyor. Bu komisyonların da en çok yıllık kart aidatı yüzde 23, hesap işletim ücreti yüzde 14,5 ve komisyon kredi masrafları dediğimiz kısım var, onlar oluşturuyor.

Kart ve kartlı işlemlerde de kredi kartı ve habersiz kart bizde 0,3.

BAŞKAN – Yok denecek kadar az.

ŞİKAYETVAR.COM GENEL MÜDÜRÜ ÖMER DEVECİ – Ama 68 binin içine vurduğunuz zaman rakam tutuyor tabii.

Habersiz yapılan işlemlerde her bankanın şu kadar bir işlemi var. Bunun içinde sigorta da var, kredi kartı da var. Benim bahsettiğim az önceki rakam 0,3 dediğim kısım, sadece kredi kartındaki habersiz kredi kartı gönderim şeklinde olan rakamdı.

Sonra karşılaştırdığımız zaman, hangi bankadan daha çok şikâyet geliyor diye baktığımız zaman, şöyle bir rakam çıkıyor... Burada haksızlık yapmak istemem, bir banka büyükse tabii ki şikâyeti çok olur. Normal.

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ HUKUK DANIŞMANI BUKET HİMMETOĞLU – Müşteri ile işlem sayısını dikkate aldınız.

ŞİKAYETVAR.COM GENEL MÜDÜRÜ ÖMER DEVECİ – Tabii, tabii...

Şu şekilde büyük bankanın büyük şikâyeti var diye ama daha sonra bu konuyu tekrar ele alacağız.

Bunu bizim verilerde istediğimiz şekilde karşılaştırabiliyoruz. Yani bir İş Bankasıyla, bir Yapı Krediyi karşılaştırdığımız zaman komisyon ve ücretlerde yüzde 58 orada, yüzde 62 gibi bir rakam çıkıyor. Yani şurada karşılaştırabiliyoruz. Şurada yüzde 35' miş, diğerinde yüzde 26 gibi. Bu veriler elimizde mevcut. Bunu bankalarla da paylaşıyoruz. Herkes de hemfikir bütün bankalar.

Bir de şu da var: Bankaların hepsi bu şikâyetleri cevaplandırıyorlar ve otuz dört saat gibi kısa bir sürede cevaplandırıyorlar. Baktığımızda yüzde 99,3 oranında.

BAŞKAN – Size yapılan şikâyetleri mi, kendilerine yapılan şikâyetleri mi?

ŞİKAYETVAR.COM GENEL MÜDÜRÜ ÖMER DEVECİ – Bize yapılan ve bizim de onlara ilettiğimiz bu yüzde...

BAŞKAN – Sizden gidenleri çok hızlı cevaplandırıyorlar.

ŞİKAYETVAR.COM GENEL MÜDÜRÜ ÖMER DEVECİ – Otuz dört saat. Çok güzel cevaplandırıyorlar. Ama bu cevapları biz sorduğumuz zaman ziyaretçilerimize...

Bir de şöyle bir şey de var. Bizim şikâyetleri biz en çok şurada kullanıyoruz: Karar vermede, bilgi ve referans amaçlı. Günde 90 bin tekil insan ziyaret ediyor, bunun 2.000- 2.500'ü şikâyet yazıyor, diğerleri de karar vermek için kullanıyor. Yani bir şikâyeti 10 bin kişi okuyabiliyor. Bu anlamda o ziyaretçilere “Bu cevapları beğendiniz mi?” diye sorduk. Bunların yüzde 92'si cevapları beğenmediler.

BAŞKAN – Yani baştan savuşturmuş bankalar.

ŞİKAYETVAR.COM GENEL MÜDÜRÜ ÖMER DEVECİ – Niye beğenmediniz? diye sorduğumuz zaman, “Standart cevap.” dediler, “Çözüme dönük değil.” dediler. Standart yüzde 45, çözüme bağlı değil yüzde 25. “Doyurucu değil.” dediler. Fakat bu çok yavan bir bilgi. Ben daha detaya girmek isterim.

Biz “şikâyet endeksi” diye bir kavram çıkardık. Yani bir banka şikâyeti nasıl yönetiyor? Şikâyet yönetmek ne demek? Bir banka şikâyeti az almalı -yani bütün sektörler için bunu yaptık- şikâyeti az üretmeli, ürettiği şikâyetin sonucunda da bir memnuniyet üretmelidir, algıyı iyi yönetmelidir. Çünkü, her sektörde bir müşteri memnuniyeti çabası vardır ben memnun edeyim müşterimi diye.

Baktığımız zaman şöyle bir sıralama çıktı, bu sıralamayı nasıl oluşturduk? İki temel kavram var burada. 100 üzerinden değerlendirme bu. Birinci değerlendirme, bir firmanın şikâyet oranı dediğimiz, hacmi oranında şikâyet üretmelidir. Kavram bu. Biri bu. Aldığı şikâyeti hızlı çözmelidir. Bunlardan bir puan veriliyor, artı, bu bütün şikâyetlerini de çözmelidir. Ama, diğer yüzde 50'i de “müşteri memnuniyeti” dediğimiz bu şikâyetçinin memnuniyetini sağlıyor musunuz? Çünkü baktığımız zaman “Ben şikâyeti kapattım.” diyor kurum. Ama, bu kapatmanın sonucunda müşteri memnun mu, kaç puan veriyor, bu algıyı da ölçtük ve bunu bütün bankalarla paylaşıyoruz, bütün bankalar da bu verilerimizi kullanıyor ve açıkçası burada da iyi olmak için çaba gösteriyorlar.

“Şikâyet oranı” diye bir kavram çıkardık. Az önce dedik ki, tabii ki büyük bankanın şikâyeti de çok olur. Pazar paylarını şu şekilde hesapladık, bunlara bankalarla beraber karar verdik pazar paylarına ve daha sonra şikâyet payları, bizdeki şikâyet paylarıyla payladık. İdeal oranı 1 rakımıdır. Kim gibi? Akbank gibi. Pazar payı yüzde 14, şikâyet payı yüzde 15. İdeal bu 1’dir. Ama mükemmel de sifıra doğru gitmektir. Ama şuraya baktığımız zaman şu banka 2 katı bir şikâyet almış, hacminin 2 katı oranında bir şikâyet üretimi var. Az önce de dedik, büyük bankanın büyük şikâyeti olur.

Burada açıkçası haksızlık yapmak istemedik çünkü hakkı olan, hacmi oranında ne kadar şikâyet aldığıdır. Bunu yapmaya çalıştık. Hatta bunları konularına göre de ayırdık. Faiz, komisyon ve ücretler konusunda en çok hangi bankadan şikâyet var? Gene aynı banka. Yani gene burada pazar payı oranı var, şikâyet payı oranı var, gene bir birine payladık, bu şekilde bir veri elde edildi. Bu verileri de akademisyen arkadaşlarla beraber çalıştık. Profesör Cengiz Yılmaz -daha önce Boğaziçindeydi- ODTÜ’de ve şikâyet yönetimi konusunda Gülfidan Barış vardır, o arkadaşımız doçent bir arkadaşımız. Beraber yaptığımız bir çalışma. Daha alt kıvrımlar da var. Açıkçası bunları bankalar iş modellerinde kullanıyorlar.

BAŞKAN – Ömer Bey, bizim Komisyonumuzun çalışmasına katkı sağlayabilecek, tam bu analizler var. Bu analizler çok önemli, raporda biz bunu kullanalım. Sizi uzman arkadaşımıza bunun sonuçlarını verin. Raporda veriler bölümüne şunlar şu kadar diye kullanalım da çözüme yönelik bir şey öneriyor mu sizin iştirakçileriniz mi diyeceğim ne diyeceğim yani?

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Bu bulgular nereye götürüyor bizi?

BAŞKAN – Onun çözümünü de çok önemli.

ŞİKAYETVAR.COM GENEL MÜDÜRÜ ÖMER DEVECİ – Biz açıkçası bugün hedefimiz şeydi: Verileri vermek, veriyle acaba teorileri doğrulayabilir miyiz?

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Sayın Başkanım, müsaade ederseniz soru sorabilir miyim.

BAŞKAN – Elbette.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Şimdi, dikkat edersek bankalarda şikâyetler bakımından bayağı bir uçurum var. Birçok şikâyet edilen de var, az şikâyet edilen de var, bir de zirvede birisi var.

Şuna dikkat ettiniz mi? Kamu kurumları personelinin maaşını hangi bankalardan daha çok ödüyor, Finansbank kanalıyla ödeme yapıyor mu yapmıyor mu? Bu o kadar hassas bir konu ki. Biraz sonra geleceğim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Onu biz sorabiliriz. Bu bilgiye biz ulaşabiliriz.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Ulaşın yani. Bu çok hassas bir konu ve ben biraz sonra anlatacağım sistemi. Yani, böyle inanılmaz bir mekanizma var. Biz tüketiciyi korumak için uğraşyoruz şimdi, devletimizi korumak için, bu da bizim görevimiz. Çünkü tüketici varsa millet var, millet varsa devlet var. O zaman biz devleti ne yapmamız lazım? Korursak tüketiciyi de korumuş oluruz. Ama bunu böyle alıcengiz oyunları ile, yani bilmiyorum daha açık sözler de söylenebilir de, ben biraz lisanı münasıple konuşuyorum.

BAŞKAN – Hocam, size ben en sona söz vermiştim.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Yok, yok, o açıdan söylemiyorum. Şimdi yeri geldi. Yani böyle bir çalışma varsa öylesine bu grafikler değişecek ki, öyle bir noktadan yaklaşım, tamamen tersine dönecek diye düşünüyorum. Yani, kamunun desteklediği, kamunun maaşlarını verdiği bankalara yapılan şikâyet ile kamunun maaşlarını vermediği bankalara yapılan şikâyet arasındaki oransal bağlantıyı rahatlıkla göreceksiniz. Çok hassas bir konu. Hele kimler ne kadar kamu aracılığıyla hangi bankalar ne kadar ödüyor, ondan sonra sakal vaziyetleri...

ŞİKAYETVAR.COM GENEL MÜDÜRÜ ÖMER DEVECİ – Bu 68 bin insana sorduk: “Süreçten memnun musunuz? Sonuçtan yani bankanın sunduğu çözümden memnun musunuz, artı, bu hizmeti tekrar alır mısınız?” diye üç soru sorduk. Ne zaman sorduk? Şikâyetini yaptıktan ve banka çözüm sunduktan yetmiş iki saat sonra sorduk yani öfke anında sormadık. Bunu biz bir rakama döktük. Her zaman veriyle konuşuruz. Ve veri de şöyle, 10 üzerinden bir rakam sunduğumuzda şu rakamlar çıktı: ING Bank 4,1; Denizbank 3,2 –yani 10 üzerinden sınıfı geçmek için 5 almanız gerekiyor- İş Bankası 2,4; Garanti 1,3; Yapı Kredi 1,5 gibi rakamlar çıktı. Bu, süreçten memnuniyetle ilgili olandı.

BAŞKAN – Yani şikâyet sürecini yaşamış bir ING Bank müşterisi şikâyetten yetmiş iki saat sonra “Ben bundan memnunum.” diyor öyle mi 4,1?

ŞİKAYETVAR.COM GENEL MÜDÜRÜ ÖMER DEVECİ – 10 üzerinden puanladığımız zaman 4,1 oranında bir rakam çıkıyor.

BAŞKAN – Memnuniyet çok. Yani ING şikâyeti iyi yönetmiş.

ŞİKAYETVAR.COM GENEL MÜDÜRÜ ÖMER DEVECİ – Sınırı geçmeniz için 5 almanız gerekiyor. 4,1 geliyor.

BAŞKAN – Hiçbiri geçememiş o zaman.

ŞİKAYETVAR.COM GENEL MÜDÜRÜ ÖMER DEVECİ – Sadece süreci sorduk. Benim şikâyetim oluştu ve telefonu kapattı. Bu aradaki sürede “Nasıl, ne yaşadınız?” Sonra “Sonuçtan memnun musunuz?” diye sorduk yani sunulan çözümden memnuniyet, o biraz daha düştü. En büyük rakam 4,2 iken 3,9’a düştü ve “Siz bir daha bu hizmeti ve bu çalışmayı yapar mısınız burayla?” dediğimizde daha da düştü. 4,2 3,9’a düşmüştü; 3,9 3,1’e düştü. Daha şeffaf olalım diye biz bu rakamların hepsinde kim, kaç puan vermiş o bilgileri de sunuyoruz bankalara.

BAŞKAN – Analiz ediyorsunuz yani.

ŞİKAYETVAR.COM GENEL MÜDÜRÜ ÖMER DEVECİ – Diyoruz ki, arayın bu insanları, sorun, bu, niye bana 1 verdi, niye bana sıfır verdi. Müşterilerinize sorun niye sıfır verdi, ben sana ne yaptım?

BAŞKAN – Soruyor mu banka?

ŞİKAYETVAR.COM GENEL MÜDÜRÜ ÖMER DEVECİ – Çalışıyorlar. Yani burada 1’inci olan bankalarda bu gayret var, çalışıyorlar. Bu veride bir yarışma başladı. Aslında veriyle de ortaya bir şeyler dökülünce sonuca doğru gitmeye başladık.

BAŞKAN – Hocam bir ilave yapacak.

PROF. DR. HAMİL NAZİK – Şimdi, burada, asıl önemli olan nokta, şikâyetlerin doğru, yerinde, yasalar ve teamüller çerçevesinde yapılmış olması çok önemli.

BAŞKAN – “Bunları ayıklıyorum.” diyor zaten.

PROF. DR. HAMİL NAZİK – Hayır. Her türlü şikâyet yani kişiye göre haklı ama Bankalar Yasası, Kredi Kartları Yasası, Tüketici Yasası, Ticaret Yasası ve borçlar hukukuna göre bu şikâyetler ne kadar doğru? Banka o çerçevede eğer bunları çözmiyorsa yasal suç işliyor demektir. Problem buradan çıkıyor ama tüketiciye göre yani bana göre mesela kredi kartı üyelik aidatı alması suç gibi düşünüyorsam, bu suç değil, yasa gereği. Suç değil şu anda. Onun için yani tüketici her zaman haklı olmayabilir. Onun için de problemi çözülmez ve mutlu olmayabilir. Ben aynı zamanda tüketici derneği başkanayım.

BAŞKAN – Hocam doğru söylüyor ya. Yani adamın memnun olması için ya parasını geri verecek ya bir şey yapacaksın. Memnun olmayabilir, doğru. Çok fazla anlamı yok memnun olmamalarının.

PROF. DR. HAMİL NAZİK - Bizim asıl problemi, yasalar çerçevesinde tüketicinin hakkını alması.

BAŞKAN – Hocam, çok teşekkür ederim. Önemli bir şeyi görmemi sağladınız.

PROF. DR. HAMİL NAZİK - Ben çok teşekkür ederim. Estağfurullah.

BAŞKAN – Yani gerçekten çok önemli bir şeyi fark etmemizde bize katkıda bulundu. Nihayetinde bu insanlar, ekonomik bir para var ortada, bir çıkar var, bu geri iade edilmeyince memnun olmayabilirler, bence çok anlamlı değil bunları analiz etmek yani. Ama bankalar yapıyor bunu.

ŞİKAYETVAR.COM GENEL MÜDÜRÜ ÖMER DEVECİ – Bizim de bu konuda bir hassasiyetimiz var. Biz yüzde 6 şikâyeti reddediyoruz yani şikâyet içeriği olmayan... On yıl geçmiş arabanın üzerinden ve bunu garantiden değiştirmek istiyor. Bu ayıplı ürüne girmez, bu tür şikâyetleri almıyoruz.

Diğer tarafa geldiğimizde, bizim mantığımız şu: Her tüketici haklı değil, her firma haksız değil. Bu yaklaşım her zaman var. Nitekim beraber çalışıyoruz yani hem kurumlara hem tüketicilerle yani bizim 2 tane müşterimiz var; bir taraf firmalar, bankalar, bir taraf tüketiciler. Eğer mezura eğriyse herkese eğri yani verdiğimiz veriler herkes için geçerli olan veriler.

Bir de şöyle bir şey var yani tüketiciyi kızdırarak ya da müşterinizi kızdırmak yoluyla yapılan bir iş modeli hiçbir zaman tutmaz. Yani dediğiniz gibi “Kanunen haklı.” Tamam, haklı ama bunu müzakereyle yapalım. Bir imza atarak, altına bir şey yaparak değil; müzakereyle yapalım. Yani ben de yıllık kart aidatı alınmasından yanayım çünkü bir emek harcıyorsunuz. Bir insanın cebinde 13 tane kredi kartı olmaması gerektiğini ben de biliyorum ama bunun müzakereyle yapılması yani her iki tarafta da suç var, açıkçası ben taraf değilim, burada ben veriyle konuşmak için geldim.

BAŞKAN – Aslında suç da yok, bir menfaat tartışması var.

ŞİKAYETVAR.COM GENEL MÜDÜRÜ ÖMER DEVECİ – Ama bu evrim teorisi gibi, bir türlü çözülemez yani ne biyologlar bir şey yapar ne din adamları...

BAŞKAN – Bitti mi sizin söyleyecekleriniz?

ŞİKAYETVAR.COM GENEL MÜDÜRÜ ÖMER DEVECİ – Bir iki tane daha şeyimiz var.

BAŞKAN – Onları da söyleyin. Buket Hanım notlarını aldı. Şimdi, Bankalar Birliği Hukuk Müşaviri olarak görevini yapması gerekiyor, çok da titiz. Bize de örnek oluyor meslektaş olarak.

ŞİKAYETVAR.COM GENEL MÜDÜRÜ ÖMER DEVECİ – Şöyle bir konumlandırma yaptığımız zaman yani “Memnuniyeti en çok şu banka oluşturmuş.” gibi bu veri de var hatta verilerin hangi bölgeye ait olduğunu haritadan da konumlandırabiliyoruz.

BAŞKAN – Maşallah, muhteşem çalışmışsınız.

ŞİKAYETVAR.COM GENEL MÜDÜRÜ ÖMER DEVECİ – Yani hangi bölgede daha çok... İşte, çıbanbaşları buralar.

Daha detaylı anlatacak kısımlar var ama açıkçası benim sunacağım bu kadar.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Buket Hanım, bir şey soracak.

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ HUKUK DANIŞMANI BUKET HİMMETOĞLU – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben ilk defa haberdar oldum, çok üzgünüm de aslında niye bu kadar geç haberdar oldum diye. Fakat teşekkürler hakikaten güzel bir çalışmanız var.

BAŞKAN – Sizin üyeler size bilgi vermiyor Buket Hanım. Sizin gerçeklerden haberiniz yok. Kendileri para verip alıyorlar bu şikâyetleri, ücret ödüyorlar; biliyorum ben bunu yani.

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ HUKUK DANIŞMANI BUKET HİMMETOĞLU – Öncelikle ona ilişkin bir soru sormak istiyorum. Biraz evvel pazar payları konusunda üyelerle birlikte çalıştığınızı ifade ettiniz.

ŞİKAYETVAR.COM GENEL MÜDÜRÜ ÖMER DEVECİ – Tabii, beraber çalıştık.

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ HUKUK DANIŞMANI BUKET HİMMETOĞLU – Biraz evvel göstermiş olduğunuz sonuçları, banka bazındaki grafikleri İnternet sitenizde yayınlıyor musunuz yani? Ben bir tüketici olarak sizin İnternet sitenize girdiğim zaman bu çıkan tablolar bir müşteri olarak benim bilgime sunuluyor mu, bunu öğrenmek istedim bir tüketici olarak öncelikle.

ŞİKAYETVAR.COM GENEL MÜDÜRÜ ÖMER DEVECİ – Halk Bankasının değerlendirmesine bakın isterseniz, Halk Bankasıyla ilgili veriler. Logonun yanında... Yani her zaman dengeyi korumaya çalışıyoruz, iki tarafı da.

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ HUKUK DANIŞMANI BUKET HİMMETOĞLU – Ben Ömer Bey’in açıklamalarından şöyle bir sonuç çıkardım efendim. Sonuçta ilk başta açıklamalarında bankalara yapılan her müracaatın yüzde 99’unun bankalar tarafından cevaplandırıldığını söyledi. Aslında müşterilerden bu konuda pek çok şikâyet alınıyor: “Yazdım, cevap vermedi.”

BAŞKAN – Ama buradan gidenleri, “şikayetvar.com” dan gidenleri...

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ HUKUK DANIŞMANI BUKET HİMMETOĞLU – Yani sonuçta inanın bankalarda “şikayetvar.com” dan gelene cevap vereyim de, öbürüne vermeyim gibi bir prensip kararı yok. Genelde kendisine gelen tüm şikâyetleri mümkün olan en kısa zamanda cevap vermek zorundalar. Gene banka ve kredi kartları kanununda da yirmi günlük bir süre öngörülmüş durumda. Gene yasal anlamda da cevaplamaları gereken belirli süreler var.

İkincisi, hocamın söylediği...

HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI SİGORTACILIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AKTÜERYA GÖZETİM ŞUBE MÜDÜRÜ MEHMET HÖBEK – Standart cevap verdiğini söyledi Beyefendi.

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ HUKUK DANIŞMANI BUKET HİMMETOĞLU – Ama şimdi, efendim, “standart” derken açıklamak lazım. Haklısınız, Hocamın ifade ettiği gibi, mesela bir kredi kartı üyelik ücretine yapılan itiraz veya yıllık işleme yapılan itiraza banka ne yazsın? “Yüzde 40 civarında.” dedi Ömer Bey. Yüzde 40 cevap aynı olacak. Banka kredi kartları kanunu, 24’üncü maddesinde, sözleşmede belirtilmişse alabileceği düzenlenmiştir. Biz de bunu hesap özetiyle bildirdik.

BAŞKAN – Buket Hanım, 2 tür cevap olacak. Bir, sıralayacak, “Şu şu sebeplerde alıyorum.” diye. İki, “Paranız hesabınıza iade edilmiştir.” diyecek. Bu dediğim ikinci cevabı verirse müşteri memnun olur, vermezse memnun olmaz. Bu kadar basit yani.

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ HUKUK DANIŞMANI BUKET HİMMETOĞLU – Dolayısıyla standart olması çok doğal, yüzde 40’ı zaten aynı kanunun aynı maddesine atıftan geçiyor.

BAŞKAN – Siz devam edin sorularınıza.

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ HUKUK DANIŞMANI BUKET HİMMETOĞLU – “Ben alabilir miyim vatandaş olarak?” demiştiniz.

ŞİKAYETVAR.COM GENEL MÜDÜRÜ ÖMER DEVECİ – Halk Bankasının verileri bunlar.

BAŞKAN – Bakın, aynı analizleri görebiliyorsunuz.

Şu anda web sayfanızdan mı sunuyorsunuz bunu? Canlı olarak sunuyorsunuz zaten.

ŞİKAYETVAR.COM GENEL MÜDÜRÜ ÖMER DEVECİ – Şu anda hak görebiliyor.

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ HUKUK DANIŞMANI BUKET HİMMETOĞLU – Efendim, son bir şey söylemek istiyorum. Bankalar Birliği olarak biz müşterinin bilgilendirilmesi gerekliliği üzerinde çok duruyoruz. Sanıyorum en çok da tartışılması gereken ve geliştirilmesi gereken konu bu. Bu anlamda Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumumuz da çok öncü kararlar alıyor. Yaklaşık iki sene öncesinde hem bankaların kendi İnternet sitelerinde hem Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun kendi İnternet sitesinde bireysel müşterilerden alınan tüm masrafların dökümünün yer alması zorunluluk hâline getirildi. Dolayısıyla da şu an itibarıyla... Tabii bu yeterli değil, inanıyorum ama en azından bir adımdı. Dolayısıyla da bugün bir tüketici olarak hangi bankadan kredi kartı aldığımızda, hangi bankaya gidip bir EFT yaptırmak istediğinizde, ne bileyim işte bir çek tahsil etmek istediğinizde ne ödemek zorundasınız? Gidip oradan karşılaştırma yapabiliyorsunuz. Ayrıca bütün düzenlemeler, hem sözleşme imzalanması hem de sözleşme öncesinde veya sonrasında müşteriye bilgilendirme yapılması noktasında biliyorsunuz hükümler içeriyor. 4077 sayılı Kanun'un taslağında da gene müşterinin bilgilendirilmesi noktası çok ön plana çıkarılıyor. Sanıyorum bu noktada bir ilerleme kaydederek müşteri şikâyetlerinin sayısı da oldukça azalacaktır diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sağ olun Buket Hanım.

Soru var mı Ömer Bey'e?

Şimdi, burada bir konuğumuz daha var. Gerçekten bizzat şahsıma, özellikle basından duyulduktan sonra alt komisyonun çalışmalarına başkanlık hizmeti yaptığım duyulduktan sonra çok var... Geçen yıl toplantıda da gündeme getirmiştik, sigorta... Neşe Demirağ Hanım, bugün ilave etmek istediğiniz bir şey var mı?

Buyurun lütfen.

TÜSİAR KURUCU BAŞKANI NEŞE DEMİRAĞ – Sayın Başkanım, öncelikle gerçekten bu komisyonun çalışmalarını takip ediyorum başından beri. Bu çalışmalara vermiş olduğunuz emekten dolayı sizi tebrik ediyorum. Herkese “Merhaba.” diyorum. Sigortacılık konusunda iyi ki de Batıkan Bey'le diyaloga geçmişiz çünkü eğer olmasaydım bir eksik olacaktı bu bankacılıkla ilgili sistem, çalışmalar ve Komisyonun çalışması. Bir önceki arkadaşımız, herhâlde bankayla ilgili dinlediğiniz arkadaşımız da bu konuya değinmiş.

BAŞKAN – Her taraftan var efendim, yazılı şikâyetler de var.

TÜSİAR KURUCU BAŞKANI NEŞE DEMİRAĞ – Her taraftan var.

Hepiniz kurbağa hikâyesini biliyorsunuz. Solumda Bankalar Birliği, sağımda Merkez Bankası ve arada da ben, kurbağa hikâyesini anlatmak istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun lütfen, burası milletin Meclisi, anlatın.

TÜSİAR KURUCU BAŞKANI NEŞE DEMİRAĞ – Aslında hepimiz biliyorsunuz kurbağa hikâyesini ama bankalar artık bu hikâyeyi yavaş yavaş uyguluyorlar değil, vatandaşın canını yakmaya başladılar. Önce kurbağayı sıcak, kaynar suya koyduğunuz zaman kurbağa sıçrar ve kaçır ama bir kazana koyup, kazanın altını yavaş yavaş ısıttığınız takdirde kurbağa o ısıyı fark etmeyip orada da yavaş yavaş ölüyor. Vatandaş gerçekten bankalar konusunda... Ben 2010 yılından beri “Bankalar sigortacılık yapmasın.” diyerek, çok ilginç bir tarihtir ki 14 Şubat 2010 yılında bu mücadeleye başladım. Bugün 14 Şubat 2013 yılı ve ben milletin Meclisinde, yaşanan sorunları dile getiriyorum ve bunun ben Allah'ın bana vermiş olduğu çok büyük bir onur olduğunu düşünüyorum. İnşallah da -ki görüyorum sizin tarafsız bakışınızı- tüketiciler lehine çok güzel sonuçlar çıkacağına inanıyorum. Bu arada, “şikayetvar.com”u da 2010 tarihinden beri de takip ederim, Ömer Bey'i de, Özlem Hanım'ı da takip ediyorum. Ve çalışmalarını gerçekten takdir ettiğim, özverili çalışmaların şahit olduğum bir kurum. Onlarla da burada aynı masada olmaktan da gerçekten çok mutluyum. Sigortacılık konusu Türkiye'de Halil Bey'in yaşadığı olaylardan daha farklı olaylar yaşanmayan, bankalar tarafından yaşanmayan bir kanayan yaradır. TOBB'a kayıtlı olan -burada Hazine Müsteşarlığından da arkadaşlarımızın olması gurur verdi bana- yaklaşık 17.500 tane de sigorta acentesi vardır ve bu sigorta acenteleri başka hiçbir iş yapamaz kanun gereği. Sadece sigorta acenteliği yapar.

BAŞKAN – Ama bir banka şubesi 33 kalem gelir elde eder.

TÜSİAR KURUCU BAŞKANI NEŞE DEMİRAĞ – Daha fazla ve bu sigorta acenteleri fiziki şart zorunluluklarına tabidir, eğitime tabidir ve Türkiye'nin her yanında yayılmıştır, yıllarını da vermiştir bu işi yapmak için, bu emeği sarf etmek için. Altındaki

banka şubesi kredi zorlamasıyla, maalesef yasa da bir şekilde ona bu hakkı veriyor, bu işi yapmasına imkân tanıyor ama bizim en canımızı yakan olay kredi zorlamalarıyla vatandaşları düzenlemesidir.

BAŞKAN - Kredi zorlaması. Yasaklamıyor da, "Kredini vereceksem ben yapacağım sigortanı." diyor, bitiriyor yani.

TÜSİAR KURUCU BAŞKANI NEŞE DEMİRAG – Ve orada, işte, haksız rekabet dediğimiz olay -Sayın Hocam daha iyi bilir- gündeme geliyor. 10 bin liraya ihtiyacı var, ev almak istiyor vatandaş. Belki, işte, 100 bin liralık bir ev alacak, 10 bin liralık kredi kullanacak. 10 bin liralık kredi kullanmak için banka şubesine gittiği zaman o kredi rakamı 11 bin lira olarak çıkıyor. Bunun 500 bin lirası sigorta, yaklaşık. Bir acenteye gitse Sayın Başkanım...

BAŞKAN – 10 bin liralık bir riski kaç paraya satın alabilir?

TÜSİAR KURUCU BAŞKANI NEŞE DEMİRAG – Bir banka şubesinden hem ihtiyaçları oranında daha iyi bir sigorta poliçesi satın alacak hem dinleyecek hem ne satın aldığını bilecek, nasıl bir poliçe satın aldığını bilecek. Bir hasar karşılığında da... Ben size bir dosya hazırladım, bu dosyayı sunmak isterim, burada zaten çalışmalarımız var, şikâyet dilekçelerimiz de var, sunumumu da ben burada size arz ediyorum. Yani 10 bin lira kredi almak için, işte, dosya masrafları, falan filanın haricinde sigorta masrafı konunun çok dışında bir sigorta poliçeleriyle karşılaşılıyor. Belki de o 100 liraya ya da 200 liraya bu sorunu çözebileceği bir poliçeyi satın alması gerekirken birdenbire 500 liralık işsizlik sigortası da, konut sigortası da, birçok paket sigortalar adı altında da bir paket sunuyorlar ve insanlar neye uğradıklarını bilmiyorlar. Bir de sigorta aldığını bilmiyorlar, poliçe de sunulmuyor Sayın Başkanım; ellerine gelmiyor. Bunlar çok ciddi bir şekilde kanayan yara. Tüketici tarafından kanayan yara budur. Tüketici 10 bin lira para almak için gidip, 11 bin lira, 12 bin lira gibi borçlanıp dönüyor. Ama bizim acenteler açısından da çok ciddi bir haksız rekabet söz konusu, hukuksuzluk söz konusu. Orada, tek işi olan mesleğini icra etmekte. Yanındaki diğer kurumlarla sorunlar yaşayarak çok zor şartlarda icra ediyorlar ve sorunlar yaşıyorlar. Tabii ki sigorta acentelerinin tek problemi bankalara karşı haksız rekabet değil ama her zaman küçük olan bir konu, her zaman büyüyebilir.

Buket Hanım'la dışarıda tanışma şerefini nail oldum ve sohbet ettik, dinledi beni; konuya da çok ilgi gösterdi. "Çözüm önerisi nedir?" diyorsanız. Bana göre, bırakın acenteler işlerini yapsınlar ve milletin Medisi, bu sigortacılık işini uzmanlaştıralım ve gerçekten de bir sorumlu arıyorsak, sigortacılıkla ilgili bir sorun olduğu zaman da gidelim, nasıl avukatların hukuki olaylarla ilgili bir sorunu varsa, avukatların kulağını da devlet çekiyorsa, sigortacılıkla ilgili olan sorunları da sigorta acentelerinin kulağını çekerek çözelim. Bu hem istihdamı artıracak... Zaten banka personeli olarak almışsınız oraya elemanı. Banka personelini bir de sigortacı olarak çalıştırıyorsunuz. Anlatabiliyor muyum? Ama orada bir sektör ölmek üzere, çok ciddi sıkıntı yaşamak üzere. Yani ben "Bankalar sigortacılık yapmasın." deyince bir karşı fikir ortaya çıkıyor. İşte, "Serbest piyasa ekonomisidir, dünyada bu böyle, işte, yasalar böyle." diyor. Bu yüzden yasalardan... "Sen yasaya mı karşı çıkıyorsun?" diyorlar. Ben diyorum ki: Biz Türk modeli oluşturalım. Dünyanın gittiği yoldan her zaman gitmek gerekmiyor. Sigortacılık konusunda...

BAŞKAN – Onu nasıl oluşturalım Neşe Hanım, bir öneriniz var mı? Mehmet Höbek Bey'e ben sizden sonra soracağım çünkü sigortayla onlar ilgileniyorlar.

TÜSİAR KURUCU BAŞKANI NEŞE DEMİRAG – Bankaların kendilerinin kurmuş olduğu sigorta şirketleri var. Tabii ki onlar da bir dağıtım kanalı oluşturmak zorundalar ama bir de bir mesleğin kurumsallaşması ve büyümesi gerekiyor. Bu kurumsallaşma ve büyüme topluma hizmet verir. Biz bugün varız, yarın yokuz.

BAŞKAN – Bunu anladım da, çözüm önerisi istiyorum.

TÜSİAR KURUCU BAŞKANI NEŞE DEMİRAG – Çözüm önerisi olarak, yasa yollarıyla bunu şey yapabiliriz.

BAŞKAN – Yasa mı diyorsunuz?

TÜSİAR KURUCU BAŞKANI NEŞE DEMİRAG – Tabii ki, yasadır. Çözüm yasadadır.

BAŞKAN – Mehmet Bey...

TÜSİAR KURUCU BAŞKANI NEŞE DEMİRAG – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun.

TÜSİAR KURUCU BAŞKANI NEŞE DEMİRAG – Yani eğer bu olmaz ise Sayın Başkanım, ikinci önerim... Çok sorunlu poliçeler vardır. İşte, yani kredi zorlamasında acenteye başvursun tüketiciler ama çok sorunlu poliçelerde, tarım sigortaları –Buket Hanım'a da söylemişim- TARSİM, bunlar kırsal kesimde belki acentelerin ulaşamayacağı bir şey olabilir, trafik sigortası... Zorunlu poliçeleri bırakalım biz, zaten hayat sigortasında bankalar acentelerden daha iyi konumda.

BAŞKAN – Şimdi Neşe Hanım, sigorta konusunu tamamen bu Hazine Müsteşarlığı düzenliyor. Mehmet Höbek Bey ve Ender Bey buradalar. Hanginiz cevap vereceksiniz?

HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI SİGORTACILIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AKTÜERYA GÖZETİM ŞUBE MÜDÜRÜ MEHMET HÖBEK – Ben Sigortacılık Genel Müdürlüğünden geliyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Şimdi, sigortaları burası düzenliyor, sigorta poliçelerini. Geçen gün kararname çıkardılar, dörde ayırdılar.

Yani siz diyorsunuz ki: “Buna yasa yapın.” Ama yasa yapmadan poliçeleri düzenleyebiliyorlar, sigortaları. Yasa olmadan da yapabilirler bu şeyi zannediyorum. Bir de ne yapabiliriz bu konuda?

TÜSİAR KURUCU BAŞKANI NEŞE DEMİRAĞ – BDDK olsaydı burada, herhâlde onlar bir çözüm bulurlardı.

BAŞKAN – Mehmet Bey, buyurun.

HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI SİGORTACILIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AKTÜERYA GÖZETİM ŞUBE MÜDÜRÜ MEHMET HÖBEK – Sayın Başkan, değerli üyeler; şimdiye kadar sorunları dinleme fırsatı bulduk. Bu sorunlardan özellikle sigortacılıkla ilgili olanlar zaten bizim müsteşarlığımıza geliyor. Sizin de bildiğiniz gibi Dilekçe Komisyonuna olsun, işte, ülkemizdeki diğer idari birimlere olsun, yapılan sigortacılıkla ilgili şikâyetlerin hemen hepsinin adresi belli, bizim Genel Müdürlüğümüz. Hatta biraz önceki, Ömer Bey’in sunumunda da ona dikkat çekmek istiyordum aslında ben, aynı kişi birçok yoldan şikâyetini gönderiyor. Mesela konu aynı. 6 defa mesela aynı dilekçe değişik yollardan bize gelmiş olabiliyor. O yüzden, rakamlara bakarken buna da dikkat etmek gerekiyor.

Şimdi, şikâyetler bize geldiği zaman biz ilgili mevzuat uyarınca incelemelerimizi başlatıyoruz. Önce şikâyet tarafının belirttiği hususları inceliyoruz, daha sonra şikâyet edilen şirketten ya da bankadan ya da acenteden bir savunma istiyoruz ve sonrasında da eğer bizim mevzuatımıza aykırı bir husus tespit edilirse buna ilişkin de idari ceza verebiliyoruz. Yani biz bugüne kadar bankalara da idari ceza işlemi uyguladık, acentelere de uyguladık.

TÜSİAR KURUCU BAŞKANI NEŞE DEMİRAĞ – Bir soru sorabilir miyim?

Ben bu soruyu hep soruyorum, 20 bin liranın üstünde vermiş olduğunuz ceza var mıdır bir bankaya? Yani ciddi, bankanın canını yakan bir ceza var mıdır? Bunu niye kamuoyuna açıklamıyorsunuz ya da bize açıklanmıyor bu rakam?

HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI SİGORTACILIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AKTÜERYA GÖZETİM ŞUBE MÜDÜRÜ MEHMET HÖBEK – Yani cezanın açıklanması mı gerekiyor?

TÜSİAR KURUCU BAŞKANI NEŞE DEMİRAĞ – Evet.

HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI SİGORTACILIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AKTÜERYA GÖZETİM ŞUBE MÜDÜRÜ MEHMET HÖBEK – Hiç kimseye verilen ceza açıklanmıyor biliyorsunuz. Yani acentelere verilen ceza da var...

TÜSİAR KURUCU BAŞKANI NEŞE DEMİRAĞ – Hayır, bize bireysel olarak, sözel olarak söyleyebilir misiniz ne kadardır?

HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI SİGORTACILIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AKTÜERYA GÖZETİM ŞUBE MÜDÜRÜ MEHMET HÖBEK – 100 bin liranın üstünde ceza var.

TÜSİAR KURUCU BAŞKANI NEŞE DEMİRAĞ – 100 bin liranın üstünde ceza var, onu öğrenmek istiyorum.

HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI SİGORTACILIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AKTÜERYA GÖZETİM ŞUBE MÜDÜRÜ MEHMET HÖBEK – Şimdi, Neşe Hanım “Bankalara ne kadar ceza veriyorsunuz?” diye sordu. Yasada da biliyorsunuz, bizim Sigortacılık Kanunu’nda ilgili maddede 12 bin liraya kadar, en son değişiklikle 2 ila 12 bin lira arasında cezai işlem uyguluyoruz. Hatta acenteler için, işte, sizin de belirttiğiniz gibi, biraz can yakıcı olabileceğini düşündüğümüz için 2 bin lira, 12 bin lira arası bir aralık tayin edildi. Bankalara da, dediğim gibi, eğer sigortacılıkla ilgili işlemlere ilişkin olarak mevzuata aykırı bir durumla karşılaştığımız zaman biz cezai işlemi uyguluyoruz, orada bir sıkıntımız yok.

İkincisi, hayat sigortacılığında -Neşe Hanım’ın da dediği gibi, özellikle son yıllarda, bireysel emeklilik sistemi devreye girdikten sonra- tasarruf unsuru bulunan ürünlerde, prim üretiminde ciddi azalmalar oluştu 2003 yılından sonra ve onun sonrasında hayat sigortacılığı daha fazla, kredi piyasasının da genişlemesine bağlı olarak kredi kullanan kişilere, işte, başlarına bir şey geldiği takdirde, borcun ödenmesine ilişkin teminatlar verilmeye başlandı. Bunlar içerisinde vefat teminatı var, hastalık sonucu maluliyet teminatı var, kaza sonucu ölüm teminatı var, en son, yine son iki üç yıldır galiba -yanlış hatırlıyorsam- gündeme gelen işsizlik sigortası...

BAŞKAN – Hem memurlara hem emeklilere de işsizlik sigortası yapıyorlar yani o kadar böyle işi garantiye alıyorlar ki. Olur ya, memur atılır, matılır; emekli de SGK göçerse... SGK’nın göçmesi demek Türkiye Cumhuriyeti bütçesinin göçmesi demek yani.

TÜSİAR KURUCU BAŞKANI NEŞE DEMİRAĞ – Hayat sigortasıyla ilgili bir şey söyleyebilir miyim?

BAŞKAN – Buyurun.

TÜSİAR KURUCU BAŞKANI NEŞE DEMİRAĞ – Hayat sigortasıyla ilgili, biz Ahmet Genç’le çok tartıştık konuyu ve bunun doğru olduğuna da ben inanıyorum. Ancak daha sonra, dosyada sundum, hayat sigortası birdenbire şekil değiştirdi ve en çok komisyon aldıkları ferdi kaza sigortasına döndü. Yani kredi kullanan kişi hayat sigortası aldığını zannediyor ama ferdi kaza sigortası poliçeleri düzenlenip... Çünkü komisyon oranları yüzde 70. Anlatabiliyor muyum?

BAŞKAN – Yani krediye karşılık mı ferdi kaza sigortası?

TÜSİAR KURUCU BAŞKANI NEŞE DEMİRAĞ – Evet.

BAŞKAN - Hayat sigortası aynı şeyi içerir.

TÜSİAR KURUCU BAŞKANI NEŞE DEMİRAĞ – Hayır.

BAŞKAN – Ölüm teminatı ve sakatlık teminatı içermiyor mu hayat sigortası dediğiniz şey.

TÜSİAR KURUCU BAŞKANI NEŞE DEMİRAĞ – Ölüm hâlinde, bütün, karşılıyor ama diğerinde kaza hâlinde karşılıyor; aradaki fark o.

HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI SİGORTACILIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AKTÜERYA GÖZETİM ŞUBE MÜDÜRÜ MEHMET HÖBEK – Ben konuyu biraz aydınlatayım isterseniz.

BAŞKAN – Tam da “işsizlik sigortası, yeni ürün” diyordun, en çok şikâyetlerden birisi de bu. Memur vatandaşlarımıza... Memurun haberi bile olmuyor. Bakın, kredi çeken tüketicinin haberi bile olmadan bir sürü sigorta yapmış, bir de işsizlik sigortası yapmış. Emekliye de aynı. İşsizlik sigortası da yapmış emekliye. Emekliye işsizlik sigortası ne demek ya?

TÜSİAR KURUCU BAŞKANI NEŞE DEMİRAĞ – Efendim, zaten geçerli bir sigorta değil.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Höbek.

HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI SİGORTACILIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AKTÜERYA GÖZETİM ŞUBE MÜDÜRÜ MEHMET HÖBEK – Sayın Başkan, şimdi, bankalar niye bu işin içinde? Özellikle dünya örneklerine de bakıldığı zaman, Neşe Hanım’ın da belirttiği gibi bu birazcık da zamanlama meselesi, biz öyle görüyoruz. Yani kredi almaya gittiğinde kişi -şu anda sigorta şirketlerinin çoğu da bu kredi ekranlarına sigortacılıkla ilgili ekranlar da ekleyerek belli bir düzeyde entegrasyona gitmiş durumdalar- yani ihtiyaç orada şekilleniyor, kişinin özellikleri, işte, yaşıdır, cinsiyetidir ve sağlık beyanına ilişkin bilgiler alınıyor ve ortaya da anlık olarak bir prim tutarı karşısına çıkıyor kişinin ve orada kararını veriyor.

Şimdi, bize şöyle şikâyetler de geliyor bize mesela, ben birazcık aslında meseleyi, bakış açısını da birazcık aslında değiştirmek istiyorum: “Krediyi kullandım, gittim bankayla anlaşmamı yaptım, hayat sigortası yapıldı ama zorunlu olmadığını biliyorum, bunun iptalini istiyorum.” Krediyi kullanırken bankayla gidip işlemi yapıyor kişi, bütün imzaları atıyor, ondan sonra iptal edilmesini istiyor. “Zorunlu değil.” diyor. Bu şikâyet geliyor. Bakın bir diğer şikâyet ne bize gelen: Kredi kullanılıyor. Kişi vefat etmiş, geride kalanlar bize dilekçeyle başvuruyor. “Ya, babam gitmiş kredi kullanmış, hayat sigortası yapmamış banka. Bu zorunlu değil mi, nasıl atlar bunu banka?” Bakın, bu şikâyet de geliyor bize. O yüzden meseleye çok tarafı bakmak gerekiyor. Bankalar niye bu işi yapıyor? O ayrı bir tartışma konusu. Dediğim gibi onun birazcık kredi süreciyle de alakası olduğunu düşünüyorum, zamanlamayla alakası olduğunu düşünüyorum. Ama bizim kanunumuzda şöyle hükümler de var, hatta bireysel kredilerle bağlantılı sigortalar yönetmeliğimiz var birkaç sene önce düzenlediğimiz, o yönetmelikte de ve kanunda da geçen ifade aynen şu şekildedir: “Hiç kimse belli bir sigorta şirketinden sigorta ürün almaya zorlanamaz.” Yani bankaya gittiğiniz zaman da siz isterseniz sigorta ürününü başka bir şirketten temin edebilirsiniz, acenteden alırsınız, başka bir sigorta şirketinden temin edersiniz ve götürürsünüz. Ama o durumda da şöyle bir zorlayıcı hüküm vermemiz de çok mantıklı değil: Bankaya da hangi sigorta şirketinden getirirse getirsin “Siz kredi vermek zorundasınız.” diye bir şey de söylemek de çok kolay bir şey değil benim zannımca.

BAŞKAN – Serbest ticaret ilkeleri açısından değil mi?

HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI SİGORTACILIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AKTÜERYA GÖZETİM ŞUBE MÜDÜRÜ MEHMET HÖBEK – Evet. Çünkü hani...

PROF. DR. HAMİL NAZİK – Küçük bir ilave yapayım mı?

BAŞKAN – Tabii, Hocam bir katkıda bulunmak istiyor.

PROF. DR. HAMİL NAZİK – Özellikle Türk Ticaret Yasası, borçlar hukuku da aynı şeyi söyler: “Bir malın satın alınması diğer mala bağlanamaz.” Yani aynı şey. Söylediklerinizin hepsine de katılıyorum ayrıca.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – “Sözleşme serbestisi” ilkesi gene.

PROF. DR. HAMİL NAZİK – Evet.

TÜSİAR KURUCU BAŞKANI NEŞE DEMİRAĞ – Ama uygulamada öyle olmadığını biliyorsunuz yani, evet zorlama olmaz, yok diye kanun maddesinde var ama bankaya...

HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI SİGORTACILIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AKTÜERYA GÖZETİM ŞUBE MÜDÜRÜ MEHMET HÖBEK – Hayır, biz zorlayamıyoruz diyoruz.

TÜSİAR KURUCU BAŞKANI NEŞE DEMİRAĞ – İşte o başka bir şekilde değiştirilebilir ama bankalar o zorlamayı, biliyorsunuz, yani gittiği zaman o zorlamayı bir şekilde, cebren yapıyor. Kredi almak için gittiği zaman bir şekilde ya faiz oranını yükselterek “Ben sigortamı acentemden yaptırmak istiyorum.” diyen şahsa faiz oranını yükseltme, bu da bir cebir unsurudur diye düşünüyorum ama hep banka güçlü oluyor orada da.

BAŞKAN – Evet.

Üstadım, bir de Sayın Başkan bir katkıda bulunsun, siz onları toparlayın ondan sonra.

HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI SİGORTACILIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AKTÜERYA GÖZETİM ŞUBE MÜDÜRÜ MEHMET HÖBEK – Tabii, tabii, buyurun.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ BAYRAM UZUNOĞLAN - Yani bir hizmetin verilmesinin bir başka hizmetin verilmesine bağlı olmayacağına ilişkin düzenleme Hamil Hocam'ın bahsetmiş olduğu gibi hem Borçlar Kanunu'nda hem de özellikle Tüketicinin Korunması Kanunu'nun 5'inci maddesinde çok açıkça ifade edilmiş durumda.

Tabii, şimdi, normalde bir kredi kullanan kişiye bir sigorta yapılmaması hususuna ilişkin düzenlemeye uyulmaya çalışılıyor belki ama baktığımızda, sözleşme imzalanırken her ne kadar burada, hani sigorta yapılması zorunlu değilmiş gibi ifade edilse de bize gelen örneklerden baktığımızda sözleşmenin devamında bankaların isimleri veya sigorta şirketlerinin isimlerinin ayrıca yazıldığı zaten yer alıyor. Yani biz bu tespitleri de yapıyoruz, bize gelen şikâyetlerin içerisinde “Evet, siz belki de zorunlu değilsiniz.” deniliyor mu denilmiyor mu bilmiyorum ama bu sözleşmenin içerisinde aynı zamanda bir veya birden fazla sigorta şirketinin isminin de geçtiğini görüyoruz. Bu da aslında bankaların bu noktada çok da samimi olmadığını gösteriyor, onu ifade etmek istiyorum.

BAŞKAN – Nasıl birden fazla sigorta şirketi ya?

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ BAYRAM UZUNOĞLAN – Yani tercihe bağlı olarak.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Sözleşmeye hüküm koyalım.

BAŞKAN – Ha istersen, ondan alırsak...

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ – Sözleşme hükmünde yer alıyor şirketin adı.

BAŞKAN – “Alternatif yapabilirsin.” diyor yani.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Hayır, ben banka olarak yaparım senin namına.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ BAYRAM UZUNOĞLAN – Evet, yani “Banka olarak benim önerdiğim şu şirketlerden yapabilirsiniz.” denilebiliyor.

BAŞKAN – O zaman kim seçiyor o şirketleri?

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Ben banka olarak seçerim. Yani ne karışacağız istediğim gibi seçer.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ – Şimdi, sözleşmenin başında, sigorta yaptırılması zorunlu değildir. Ponto büyüklükleri, gerekli büyüklükte ama sözleşme hükümleri içerisinde şirketin adı yer alıyor, sigorta şirketinin adına yer veriliyor.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ BAYRAM UZUNOĞLAN – Ayrıca en son madde yine bankaların yaptığı -çok özür diliyorum yani size ilave yapma adına- birçok banka ki devlet bankaları başı çekiyor bunda, Halk Bankası örneğin ki şu anda Türkiye'nin en gelişmiş bankalarından bir tanesi, imza atıyor. Yani sigortasını...

BAŞKAN – Kendisi sigorta şirketine yaptırıyor.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ BAYRAM UZUNOĞLAN – Hayır. Sigortayı gönümlü yaptım, tekrar geri istemeyeceği me dair taahhütname alıyor tüketiciden. Yani çünkü biliyorsunuz...

BAŞKAN – Sadece sigorta değil, Halk Bankasından ben de kredi çektim. Komisyona, ona, buna... “Yukarıdakilerin hepsini kabul ediyor musun?” “Bir de elinle yaz.” diyor, dedim: “Tamam, kabul ediyoruz kardeşim.” “Yok elinle yazın.” diyorlar, yazdık yani çünkü başlarına geleceği...

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ BAYRAM UZUNOĞLAN – Evet, yani çok net buradaki olay evet, doğru.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Size öyle yapıyorlar da millete neler yapıyorlar.

SEVDE BAYAZIT KAÇAR (Kahramanmaraş) – Başkanım, ama bir şeyi göz ardı etmemekte fayda var. Hani biz milletin vekiliyiz ya, insanlar ihtiyaç duyup son çare olarak kredi almaya gidiyor, ne sunular kabul etmek zorunda zaten.

TÜSİAR KURUCU BAŞKANI NEŞE DEMİRAĞ – Evet.

BAŞKAN – Evet, Neşe Hanım, buyurun.

TÜSİAR KURUCU BAŞKANI NEŞE DEMİRAĞ – Sayın Başkanım, şimdi, bankaları, biz, burada ekonominin can damarları, kan damarları yani burada onları eleştirirken tabii ki tüketici olarak da olumlu ve pozitif tarafları da var. Varlıkları gerçekten bizim minnet duyduğumuz unsurdur ama ben sigortacılık alanında canım yandığı için...

BAŞKAN – Neşe Hanım, siz acenteleri temsil ediyorsunuz ve haklısınız ama...

TÜSİAR KURUCU BAŞKANI NEŞE DEMİRAĞ – Evet, ben tüketicileri de temsil ediyorum.

BAŞKAN – Sizin üst şirketleriniz, hizmet verdiğiniz şirketlerin hepsi bir banka yani.

TÜSİAR KURUCU BAŞKANI NEŞE DEMİRAĞ – Tabii ki, onlar olmazsa biz de olmayız.

BAŞKAN – Yani, şimdi, aslında siz bu mücadeleyi tamam, burada yapın, işte ilgili arkadaşlara söylüyoruz, zabıtlara geçiriyoruz, kafa yoracağız, hocalarımızdan fikir alacağız. Sonuçta ilgili daire başkanımız yasaya dercedebilir mi, sizi tüketici sayabilir miyiz, sizinkini nasıl, nereye koyalım bilmiyorum ama ilgili kuruma biz raporumuzla ulaştıracağız yani. Ancak şunu söylüyorum: Sizin için en iyi pazarlık edeceğimiz nokta, siz acentesiniz, ana şirketinizle pazarlık etseniz. Arkadaş bana acentelik veriyorsun –mesela, hangi sigortanın bilmiyorum, A bankasının sigorta şirketinin acentesi olduğunuzu varsayalım - bana acente veriyorsun. Bak, ben eğitim alıyorum, dükkân kirası veriyorum, vergi ödüyorum, ediyorum ama sen şubede şakır şakır şakır benimle haksız rekabet ediyorsun. Bunu oradan çözmek lazım gibi geliyor yani.

TÜSİAR KURUCU BAŞKANI NEŞE DEMİRAĞ – Ama yok, oradan çöremezsiniz çünkü orada bir kazanç var, o kazancı da bırakmak istemezler yani kim yaparsa yapsın.

BAŞKAN – O zaman “Yapmıyorum kardeşim senin acenteliğini.” deme şansınız yok mu yani?

TÜSİAR KURUCU BAŞKANI NEŞE DEMİRAĞ – Yoktur tabii ki. Tek meslek bu, acentelerin tek mesleği bu. Yirmi yıldır emek vermiş, birdenbire orada haksız bir rekabetle karşı karşıya.

BAŞKAN – Duydun mu Mehmet Bey, kesinlikle yasal düzenleme istiyor Neşe Hanım, kaçış yok.

TÜSİAR KURUCU BAŞKANI NEŞE DEMİRAĞ – Hiç yok. Ama ben yasal bir...

BAŞKAN – Evet, buyurun, yasal düzenleme yapabilir miyiz ya da siz yönetmelikle mi yapacaksınız bu işi?

TÜSİAR KURUCU BAŞKANI NEŞE DEMİRAĞ – Zaten Sayın Ahmet Genç bu konuda benim çok takdir ettiğim bir beyefendidir. Bu yasal düzenlemenin haricinde bunun bankalar nezdinde çözülmesi gerektiğini, yani Sayın Ahmet Genç 2010’da 9 no.lu Sektör Duyurusu’nu yayınlamış ve banka...

BAŞKAN – Yani BDDK’ dan mı çözmeliymişiz bunu?

TÜSİAR KURUCU BAŞKANI NEŞE DEMİRAĞ – Daha farklı bir yol.

BAŞKAN – Yasadan mı çözmek?

TÜSİAR KURUCU BAŞKANI NEŞE DEMİRAĞ – Evet, evet. Bu komisyondan çıkan sonuç nasıl olacak bilmiyorum ama Hazine, gerçekten, çok adil davranmaya çalışıyor. Size sunduğum dosyada zaten şey, bir bankanın -adını vermeyeyim, bakarsın zaten-hani zorlama yok ya “Yenilemeyi benden yapacaksın.” diye bir sözleşme sunuyorum size yani bunlar da yapıyor.

BAŞKAN – Anladım, tamam.

Evet, Mehmet Bey, sizin sözünüzü çok kestik, özür diliyorum. Toparlayalım.

Buyurun.

HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI SİGORTACILIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AKTÜERYA GÖZETİM ŞUBE MÜDÜRÜ MEHMET HÖBEK – Yok estâğfurullah.

Sayın Başkan, şimdi, Neşe Hanım’ın söylediklerinde kendi açısından bakıldığında illa ki haklılık payı vardır sizin de belirttiğiniz gibi ama hani, burada tüketici şikâyetleri sırf bir dağıtım kanalı özellikle kullanılıyor diye bunlar tüketicilerin başına geliyor

diye bir tespit yapmak haksızlık olur diye düşünüyorum. Hani bize her türlü şikâyet geliyor, acente dağıtım kanalı vasıtasıyla akdedilmiş sözleşmelere ilişkin şikâyetler de geliyor. Banka dağıtım kanalını...

BAŞKAN – O ayrı. Bu acentelerin şikâyeti şu: “Bankalar sigortacılık yapmasın.” diyorlar. “Onlar bankacılık yapsın. Bizim işimiz gidiyor, biz 17 bin kişiyiz.” diyor.

HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI SİGORTACILIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AKTÜERYA GÖZETİM ŞUBE MÜDÜRÜ MEHMET HÖBEK – Onu anlıyorum, evet.

BAŞKAN – “TOBB’a kayıtlıyız, vergi veriyoruz ve başka bir iş yapamıyoruz.” diyor. “Mesela ben sigorta acentesiyim ‘Şöyle işlek bir yere koyayım; kapının önünde simit satayım; yan taraftan çay vereyim; içeride de denk getirirsem poliçe yapayım.’ diyemiyorum.” diyor yani “Sadece poliçe satmak zorundayım. Dolayısıyla beni koruyun. Beni ancak yasayla koruyabilirsiniz.” diyor. Ben diyorum ki: “Bu sigorta şirketinin...” Nihayetinde bankaların aynı, her bankanın bir sigorta şirketi var. Sigortalar sermaye şirketleri. Ben diyorum ki: Sen bununla acente sözleşmesi yaparken de ki: “Arkadaş, bana hem acentelik veriyorsun hem de gidiyorsun kendi bankanda benim işime ket vuruyorsun. Oradan yap.” diyorum “Yapamam, orada menfaat var. Beni hiç dinlemez. İlle beni yasayla koruyun.” diyor. Ben böyle algıladım, doğru anlamış mıyım?

TÜSİAR KURUCU BAŞKANI NEŞE DEMİRAĞ – Doğru algı.

BAŞKAN – Şimdi, ben de diyorum ki: Bu sigortacıları sizin müsteşarlık düzenliyor, geçen yeniden düzenlen... Belki, yasa çıkarmaya gerek kalmadan sigorta poliçesi satma işini “Sadece acentelere.” diye hasrederseniz bankalar otomatikman dışarıda kalır. Bir kelimeyle bitebilir yani.

TÜSİAR KURUCU BAŞKANI NEŞE DEMİRAĞ – Çok yakında çıkacak olan bir yönetmelik taslağı var. Orada, o yönetmelik taslağında yazılacak bir madde de yeterli olacaktır diye düşünüyorum.

HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI SİGORTACILIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AKTÜERYA GÖZETİM ŞUBE MÜDÜRÜ MEHMET HÖBEK – Şimdi, oraya, isterseniz, hani...

BAŞKAN – Yani o olabilir mi olamaz mı bilmiyorum. Sizi bunun için çağırdık buraya.

Buyurun, tamamlayıverin de, biz, konu doğru anlaşıldı mı diye... En azından ben doğru anlamışım yani, teyit aldım yani.

TÜSİAR KURUCU BAŞKANI NEŞE DEMİRAĞ – Evet.

HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI SİGORTACILIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AKTÜERYA GÖZETİM ŞUBE MÜDÜRÜ MEHMET HÖBEK - Şimdi, konuyu, hani biz zaten önceden de biliyorduk bu konuyu hani defalarca gündemimize de gelmiştir ama şunu özellikle vurgulamak gerekiyor: Hani biz Sigortacılık Genel Müdürlüğü olarak ve Hazine Müsteşarlığı olarak sigortanın faydasına inanıyoruz; ülkemizde de, gelişmiş ülkelerde olduğu gibi, düzeyinin artmasını istiyoruz; pastanın büyümesini istiyoruz.

BAŞKAN – Kesinlikle.

TÜSİAR KURUCU BAŞKANI NEŞE DEMİRAĞ – Kesinlikle, evet.

HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI SİGORTACILIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AKTÜERYA GÖZETİM ŞUBE MÜDÜRÜ MEHMET HÖBEK – Ama pastayı büyütme istiyorsanız alternatif dağıtım kanallarını da göz önüne almanız gerekiyor. Yani, hani şunun garantisini ben açıkçası şurada veremem, yani bankalar sigorta yapmadığı zaman...

BAŞKAN – Acaba bu kadar poliçe üretilir mi?

HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI SİGORTACILIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AKTÜERYA GÖZETİM ŞUBE MÜDÜRÜ MEHMET HÖBEK - ... hani bu kadar poliçe üretilecek mi yani?

TÜSİAR KURUCU BAŞKANI NEŞE DEMİRAĞ – Onu denemeden anlayamayız ki bir imkânları tanıyalım.

BAŞKAN – Hocam sizi gözetletiriyorum; Cihan Bey, kesinlikle size söz vereceğim yani.

MERKEZ BANKASI TEMSİLCİSİ CİHAN AKTAŞ – Tamam.

HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI SİGORTACILIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AKTÜERYA GÖZETİM ŞUBE MÜDÜRÜ MEHMET HÖBEK – O yüzden, hani bence o çok ayrı bir konu. Birazok işin ticari boyutu da var dediğiniz gibi, hani bir şekilde bu sigorta şirketleri nezdinde de hani çözüm bulması gereken bir konu çünkü onlar da bu dağıtım kanallarını kullanırken ticari saikleri var, o yüzden bu dağıtım kanalları bir şekilde tercih ediliyor diye düşünüyorum.

Yeniden şikâyetlere dönecek olursak, dediğim gibi, sigorta şikâyetlerine ilişkin olarak biz gerekli incelemeleri yapıyoruz. İlgili mevzuat uyarınca herhangi bir aykırılık tespit ettiğimiz zaman bu, banka olsun, sigorta şirketi olsun, acente olsun hepsine ceza

işlem uyguluyoruz, idari ceza, adli ceza. Bu konuda hem milletimiz hem de burada, Sayın Başkan siz dâhil burada bulunan bütün üyeler müsterih olabilir diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Kesinlikle.

Yani kısaca diyorsun ki: “Nerede devlet diyorlarsa biz ordayız, cezayı kesiyoruz.”

HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI SİGORTACILIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AKTÜERYA GÖZETİM ŞUBE MÜDÜRÜ
MEHMET HÖBEK – Evet, kesinlikle öyle diyorum.

BAŞKAN – Evet, devlet orada millet de burada.

TÜSİAR KURUCU BAŞKANI NEŞE DEMİRAĞ – Başkanım...

BAŞKAN – Neşe Hanım, son defa ama yani.

TÜSİAR KURUCU BAŞKANI NEŞE DEMİRAĞ – Tamam bitecek, son sözümü söylüyorum.

BAŞKAN – Evet, ben, zabıtlara tekrar benim ağızından da geçti, sorununuzu doğru anladığımızı teyit ettik.

TÜSİAR KURUCU BAŞKANI NEŞE DEMİRAĞ – Evet, kesinlikle.

BAŞKAN – Çözümü araştırıyoruz, ilgili arkadaş da diyor ki: “Bunu tıkayamam, riski var. Bu kadar poliçe ve bu kadar prim üretilmeyebilir.” Sizin verdiğiniz cevap çok ilginç: “Denemeden bilinmez.”

TÜSİAR KURUCU BAŞKANI NEŞE DEMİRAĞ – Sürekli de dayak atmak...

BAŞKAN – Bu, deneme için -çok özür dilerim- yeterli bir şey değil yani.

TÜSİAR KURUCU BAŞKANI NEŞE DEMİRAĞ – Çocuğunuzu sürekli döverek terbiye edemezsiniz yani bu “Ben sürekli ceza kesiyorum.” diye bir terbiye yöntemi, çok ayrı bir boyut yani.

BAŞKAN – Tamam, o sadece kendi birimiyle ilgili söyledi.

TÜSİAR KURUCU BAŞKANI NEŞE DEMİRAĞ – Öyle düşünüyorum.

BAŞKAN – Elbette, tamam. Çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, biraz toparlayacağız. Cihan Bey, Merkez Bankası Başkanlığı Genel Müdür Yardımcısı -geçen toplantımızda da çok ciddi katkılarda bulunmuştu kendisi- söz istiyor, ona bir söz vereceğim ancak bu konuyla ilgili bizim uzmanımız Haluk Bey “Çok önemli bir şey paylaşmak istiyorum.” dedi. Dedim: “Çok mu önemli, zabıtlara geçmesi gerekiyor mu?” dedim “Evet, geçsin zabıtlara.” dedi.

Mediste bizim en önemli ödülümüz Muhterem Hocam zabıtlara geçmektir yani.

Buyurun Haluk Bey.

KOMİSYON UZMANI HALUK KURNAZ – Başkanım...

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Her gün geçiyor Haluk ki zaten.

BAŞKAN – Yok, her gün zabıtlara geçemiyor.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Geçemiyor mu?

BAŞKAN – Yüzlerce çalışsa geçemez. Zabıt şu anda burada tutuluyor.

Buyurun.

KOMİSYON UZMANI HALUK KURNAZ – Başkanım, geçen hafta ben kredi kartımla ilgili bir problem için bankaya gittim. Limitini artıracam, artırmamda bana şunu söyledi banka: “Biz senin limitini artırırız fakat yıllık 15 Lira sigorta bedeli ödemen gerekir ve bu zorunludur.” dedi. Bu zorunluluk var mı yok mu bunu öğrenmek istiyorum aslında.

BAŞKAN – Kime soruyorsun bunu?

KOMİSYON UZMANI HALUK KURNAZ – Yani...

BAŞKAN – Merkez Bankası Başkanına mı?

KOMİSYON UZMANI HALUK KURNAZ – Hazine Müsteşarlığına.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Yok, böyle bir zorunluluk yok, ekonomik zorunluluk var.

KOMİSYON UZMANI HALUK KURNAZ – Ben dedim ki: Ben, kendim devlet memuruyum. Gelin, beni, eğer ödemezsem zaten maaşım var, şuyum var. “Yok.” diyor.

BAŞKAN – Gecikme faizi de var.

KOMİSYON UZMANI HALUK KURNAZ – “Bu bizim için zorunlu bir unsur. Siz limitinizi artırılıyorsunuz, dolayısıyla her yıl 15 Lira vermeniz lazım.” Var mı böyle bir şey?

BAŞKAN – Doğru söylüyor.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Dâhilî şart olarak...

KOMİSYON UZMANI HALUK KURNAZ – Ben dedim ki: Eğer böyle bir zorunluluk varsa bana yazı verin. “Yok, yazı veremeyiz.” dedi. O zaman kartımı kapatın dedim, kartımı kapattırdım.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Ama Başkanım, çok az almışlar yani böyle bir Haluk Kurnaz Kardeşimden en az 150 Lira almaları lazım.(Gülüşmeler) Yani 15 Lira...

BAŞKAN – Koskoca uzman yani, değil mi?

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Yani.

BAŞKAN – Evet, ne diyorsunuz Sayın Müdürüm?

HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI SİGORTACILIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AKTÜERYA GÖZETİM ŞUBE MÜDÜRÜ MEHMET HÖBEK – Şimdi, Sayın Başkan...

BAŞKAN – Böyle bir zorunluluk yok değil mi genel ilkelere?

HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI SİGORTACILIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AKTÜERYA GÖZETİM ŞUBE MÜDÜRÜ MEHMET HÖBEK – Şimdi, Haluk Bey’e şunu söylemek istiyorum: Hani, burada birazcık kavram kargaşası yaşanıyor galiba. Zorunlu sigortalar derken bizim kanunda zorunlu sigortaların zaten tarifi yapılmış. Örnek olarak: Deprem Sigortası, DASK zorunlu sigorta; trafik sigortası zorunlu sigorta ama, hani orada sayacağım birkaç tane daha sigorta. Sizin bahsettiğiniz türden bir zorunlu sigorta yok ama onlar büyük ihtimalle limit artırmak istiyorsanız zorunlu, hani bir şartlı zorunluluk.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Kafalarına göre.

HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI SİGORTACILIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AKTÜERYA GÖZETİM ŞUBE MÜDÜRÜ MEHMET HÖBEK – Kendi ticari saiklerinden kaynaklanan bir zorunluluk.

BAŞKAN – Haluk Bey de bu konuyu çok iyi biliyor; kendisi hukukçudur; ben de hukukçuyum. “Serbest piyasa şartlarında benim şirketim sizin riskinizi üstlenecekse sigorta etmeli.” diyor, o da tüketici olarak “hayır” demiş. “O zaman yapamayız” deyince kartı iade etmiş, olay bitmiş. Sadece zabıtlara geçsin diye söyledik.

Evet, teşekkür ediyoruz.

HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI SİGORTACILIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AKTÜERYA GÖZETİM ŞUBE MÜDÜRÜ MEHMET HÖBEK – Yoksa zorunlu sigorta yok kesinlikle.

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ HUKUK DANIŞMANI BUKET HİMMETOĞLU – Başkanım...

BAŞKAN – Buket Hanım, sorun yok burada. Beyefendinin kendisi hukukçu aynı zamanda.

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ HUKUK DANIŞMANI BUKET HİMMETOĞLU – Efendim, Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu’nda kartın çalınma, kaybetme ihtimaline karşı yaptırılacak sigorta düzenlemesi var. O kapsamda bir sigorta olabilir diyerek bir açıklama yapmak istedim.

BAŞKAN – Yok, Haluk Bey fevkalade ayrıntıyı... Ya akşama kadar şikâyetle uğraşıyor, bu bilmezse kim bilir ya? Çok iyi bildiği konu, zabıtlara geçsin diye söyledi.

Evet, şimdi yavaş yavaş toparlıyoruz.

Cihan Bey, Sevgili Başkanım, şöyle mi yapalım Sayın Genel Müdürüm: Hocalarımı dinleyip en son, nihayetinde sizin bir de düzenleyici yönünüz de var, hem gözetim, hem düzenleyici yönünüz de var.

BDDK bugün yok ama siz BDDK’yla zaten paralel çalışıyorsunuz.

MERKEZ BANKASI TEMSİLCİSİ CİHAN AKTAŞ – Efendim, müsaade ederseniz ben yalnızca bu konu için, sigorta konusu için söz istemiştim.

BAŞKAN – Olur, hay hay, buyurun.

MERKEZ BANKASI TEMSİLCİSİ CİHAN AKTAŞ – İsterseniz, bu konu kapanmadan konuşayım diye istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun Cihan Bey.

MERKEZ BANKASI TEMSİLCİSİ CİHAN AKTAŞ – Şimdi, tabii önemli bir konu. Hani diğer konularda nasıl bir katkımız olur bu şikâyetlerle alakalı tam bilmemekle birlikte, daha doğrusu ekstra katkı, geçen toplantıda dillendirmiştik.

Şimdi, bu, Neşe Hanım’ın bahsetmiş olduğu konu Türkiye’nin ekonomik, iktisadi büyüme tarihiyle alakalı bir konu. Şimdi, bu bankacılık gelişimi Kıta Avrupası’nda farklı gelişmiş, Amerika’da farklı gelişmiş durumda. Bizdeki bankacılığın gelişmesiyle, daha

doğrusu Kıta Avrupası'ndaki bankacılığın gelişmesiyle Amerika'daki bankacılığın gelişmesi oldukça farklı. Amerika 2-3 tane çok sağlam kriz yaşadktan sonra bankaları belli alanlarda sınırlı tutuyorlar. Mesela bir eyalette faaliyet gösteren bir banka başka bir eyalette faaliyette bulunmıyor; bir branşta faaliyet gösteren...

BAŞKAN – Şu anda Amerika'da öyle mi?

MERKEZ BANKASI TEMSİLCİSİ CİHAN AKTAŞ – Yok, ben 80 öncesini söylüyorum. Daha sonra farklı bir süreç yaşandı, de-regülasyon süreci yaşandı, çok daha farklı bir noktaya gitti.

Her kriz farklı bir çözüm getiriyor. Eski, yani en regüle edilmiş hâliyle anlatıyorum, mesela, işte belli bir branşta yalnızca kredi verebilirlerdi ki eyalet düzenleme farklılıkları falan da var, yalnızca yatırım bankacılığı falan da gelişmiş durumda tabii. Sonra bankaların bankacılık dışında faaliyet yapması da yasaktı. Mesela sigortacılık, mesela faktoring, leasing, mesela sermaye piyasası araçları yatırım bankacılığı, aracı kuruluş faaliyeti diyelim. Bu Amerika'ya mahsus bir şey, Amerika çok farklı geliyor.

Kıta Avrupası'ndaki gelişim ise, bankacılığın bütün bu bahsettiğimiz finansal hizmetleri topluca verebildiği bir hikâyeye dayanıyor. 1923'ten beri bu böyle, hatta Osmanlı İmparatorluğu'ndan da bu böyle. Biz bunu tercih etmişiz.

Bakın 5411 sayılı Bankacılık Kanunu demiş ki, bankaların faaliyet konuları bildiğimiz işte “(a) Mevduat kabulü, (b) Katılım fonu kabulü...” gibi şeyleri sıraladıktan sonra (u)'da “Sigorta acenteliği ve bireysel emeklilik aracılık hizmetleri” diye söylüyor ama daha farklı şeyleri de söyleyeyim de yani neyi kastettiğim anlaşılın. Faktoring ve forfaiting işlemleri (r)'de, (t)'de finansal kiralama işlemleri, (n)'de yatırım danışmanlığı işlemleri, (o)'da portföy işletmeciliği ve yönetimi, (j)'de sermaye piyasası araçlarının alım ve satımıyla geri alım veya tekrar alım-satımı taahhüdü işlemleri, (k)'da sermaye piyasası araçlarının ihraç veya halka arz yoluyla satışına aracılık işlemleri.

Şimdi, farklı farklı alanları söyledim. Şöyle ki bu, en son söylediğim ikisi aracı kuruluş faaliyetidir. Türkiye'de 138 tane aracı kuruluş vardır, biliyorsunuz. Mesela, işte borsamızda faaliyet gösteren.

Factoring ve forfaiting işlemlerinden bahsettim. Rakamını, sayısını bilmediğim faktoring...

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ HUKUK DANIŞMANI BUKET HİMMETOĞLU – 80 tane.

MERKEZ BANKASI TEMSİLCİSİ CİHAN AKTAŞ – 80 tane faktoring şirketi var.

BAŞKAN – Onlar da bankaların zaten üstadım.

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ HUKUK DANIŞMANI BUKET HİMMETOĞLU – Hepsini değil efendim.

MERKEZ BANKASI TEMSİLCİSİ CİHAN AKTAŞ – Yani 48-49 tane banka var, hepsinde olması pek mümkün değil.

Yani büyükleri ekseriyetle öyle.

Finansal kiralama işlemleri diyoruz (t)'de, leasing şirketlerinden bahsediyoruz. Bir o kadar da leasing şirketi falan vardır.

Anlatmak istediğim şey şu: Türkiye'de, aldığımız model gereği, bizim bankalarımız bütün finansal hizmetleri sunuyorlar, buna sigorta da dâhil. Bunun hikâyesi bu, yani Türkiye olarak biz bunu tercih etmişiz.

Denemez mi “Sigortacılık yapmasın.” Denebilir. Bu bir tercihtir. Amerika bunu tercih etmiş vakti zamanında fakat bunun da eksikliklerini görerek 80 sonrası de-regülasyon dediğimiz yeni bir süreçte bu aradaki bariyerleri kaldırdılar. Mesela, dediğim gibi bir eyalette bankası olan, bir eyalette bankacılık faaliyeti alan başka bir eyalette şube açamıyordu. Bu ve bunun gibi eksiklikleri kaldırdılar. Bundan dolayı Amerika'da bankalar çok gelişmemiştir, Kıta Avrupası'nda bankalar çok gelişmiştir. Yani Kıta Avrupası'nın hikâyesi iktisadi kalkınma modeli, bankacılık üzerine kurulmuştur; Amerika'da ise sermaye piyasaları üzerine kurulmuştur.

Neşe Hanım'ın söylediği şey önemli bir konu. Ben, 98-99 yılında Rekabet Kurumunun da bununla alakalı bir soruşturma yaptığını hatırlıyorum. Onun sonucunda da eskiden kredi sözleşmelerinde matbu olarak yer alan, işte Akbanktan kredi alıyorsanız Aksigorta, İş Bankasından kredi alıyorsanız Anadolu Sigorta vesaire gibi matbu olarak yer alan hükümler kaldırıldı, artık ihtiyari olarak sunuluyor. Deniyor ki: “Onun da gerekçesi var.” Hani bir restorana gittiğinizde, yemek yerken yanında kola mı, bilmem bir şey mi vesaire falan diye nasıl ki sunuluyorsa bunlar da o hizmet kapsamında sunuluyor. Hani diyemez ki kolacılar: “Ya restoranda artık bundan sonra kola satılmasın. Gitsinler bayiden alsınlar çünkü benim işlerimi çok engelliyor.” denmesi nasıl anlamsızsa. Çünkü öyle bir hizmet sunuluyor, bizim modelimiz bu. Yani bizim kalkınma modelimize uygun olarak anlatıyorum bunu.

BAŞKAN – Çok güzel.

Neşe Hanım, duydunuz mu?

“Bu lokantada baklava veremem, git Seyidoğlu'ndan al.” diyemez diyor, baklavayı verecek.

MERKEZ BANKASI TEMSİLCİSİ CİHAN AKTAŞ – Yani biraz egzajere etmeye çalışıyorum, bizim modelimiz bu olduğu için söylüyorum.

BAŞKAN – Evet, son derece anlaşılır olmuş yani.

MERKEZ BANKASI TEMSİLCİSİ CİHAN AKTAŞ – Ama denebilir de yani bu bir tercih meselesidir, “Satılmasın.” da denebilir. Fakat biz o, işte, Rekabet Kurumunun ben çalışmasını falan incelediğimde şunu görmüştüm: Müşteriler bunu çok şey yapmıyorlar. Bakın, Mehmet Bey de çok güzel söyledi, kendilerine farklı türlü şikâyetler geldiğini de söyledi. Yani bunun bir parçası olarak keşke hayat sigortası yapsaydı, Rahmetli, rahmetli olunca varisleri iyi bir para şey yapacaklardı, hiç değilse kredi borcunu vesaire falan ödeyeceklerdi o paketin içinde yer alsaydı.

Şimdi, kredi anlaşması yapmak da ihtiyardır biliyorsunuz ve onun ekinde yer alacak o sigortadır, bilmem, efendim komisyonlardır, şunlardır, bunlardır ihtiyardır. Soruyorlardır, sormuyor da olabilirler. Bizim geçen Komisyon toplantısını da ben çok iyi hatırlıyorum “Eğitim şart.” diye bitirmiştik. Hep aynı noktaya geliyoruz. Yani bilinçli bir tüketici olması lazım, bilinçli bir tüketicinin bunları ayırt ediyor olması lazım. Kendisine çok yüksek geliyorsa sigorta ücreti “Ya benim bir acentem var. Gidip ben bunu acente üzerinden yapmak istiyorum.” derse bankanın buna itiraz edeceğini zannetmiyorum. Çok ekstra örnekler olabilir ama bu böyledir hakikaten. Yani “Benim kendi hayat sigortam var, bana hayat sigortası yapmayın.” diyorsa bunu, muhtemelen, banka kabul edecektir. Hani farklı örnekler gördüğüm için “Yüzde yüz kabul edecektir.” diyemiyorum. Çok kahir ekseriyette kabul edilir diye daha yumuşak bir ifade kullanalım. Veya, ne bileyim, kendisi şunu da tercih edebilir, hani bu paketle alakalı olarak söylüyorum: Araba almıştır. Kaskosunu Aksigorta’da, Akbanktan krediyle almıştır. Aksigortadan yapmak yerine kendi acentesi vardır, daha düşük bir fiyatla alabiliyordur, gidip onu yapabilir. Fakat bizim gördüğümüz örneklerde tüketici bunu tercih etmemiş genel itibarıyla çünkü “Ne onunla uğraşayım yani gidip şu sigortayla uğraşacağım, gidip bilmem bununla uğraşacağım. 10 kuruş fazla veririm, bunu paket olarak alırım.” noktalarında. Genel itibarıyla böyle bir şey olmuyor.

Tabii Neşe Hanım’ın söylediği önemli. O masanın diğer tarafında oturuyor, acenteleri temsil ederek oturuyor. Acentelerin şikâyeti haklıdır fakat ben, o anlaşmayı gördüğümde şunu da görmüştüm, işte o Rekabet Kurumuyla yaptığı çalışmayı gördüğümde şunu da görmüştüm: Acenteler hakkında da çok şikâyet olduğu için, mesela acente primleri toplamış; ana sigorta şirketine bildirmemiş; acente ortadan kaybolup gitmiş; mağduriyet çok fazla. Bu ve bunun gibi hikâyeler de olduğu için bankacılık üzerine çalışılmasının da makul bir gerekçesi var. Hiç değilse -Mehmet Bey’in bahsettiği gibi- sigorta tabanı yayılıyor; sigortacı kapsamı, sigorta kapsamı yayılıyor.

BAŞKAN – Acente primleri alıp kaçamıyor.

MERKEZ BANKASI TEMSİLCİSİ CİHAN AKTAŞ – Tabii, tabii. Yani orada oranları falan belli, şuyu belli, buyu belli. O yönüyle de makul bir gerekçesi falan var.

Ben yalnızca bu kısımın alakalı, efendim, söz almak istemiştik. Eğer soru yoksa bu kısmı kapatabilirim.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum Cihan Bey.

MERKEZ BANKASI TEMSİLCİSİ CİHAN AKTAŞ – Rica ederim.

BAŞKAN – Arkadaşlar toplantımızda çok önemli bir noktayı aştık. Tabii ki karşılıklı müzakereyle, soru-cevapla. Şimdi sıra geldi muhterem hocalarımıza.

Şimdi, 2 hocamız bugün bizimle beraberler, Hamil Bey ve Osman Hocam.

Şimdi, hangisine önce söz vereceğiz bilemiyorum. Kendi aralarında o zaman karar versinler.

Ben tekrar hoş geldiniz diyorum ve sözü size bırakıyorum.

Buyurun Hamil Hocam.

PROF. DR. HAMİL NAZİK – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, değerli konuklar; ben, buna benzer bir sunuyu daha önce Bankalar Birliğinin toplantısında da sunmuşum aslında. Yani ona benzer bir şey söyleyeceğim.

BAŞKAN – Yani sunumdan ziyade sorunları dinlediniz Hocam, çözüm önerilerini...

PROF. DR. HAMİL NAZİK – Kısacık çözüm önerileri söyleyeceğim zaten.

BAŞKAN – Buyurun Hocam.

PROF. DR. HAMİL NAZİK – Özellikle Türkiye’de -ben aynı zamanda Tüketici Derneği Başkanayım- tabii şikâyet...

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Hocam, uzmanlık alanı istatistik mi?

PROF. DR. HAMİL NAZİK – Hayır.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Hangi konu? Finansman mı?

PROF. DR. HAMİL NAZİK – Aile ve tüketici bilimleri.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Ha finansman da değil.

PROF. DR. HAMİL NAZİK – Aile ve tüketici bilimleri. Yani ben çekirdekten tüketici koruyucusu bir akademik personelim.

Tabii, makul ve mantıklı, bankalar artık günlük hayatımızın vazgeçilmez unsurları. Mesela on sene önce biz bankalardan hiç şikâyet etmiyorduk.

BAŞKAN – Çünkü iş yapmıyorduk.

PROF. DR. HAMİL NAZİK – Çünkü onlarla bir işimiz yoktu ancak şu anda maaşlarımız bankaya yatıyor, bütün finansal hizmetlerimizi biz bankadan alıyoruz. 2010-2011 yılı hem Avrupa Birliğinde hem de Amerika’da finansal sektörler ilk sırayı aldı problemler arasında, tüketici problemleri arasında. Nitekim Ömer Bey’in verdiği rakamlarda finansal sektör ilk sırayı alıyor. Ben biraz ileri geçeyim bunun üzerine. Türkiye’de, yani bize gelen şikâyetler -Ömer Bey beni teyit edecek, Sayın Müdürüm beni teyit edecek, dün de konuştuğum aynı konuyu- bankalar, Telekom, 3 telefon operatörü...

BAŞKAN – GSM’ler.

PROF. DR. HAMİL NAZİK – ...GSM’ler tüketicinin hak mağduriyetine en fazla sebep olan, tüketicinin en fazla şikâyet ettiği konular. Burada tek suçlu bu ekip değil tabii ki, tüketici de suçlu işin özünü söylemek lazımsa yani tüketici de...

BAŞKAN – “Suçlu” dan ziyade “Kusurlu” desek Hocam yani veya “Eksikli”.

PROF. DR. HAMİL NAZİK – Kusurlu, yani onları suçluyoruz biz sürekli. Önce malı alıyor sonra şikâyet ediyor. Önce bir şey yapıyor, yasalar yönetmelikler çerçevesinde sonra “Benim şu hakkım da varmış.” gibi davranıyorlar aslında. Ancak finansal hizmetleri karşılayan bankalar bizim -ben Tüketici Derneği Başkanı olarak belki yasaya görüş belirttiğimizde de aynı şeyleri söyleyeceğim, Bankalar Birliği Başkanının olduğu toplantıda da aynı şeyi söyledim- bankaların kredi kartlarından aidat almalarına karşı değişim kişisel olarak ya da hesap işletim ücreti almalarına karşı değişim ama benim haberim olmadan, rızam olmadan hesabımdan para çekmelerine karşıyım. Bunu yapıyorlar mı? Son yıllarda çok fazla yapıyorlar. Ya da herhangi bir telefon operatörünün sizi, çok hızlı bir şekilde, arayarak hiçbir şey anlamadan “evet” dedirtip, onu kaydedip, arkasından size bir mamul gönderip, onu piyasa fiyatınının 2-3 katı bir fiyata size yazıp ve daha sonra sizden para talep etmesine karşıyız biz.

Özellikle biz şunu istiyoruz bankalardan, çok fazla bir şey istemiyoruz aslında: Yasalara, yönetmeliklere uysunlar, yani çıkan, mevcut yasa ve yönetmeliklere uysunlar. Tüketicilerden de biz bunu istiyoruz, mevcut yasa ve yönetmelikleri okusunlar, buna uygun işlem yapsınlar.

Ancak, buraya baktığımızda, üst düzenlemeden sorumlu Bankalar Birliği ve BDDK bu bankalara ceza versinler. Ben oradaki konuşmada da söyledim, yani bankalar eğer hata yapmışsa... En fazla hatalı bankayı biz çıkardık, zaten çok belli hangi bankaların hangi hak ihlallerini yaptığı. Örneğin, bugün, bana Halk Bankası ya da Ziraat Bankası...

Bugün, ayrıca, şunu da söyleyeyim -kesik kesik konuşuyorum- bu bankalar devlet bankası. Bütün bankalar, özel sektör bankaları da devlet bankası. Kamuya hizmet veriyorlar, kamu adına hizmet veriyorlar çünkü. Yani bizim hak ihlallerimizi yapan, tüketicinin hak ihlalini yapan yer kamu makamı, devlet. Halk Bankası devlet adına iş yapıyor çünkü benim vergimle onlar ücret alıyorlar, maaşlarını alıyorlar. Yani şimdi buradan baktığımızda, eğer bana, kredi alırken o memur o imzayı atırıyorsa, bunun cezasını BDDK versin.

5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Yasası’nda der ki: “Hayat sigortası zorunlu değildir.” Doğru mudur? Doğrudur. O zaman yasayı çiğniyoruz biz.

Yine, bankalar ve Kredi Kartları Yasası nedir? “Tüketicie isteği dışında kredi kartı veremezsiniz.” der. “Tüketicie isteği dışında hesap açamazsınız.” der. Doğru mudur? Doğru. Açtı mı? O zaman çok güzel bir ceza verelim biz buna. Niçin vermiyoruz? Burada bir sıkıntı var, bunu kim versin? Üst kurul versin. Üst kurul güzel bir ceza versin, bizim isteğimiz bu kadar, çok basit aslında.

Şimdi, son yıllarda bir şey daha geliştirdiler: Hakem Heyetine başvurun, Tüketici Mahkemesine başvurun; hakkınızı alın, ondan sonra gelin. Yok böyle bir şey. Benim hak ihlalimi siz yaptınız, söz ödeyin, yani bankalar ya da finans sektörü veya GSM operatörleri. Problem buradan kaynaklanıyor aslında. Yani biz, tüketici olarak çok kenarlarda dolaşıp aslı unutmayalım. Asıl problemimiz bizim banka kartlarından alınan üyelik aidatı değil, alsınlar. Nitelikli kartlardan zaten alacaklar. Hepimiz biliyoruz, bazı bankalar kredi kartlarını çıkartıyorlar, bedava, çok ucuz. Ziraat Bankasının kredi kartı 10 lira, Halkbankası şu anda bedava çıkardı, üstüne bir de para veriyor ancak tüketici başka bankanın çıkartmış olduğu pahalı kredi kartını tercih edebilir. Serbest rekabet

koşullarında artık çağdaş Türkiye’de kimseyi “Şu kartı alacaksın.” diye zorlayamayız. Eğer siz hizmet alıyorsanız bedelini ödersiniz ama bunu bilmeniz lazım. Mesela, yasakçı zihniyetle herhangi bir yere de varamayız, “Bankalar sigorta satmasın.” diyemeyiz benim kanaatimce. O zaman, PTT devletin kuruluşudur, PTT Genel Müdürü açıklama yapıyor: “Ben burada balık da satırım.” PTT bankacılık yapıyor bugünlerde. Bankacılar da o zaman ona karşı çıkmazlar mı? Sigorta da satıyor.

BAŞKAN – PTT bankacılık yapmıyor Hocam, aracılık yapıyor, INGBANK’ın kredisini satıyor komisyon karşılığında.

PROF. DR. HAMİL NAZİK – Yani şimdi bu da bankacılığa giriyor işte, kredi veriyor, kredi alıyor.

BAŞKAN – Ama INGBANK’inkini satıyor.

PROF. DR. HAMİL NAZİK – Evet.

Yani baktığımızda, serbest piyasa ekonomisinde rekabet ortamında rekabet olması gerekiyor. Ekonominin temeli bu.

BAŞKAN – “Balık satırım.” mı dedi Genel Müdür?

PROF. DR. HAMİL NAZİK – Yani “Balık bile satırım ben bu dükkânda.” diyor.

BAŞKAN – İlk defa duyuyorum.

PROF. DR. HAMİL NAZİK – Yani buradan baktığımızda bizim temel amacımız nedir? Kamunun hayatını kolaylaştırmak, “kamu” dediğim halkın refahını sağlamak, mutluluğunu sağlamak ve halkı belirli bir kesime soydurmamak. Bunun için de bankaların ve bankalarla ilgili yasaların biraz daha gözden geçirilmesi ve bankaların da kendilerine bakması gerekiyor. Aksi takdirde, bankalar bizim gözümüzde tefeci, yalancı, sahtekâr olarak kalacaklar ama öyle değiller, bu ülkenin en zeki, en çalışkan, en dürüst, en iyi insanları...

BAŞKAN – En iyi çözüm üretenleri.

PROF. DR. HAMİL NAZİK – ...en iyi çözüm üretenleri. Gerçekten baktığımızda öyle sıradan insanlar bankacı olmuyor yani puanları en yüksek insanlar bunlar. Onun için de çok güzel çözümler üretiyorlar, bizi çok fazla kandırıyorlar.

Ben çok teşekkür ediyorum.

İnşallah çözeceğiz müreffeh bir Türkiye için.

BAŞKAN – Ben de çok teşekkür ediyorum, Allah razı olsun.

Buyurun sayın doktorum.

KATILIMCI – Yani harfiyen katılıyorum Hocamıza. Hocamız “İki tarafta bir suçlu var.” dedi. Yani bankacılık tarafı da suçlu, tüketici tarafı da ama en baş suçlu bence biraz da kamuya çok iş düşüyor.

BAŞKAN – Kamu biziz yani.

KATILIMCI – Kamunun çok ciddi bir bilgilendirme yapması gerekiyor. Şimdi, yanınızda hukukçumuz vardı. Bu hukukçu bir konuyu bilmiyor yani bilmesi gereken bir konuyu...

BAŞKAN – Bizim uzman mı?

KATILIMCI – Evet.

BAŞKAN – Bizim uzman sorunu çözmüş. Sadece dedi ki: “Zabıtlara geçsin diye söyleyeyim.”

KATILIMCI – Ve emin olun, ayıplı ürün konusunda avukatların birçoğu konuya hâkim değil yani bize şikâyet ediyor.

BAŞKAN – Avukatlar yani yasal avukatlık yapan arkadaşlar.

KATILIMCI – Tabii, yani ayıplı ürünün hangi... Yani bir laptop’ta ayıplı ürün süreci ne zaman başlar... Bu konuda Hocamıza da şeyler geliyordur. Çok özür diyerek yani bu kanun değil, vakalarla çok güzel bir şekilde kamu kanalları kullanılarak bilgilendirilebilir. Yani sigorta yapma zorunluluğu yoktur, size kimse zorla kart veremez. Bunları biz görmedik yani açıkçası bir dönem yapıldı, bir hakemimiz çıktı, gidin... Yani tek taraflı çalışıldı orada, sadece tüketici tarafı çalışıldı. Yani bir bilgilendirmeden çok uzaktı o sunular ama şu anda açıkçası çok ihtiyaç olan bir konu.

BAŞKAN – Bu çok önemli bir konu. Bayram Bey, bunu not alırsanız...

Herkes kamu spotu yayımlıyor da bizim bakanlık niye yayımlamıyor Bayram Bey?

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ BAYRAM UZUNOĞLAN - Sayın Başkanım, haklısınız. Aslında, bu konuda biz 2005 yılında...

BAŞKAN - Böylece Bayram Bey’e de söz vermiş oldum.

Neşe Hanım, daha sonra söz vereyim.

Buyurun Bayram Bey.

Birikenleri de hepsini birlikte çıkarın. Ama yani niye kamu spotu yayımlamıyoruz? Aslında en çok bizim yayımlamamız lazım, yani sizin Genel Müdürlüğün yayımlaması lazım, sizin şube özellikle.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ BAYRAM UZUNOĞLAN - Çok haklısınız Sayın Başkanım.

Ben teşekkür ediyorum bu toplantıyı düzenlemiş olduğunuz için. Tüm hazırunu da saygıyla selamlıyorum.

Tabii, aslında bu konuda çalışmalarımız var, geçmişte de 2005 yılında biz bu konuda bir bilinçlendirme kampanyası Türkiye genelinde. Çeşitli kısa filmlerle, billboard'larla, afişlerle ve birtakım insert'lerle tüketiciyi bilinçlendirme kampanyası, hatta kampanyanın ismi "İlgilen, Bilgilen"di, bayağı da tuttu. Onun bir logosu vardı ve o logoyu da biz yazılarımızda kullanıyoruz. Bu noktada, tabii, yine kamu spotları hazırlanması için çalışmalarımız devam ediyor. Biraz şunu belki de söyleyebilirim: Bu aşamada bilinçlendirme çalışmalarına biraz ara vermemizin altında şu kanun çalışmasını sonuçlandırıp...

BAŞKAN – Bitirip, ondan sonra...

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ BAYRAM UZUNOĞLAN - ...kanunla birlikte yeniden piyasada bir eğitim bombardımanı, bir bilinçlendirme bombardımanı yapmak istiyoruz yani bu konuda çok ciddi bir çalışmamız var, gerek kısa filmlerle olsun gerek kamu spotlarıyla olsun gerek birtakım dizilerin içerisinde senaryonun içerisine yerleştirilen birtakım temalarla tüketiciyi bilinçlendirici çalışmalar yapmak istiyoruz. Bu konuda hazırlığımız var ama inşallah, yüce Meclisin bize vereceği büyük destekle biz bu kanunu size getirip, sizler de yasalmasını sağlayabilerseniz biz bu konudaki çalışmalarımızı sonuçlandırmış olacağız. Buna değinmek istiyorum ama tabii, bu noktada eksikimizin olduğunu söyleyebilirim. Bilinçlendirme anlamında daha fazla gayret göstermemiz gerekiyor, Sayın Bakan da birçok konuşmasında "bilinçli tüketici, basiretli tacir" ifadesini kullanıyor. Bu da bu noktada bize bir yol gösterici mahiyette bir nokta olarak ortaya çıkıyor.

Tabii, sayın konuşmacılar birçok konuya değindiler. Ben daha önceki toplantıda da aslında tüketici şikâyetlerinin nerelerde yoğunlaştığını, bu yoğunlaşılan alanlarda neler yapıldığını ifade etmeye çalışmışım ama bankacılık sektörüyle başlarsak, biz sektörün para kazanmasını, kâr etmesini istemiyor değiliz, tabii ki para kazanacaklar, tabii ki kâr edecekler. Ama şu anda en başta, Halil Bey, şikâyetçimiz, açıklamada bulundu, 23,6 milyar TL civarında bir kâr açıklandı, dün itibarıyla BDDK'nın raporlarında da bu yer aldı ama bu tamamen 23,6 milyarlık tutar bankacılık, komisyon, ücret ve faiz gelirlerinden oluşan bir rakam. Bu çok yüksek bir rakam ve bu, bankaların tüm işletme giderlerinin yüzde 65'ini karşılıyor. Yani bir bankanın...

BAŞKAN – Bu net kâr Sayın Başkanım, vergisi ödenmiş. Dün açıklanan 23 değil, daha büyük bir rakam ve vergisi ödendikten sonraki net kâr ancak şunun altını çiziyim: Bizim Komisyonumuzun kimsenin kârıyla falan işi yok yani 10 katı da kâr edebilirler, bizi ilgilendirmez.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ BAYRAM UZUNOĞLAN - Biz bu noktada, kâr edilmesine karşı değiliz...

BAŞKAN - Vergisini ödemiş kutsal kazançları. Değil mi Hocam, vergisini ödediyse kutsaldır yani.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Geri almadıysa.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ BAYRAM UZUNOĞLAN - ...ama bunun tamamının özellikle faiz dışı komisyon gelir ve ücretlerinden oluşması bir anlam ifade ediyor. Biz aslında, belki de bankacılığın daha çok faiz gelirlerini artırarak bu işi yapmalarında fayda olacağını düşünüyoruz. Buna değinmek istedim ve bu tutarın da aslında bankaların işletme giderlerinin yüzde 65'ini karşıladığını yani o işletme giderlerinin içerisinde de bankanın personel gideri, reklam gideri, promosyon gideri, kira giderleri ve birçok giderleri de bunun içerisinde yer alıyor. Bunu ifade etmek istiyorum.

Ben, Ömer Bey'e teşekkür ediyorum yapmış olduğu sunum için. Aslında, tüketici şikâyetlerini daha detaylı bir şekilde bize sundu. Ömer Beylere intikal eden şikâyetlerin birçoğu bizim tüketici sorunları hakem heyeti başkanlıklarımıza intikal ediyor ve şu anda 350 bin civarında bir başvuru var ve bu başvuruların da yüzde 54'ü bankacılık sektörüyle alakalı. Bu aslında geçmiş yıllara göre baktığımızda son iki yılda ciddi bir patlama olduğunu gösteriyor. Hatta, biraz önce gelirken bir kriz yaşadık Bakanlıkta. Normalde BİMER üzerinden Bakanlığa yapılan başvuruların sayısı bu konuyla alakalı yaklaşık 6-7 bin civarında bir başvuru vardı ama bugün sabah itibarıyla 13 bindi, sanıyorum şu anda 20 binler seviyesini bulan bir BİMER bombardımanı var.

BAŞKAN – Bankacılık konusunda mı?

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ BAYRAM UZUNOĞLAN - Evet.

Dün çıkan bir habere istinaden bugün büyük bir patlama oldu ve şu anda...

BAŞKAN – BDDK Başkanına mı isyan ediyorlar?

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ BAYRAM UZUNOĞLAN - Hem BDDK Başkanının belki de konuşmasına bir tepki olarak, aslında tüketicilerin veya tüketici derneklerinin çok hoş karşılamayacağı...

BAŞKAN – Medya onu biraz ajite edici şekilde verdi. Ben görüntüde izledim de aslında Başkanın konuşması son derece doğal yani. GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ BAYRAM UZUNOĞLAN - Sayın Başkanın söylediği şeyler çok doğru belki ama medyadaki yansıması ise biraz daha tersi yorumlandı. Onun da etkisi olduğunu düşünüyorum ama...

BAŞKAN – Bir günde 2 katına çıktı yani.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ BAYRAM UZUNOĞLAN - Şu anda biz gelirken 13 bindi, akşam 20 bin civarında olacağını tahmin ediyorum. Bu, inanılmaz derecede bir bombardıman. Aslında, sadece Sayın Başkanın ifadesinden hareketle bu başvuru yapılmadı. Dün itibarıyla bir başka şikâyet konusu Anadolu Ajansımızın vermiş olduğu habere dayandırıldı ve “Siz BİMER üzerinden başvurularınızı Bakanlığa yapın, Bakanlık hemen bir ay içerisinde bunu sonuçlandırıyor ve bu 45 liralık banka ücretleriniz size hemen iade ediliyor.” şeklinde bir haber verilince bu da tüketiciler nezdinde inanılmaz bir rağbet gördü ve bize de yönelik böyle bir büyük şikâyet var. Hâlbuki, bu tabii, gerçeği yansıtmıyor yani Bakanlığın kendisine yapılan bir başvuruyu bir ay içerisinde sonuçlandırabiliyor belki ama bunun iadesine yönelik herhangi bir işlemi olmayabiliyor. Burada sorunun çözüm mekanizmasında tüketici hakem heyetleri ve tüketici mahkemeleri var. Biz de bu sorunun çözümü noktasında hakem heyetlerimize yönlendiriyoruz ama tabii, kamuoyundaki algılama çok daha farklı. Sanki Bakanlık bunu çözüyormüş gibi ifade edilince de tüm başvurular bize yönelik yapıldı. Bu da şu anda Bakanlığı kilitlenmiş durumda. Onu ifade etmek istiyorum.

Şikâyetlerin, bizdeki rakamların biz 350 bin civarında olduğunu söyledik ama 2012 yılı sonu itibarıyla bankacılık sektörüne ilişkin olarak yani BDDK'nın elinde, tahmin ediyoruz, çok daha fazla, belki de 2-2,5 milyonluk ortalama bir şikâyet başvurusu var. Yani bu, sadece hak arama yolunda mücadelesini veren tüketicilerin yapmış olduğu bu çalışma yani çok kısıtlı bir şey, aslında kısıtlı bir sayıyı bize veriyor; 350 binler değil, milyonların üzerinde başvuruların olduğunu biz, BDDK'ya intikal ettiğini biliyoruz. Bunu ifade etmek istiyorum.

Aslında, sorunun, bu bankacılık sektörüne ilişkin olarak sorunun doğru ve önceden bilgilendirme eksikliğinden kaynaklandığını biz müşahade ediyoruz. Yani bu çok ciddi bir eksiklik. Önceden ve doğru bir şekilde tüketici bilgilendirilmediği zaman daha sonra karşılaştığı masraf ve diğer kalemlere itiraz ediyor. Bunun da yine altında şu var: Sözleşmelerin çok kalın olması. Dün Sayın Başkanım, Hamil Hocamla yine bir platformda beraberdik -kendisiyle birçok platformda böyle bir araya geliyoruz, görüşlerinden de istifade ediyoruz- şu konu gündeme geldi: Sözleşmeler 24 sayfa, 25 sayfa, bir kitap kalınlığında; sözleşmeleri kimse okumuyor. Okumamanın ötesinde, Buket Hanım da ifade ettiler, sözleşmenin içerisinde siz “Kredi kartı alacağım.” diyorsunuz ama onun yanında kredili mevduat hesabı açılmasına da izin veriyorsunuz, sigorta yapılmasına da izin veriyorsunuz ve diğer birçok ürününün alınmasına da izin veriyorsunuz. Aslında, sizin niyetiniz orada basit bir belki kredi kartı almaktı, bunun için sözleşme yapmak istiyorsunuz ama o sözleşmenin içerisinde birden fazla ürüne ilişkin hususlara da yer verilmek suretiyle... Daha sonra da tüketici şu itirazı yapamıyor: “Ya, ben bu şeyi istemedim.” denildiğinde “Ama sen sözleşmeyi zaten imzalamıştın.” diyerek aslında tüketicinin iradesini ta baştan ipotek altına alan bir uygulama var. Biz bunun doğru olmadığını düşünüyoruz, bu konuda çalışmalarımız da var.

Diğer taraftan, aslında bankacılık uygulamasında şöyle bir şey daha var: Sanıyorum, bankacılar bunu yanlış uyguluyorlar. Yani 5464 sayılı Kanun'da yani sözleşmede açıkça ifade edilmeyen ücret ve komisyonların alınmayacağına ilişkin bir düzenleme var, yine alınacak olan ücret ve komisyonların BDDK'nın sayfasında ilan edileceğine ilişkin bir düzenleme var ama bankacılarımız şöyle bir yaklaşımla hareket ediyorlar: Yani sözleşmenizde yer alsın ya da almasın, buna izin verin ya da vermeyin, ben bu ücreti, yeni bir ücreti BDDK'nın sayfasında ya da kendi web sayfamda ilan ettiğim müddetçe ben bu ücreti sizden alabilirim yaklaşımının doğru olmadığını düşünüyoruz. Şimdi, BDDK'nın sayfasında ilan edilmiş olması tek başına yeterli değil, bunun, aynı zamanda tüketicinin sözleşmesine de açıkça bu ücretin veya komisyonun alınacağına dair bir bilginin yer alması gerekiyor. Bu, haklı bir durumu ortaya çıkarmıyor. Yani bunu çok ciddi mananda eleştiriyoruz. Yani “Ben ilan ettim ama bu ücreti alırım.” değil, sözleşmede varsa bu ücreti alabilirsiniz, yoksa bu ücreti alamazsınız noktasını çok net bir şekilde ortaya koymamız gerekiyor.

“Bankacılar bankacılık yapınlar, başka iş yapmasınlar.” konusu, Sayın Genel Müdürümüz de orada ifade ettiler, zaten, 5411 sayılı Kanun doğrultusunda bu işlem yapılıyor ama bu şikâyet aslında belki sadece sigortacılık sektöründe değil, son zamanlarda bakıyorsunuz, kuyumcular da buna itiraz ediyorlar ve kuyumcular da “Bankalar kuyumculuk yapmasınlar...”

BAŞKAN – Altın satmasınlar.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ BAYRAM UZUNOĞLAN - ...altın satmasınlar.” diyor, belki de bundan sonra bu nereye varacak onu da açıkçası bilemiyorum ama buna ilişkin bir eleştirinin var olduğunu söyleme imkânımız var.

Tabii, bütün bu söylenenlerin ötesinde ne yapıyoruz? Yani 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'u değiştiriyoruz. Değiştirdiğimiz kanuna da son şeklini verdik, son rötuşları yapıyoruz. Hocam da iştirak ediyorlar, bize o konuda fikir de veriyorlar. Çeşitli kesimlerden de görüş alıyoruz, onları da şu anda kanun metnine dercediyoruz.

Bir noktaya daha değinmek istiyorum: Bankacılar çok rasyonel davranıyorlar, bunu kabul etmek lazım, menfaatleri ve kârları neredeyse orada yer almak istiyorlar, kârlarının olmadığı alanlarda da çok bulunmak istemiyorlar. Şöyle: Biz şu anda bu maket üzerinden yapılan satışlara ilişkin bir düzenleme yapıyoruz. Yani son zamanlarda çok gündemde çeşitli konut projeleri üreten, maket üzerinden konut üreten ve daha sonra teslim edilen ama öncesinden tutarları, paraları tahsil edilen bu tür projelerde ciddi manada meblağlar toplanıyor ve daha sonra firmalar piyasadan çekilmek suretiyle bu tüketicilerin mağdur olmasına yol açabiliyor. Buna ilişkin biz bu tasarı taslağında bir takım düzenlemelere yer vermek istiyoruz ve bu düzenlemelerden bir tanesi de aslında şuydu: Hak ediş sistemi getirmek istedik, dedik ki: Burada bu sistemle tüketici konutun değerini veya aylık ödemelerini bankada firma adına açılan bir hesaba yatırsın, sonra banka inşaatın almış olduğu seviye doğrultusunda o ödenekleri serbest bıraksın, o tutarları serbest bıraksın. Yani inşaat yüzde 10 aşamasına geldiyse bankadaki hesabın yüzde 10' u serbest bırakılsın, yüzde 50 aşamasına geldiyse yüzde 50' si serbest bırakılsın ki tüketicinin ödemiş olduğu rakamın tamamı uçmasın ve tüketici de mağdur olmasın. Bunu önerdiğimizde Bankalar Birliği ve diğer bankalar buna tepki gösterdiler “Efendim, biz ilave bir iş mi yapacağız? Bu bizim işimiz değildir.” denildi.

BAŞKAN – Tabii, canım. Niye yatırım işi yapınlar ki? İnşaat mühendisi çalıştıracaksın, makine mühendisi çalıştıracaksın, bir sürü mühendis, denetim firmaları falan.

Sitem ediyorum burada Sayın Başkanımıza.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ BAYRAM UZUNOĞLAN - Böyle olunca yani şu: Tabii, sonuçta aslında belki menfaatleri de olacak, sonuçta orada bir mevduat toplamış olacak ama biz bankacılık yapmak istiyoruz, başka bir iş yapmak istemiyoruz konusu gündeme gelebilir. Tabii ki biraz rasyonel...

BAŞKAN – Oraya da şunu yapabilirler: Denetim firmalarından biriyle anlaşır, ücreti koyar, banka denetim firmasına rapor geldikçe ödeyebilir aslında yani. Yani mühendis çalıştırmaları, eyvallah.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ BAYRAM UZUNOĞLAN - Evet, yani bunun olabileceğini düşünüyoruz.

Yani bankaların aslında menfaatleri nerede yoğunlaşıyorsa orada toplandıklarını görme imkânımız var.

Konut satışlarına ilişkin olarak yaşanan mağduriyetler en son Esenyurt' taki projeler için söz konusuydu Sayın Hocam....

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Ama sizin gayrimenkul piyasası kanununuz... Yani sallıyorsunuz, yani Türkiye Cumhuriyeti sallayanlar ülkesi. Kaç senedir bu Ticaret Bakanlığı nerede? Kaç tane iflas erteleme isteyen, maketten satış yapan, binlerce insanın parasını alan ama kamuoyunda aslanlar gibi dolaşan ve hâlâ reklam veren kuruluşlar var.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ BAYRAM UZUNOĞLAN - Haklısınız Sayın Hocam.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Yani ben haklı olmak istemem kesinlikle. Onun için, her şey sistem sorunudur.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ BAYRAM UZUNOĞLAN - Çok haklısınız.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Size değil.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ BAYRAM UZUNOĞLAN - Haklısınız.

Şunu söyleyebilirim: Yani şu anda aslında 4077 sayılı kanun' da bu tür kampanya düzenleyen, sonradan teslimli konut satışı yapan firmalara ilişkin düzenleme var ama oradaki...

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Önce satalım, sonra yapalım sistemi bu, proje pazarlama yöntemi bu. Hayal satıyorsun. Hâlâ ne yapıyor biliyor musunuz adam?

Sayın Başkanım, çok özür diliyorum.

BAŞKAN – Estağfurullah.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Yani dayanamıyorum, doluyorum böyle, herhâlde biraz da zaman geçti.

Şimdi, böyle, çeşitli biliyorsunuz, hayali satışlar yapılıyor, bu satışların alayı hayalîdir. Maketten satmak, ona kılıf uydurmak demektir. Yani ortada hiç bir şey yok.

Şimdi, yeni yeni laflar üretiyoruz “Maketten satış.” Nereden çıktı kardeşim bu? Var mı bu? Yok. Hatta, dev gayrimenkul yatırım şirketleri kuruldu. Arsa bunların değil. Kat karşılığı, bilmem ne filan, falan dümenler. Sözleşmeler yapılmış, sözleşmeleri imzalayanlar mülk sahibi değil ama bizim aslan belediyeler bir güzel vaziyetliyorlar, tapuymuş, oymuş, falan filan hikâye. Bir de güzel reklam. Ne güzel! Nasıl imalat yapılıyor biliyor musunuz? Çimento sektörü darda. Çağırıyor çimentocuyu, satacak adam. “Ağabey, sana 50 tane-100 tane daire.” diyor. Ortada daire yok, bilmem ne yok. Çimentocu aslan gibi veriyor, demirciyi çağırıyor, demirci aslan gibi veriyor, müteahhidi çağırıyor, müteahhit, mühendis, mimar filan... Onun içerisinde de bu ne toplarsa onun için kâr. Bak, ortada hiç para yok. Bir de belediyelerimizle bir güzel imar durumu, kat karşılığı anlaşığıyla farklı, belediyeyle farklı. Onların da paylarını bir güzel alıyor, o zaman da ağa oluyor. Yani böyle bir sistemin içerisinde biz kamuyu mu koruyacağız, milletimizi mi koruyacağız, bir de eşekten düşükten sonra kanun mu çıkaracağız? 5 tane büyük gayrimenkul pazarlama şirketi battı İstanbul’da, 3 tanesi iflas ertelenmesi istedi. Yani nerede bizim devletimiz?

KOMİSYON UZMANI – Mortgage mı var Başkanım?

BAŞKAN – Yok, iflas ertelenmesi. Maket satışlar.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ BAYRAM UZUNOĞLAN - Sayın Hocamın tabii, tespitlerine katılıyorum.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Ben içindeyim, yani yaşıyorum ben bire bir.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ BAYRAM UZUNOĞLAN - İçindediniz, tespitleriniz çok doğru. Biz de bu kanayan yaraya...

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – İşte önceden hareket edeceğiz, önceden tedbir alacağız, Batılı gibi yapacağız, önce düşüneceğiz, sonra uygulayacağız. Biz, önce lastik patlar, sonra yaparız. Yani Türk önce yapar, sonra düşünür.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ BAYRAM UZUNOĞLAN - Buna ilişkin biz şimdi kanunda -yani Hocam belki gecikmiş olduğunu söylüyor, doğrudur, bu anlamda, yasal anlamda eksiklik vardı ama- birtakım düzenlemeler yapmak istiyoruz.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Adamlar mangırları götürdü, siz yasa çıkarıyorsunuz. Ne yapacaksınız da çıkartıp da? Hiç olmazsa milletin canını sıkmayın.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ BAYRAM UZUNOĞLAN - Burada gerek hak ediş sistemini oturtmak istiyoruz bu anlamda ve daha çok da sigorta üzerinde, aslında sigortacılık anlamında yeni bir ürün ortaya koymak istiyoruz. Bina tamamlama sigortası...

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Gayrimenkul piyasası kanunu çıkmadıkça bunlar olmaz. Nasıl menkul kanunu var, gayrimenkul da... Bununla ilgili, ben 73’te mi, 78’de mi çalışmalar yaptım, tasarımlar hazırladık. Kim kime, dum duma yani.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ BAYRAM UZUNOĞLAN - Bu noktada yani bu soruna neşter vuracak ciddi bir çözüm üretiyoruz şu anda, bina tamamlama sigortasını öngörüyoruz. Bu, yurt dışında uygulanıyor. Önceki hafta yapmış olduğumuz toplantıda bu sektörle de toplantı yaptık ve bunun Türkiye’de uygulanmasının mümkün olduğunu ifade ettiler. Hazine Müsteşarlığından da ilgili arkadaşlarımız vardı, onlarla da bu konuda mutabık kaldık. Bunu eğer uygulayabilirsek bu sektördeki o mağduriyetleri tamamen ortadan kaldıracaktır diye düşünüyoruz.

BAŞKAN – Bugünkü konumuz bankacıların mağdurları, inşaat sektörünü sonra konuşuruz. Onlar da birer dilekçe verirlere bir gündem de onlara açarız.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ BAYRAM UZUNOĞLAN - Yani orada sigortacılık yönüyle ortaya koymak anlamında onu ifade etmeye çalıştım.

Diğer taraftan, yeni tasarımda -aslında mevcutta da yok ama- bu sigortaların zorunlu tutulmasını gerektiren bir husus konusu değil. Bu yönetmelikte de bu ifadeler açıkça net olarak ifade edilmiş durumda. “Siz ürününüzü sattığınızda bir başka ürünün satılmasını zorunlu hâle getiremezsiniz. Tüketici isterse bir başka poliçeyi getirip size bu anlamda verebilir, banka olarak da siz bunu kabul etmek zorundasınız. Kendi iştirakiniz olan bir sigortayı tüketiciye dayatamazsınız.” diye taslak metinde buna ilişkin düzenlemeye yer veriyoruz.

Bankacılık komisyon ücretlerine ilişkin olarak da şu anda bunun üzerinde çok sıkı bir şekilde çalışıyoruz, belli bir noktaya da geldik. Bu noktada, tabii, yasaklama bir yöntem, onun dışında başka yöntemler de söz konusu ama biz son dönemde Yargıtay kararlarına da sirayet eden haklı, makul ve belgeli ücretlerin tüketiciden alınabileceğini düşünüyoruz. Burada bankaların ya da finans kesiminin

belgelendirebileceği, makul ve de haklı olan, zorunlu olan ücretleri talep edebileceklerine ilişkin bir görüşümüz de var ama bütün bunların üzerinde biz şu anda bunu değerlendiriyoruz. Şu açıdan: Burada tabii, bankalar açıkçası bizim işimizi çok kolaylaştırmıyorlar. Biz isteriz ki bankacılık sektörü bizim de işimizi biraz daha kolaylaştırsın ama bu noktada çok yakın, iyi bir yaklaşım da ortaya koymadıklarını söyleyebiliriz. Yani en basitinden, bir çalışan arkadaşımız geçen hafta ödemiş olduğu konutun tamamını erken ödemeyle kapatıyor, bir ipotek fek yazısı almak istiyor, yazıya karşılık 350 lira ücret talep ediliyor. “Ya, olur mu? Ben kamu çalışanıyım, ben bunu biliyorum, bu sektörün içerisindeyim.” falan, “Hayır, efendim, biz buna avukatımızı göndereceğiz.” diyerek 350 liralık bir ücret talep ediliyor. Talep edilmesinin yanı sıra, esas belki de komik olan bu veya dikkat çekilmesi gereken husus, “Bu ücreti sizin adınıza biz hesap açalım, bu hesaba siz yatırın.” deniliyor, “Ya, niye yatırırım? Ben size vereyim, siz bunu düşün.”

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Bir şey söyleyebilir miyim Sayın Başkanım? Hemen not alsınlar diye söylüyorum.

Mahkeme, bankaya yazı gönderiyor, diyor ki: “Falancanın hesabının ekstresini gönder.” Banka cevap yazıyor: “350 lira gönderirsen gönderirim.” diyor.

BAŞKAN – Mahkemeye?

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Mahkemeye, evet.

Banka isimlerini de vereyim yani.

BAŞKAN – Helal olsun yani!

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ BAYRAM UZUNOĞLAN - Tüketiciden istenildiğini biliyorum ama tabii, Hocam...

BAŞKAN – Peki, mahkemeden gelen ikinci yazı neymiş Üstadım?

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Ne yapacak, adam gidiyor, yatırıyor, işi yürüsün diye gidiyor. Ne yapsın davacı?

BAŞKAN – Davacı kendi temin ediyor.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Kendi gidiyor, şey yapıyor.

Yani var mı böyle bir şey ya?

BAŞKAN – Yoksa Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'na göre mahkemenin yazısına bedelsiz cevap vermek zorunda.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Sayın Başkanım, Türkiye Cumhuriyeti'nin hâli. Mahkeme herhangi bir yerden “Arkadaş, şu kâğıtları gönder.” derse hani hiç olmazsa olmaz, gönderirsin. Banka diyor ki: “Ben bu hesabı çıkaracağım, uğraşacağım, buna da şu kadar mesai vereceğim.” İşin durumuna göre ha, bir de.

KOMİSYON UZMANI – 350 artabilir de yani?

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Evet.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ BAYRAM UZUNOĞLAN - Evet, tüketiciden alındığını biliyoruz ama mahkemeden niye istenilmiş?

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Bankalar mahkemeleri dahi dinlemiyor.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ BAYRAM UZUNOĞLAN - Evet, bunu not almış olalım.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Ben bunu vurgulamak istedim.

Teşekkür ediyorum.

Bütün belgeler de bende var.

BAŞKAN – Siz tabii ki iyimser yorumlar yapacaksınız.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Sayın Başkan, bütün bu belgeler de var bende, yani böyle “şak” diye elimde hazır belgeler ama getirmediğim.

BAŞKAN – Hocam, ben inanıyorum yani yaşadığımız şeyler var.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ BAYRAM UZUNOĞLAN - Yani biz tabii, tüketicilerden alındığını biliyoruz, talep edildiği bize intikal ediyor ama mahkemeden de istenilmiş olması ayrı bir dikkat çeken bir unsur. Bunu da not almış olalım.

KOMİSYON UZMANI – Sonuç olarak “araştırma” dedikleri şey aynı mı?

BAŞKAN – Hayır, hayır, değil.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ BAYRAM UZUNOĞLAN - Değil yani bu sonuçta “Ekstreği gönder.” deniyor.

BAŞKAN – Dava konusu konuyla ilgili belge istemiş mahkeme yazıyla, bankacı arkadaş da cevap yazmış, faraza: “Falanca asliye hukuk mahkemesine: Ben bu yazıyı gönderirim ama 350 lira yatır bana.” demiş. Ben hâkim olacağım, öyle bir yazı gelecek, o yazının altında imzası olanların hepsi ciddi sorumluluk altında. Öyle şey mi olur ya? Bilmeyen, cahil birileri imzalamıştır.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – “Olur mu?” değil, oluyor.

BAŞKAN – Hayır, olmuştur da...

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ BAYRAM UZUNOĞLAN - Sayın Başkanım, bu demin ifade etmiş olduğum o örnekte son aşamayı söyleyemedim ben.

Şimdi, arkadaşımızdan 350 liralık ipotek fek ücreti talep ediliyor, sonunda kabul etmek durumunda kalıyor ve “Sizin adınıza bir hesap açmamız lazım.” deniliyor. Ona da itiraz ediyor. Sonunda banka ısrarlı davranınca hesap da açılıyor. Hesaba 350 lira...

BAŞKAN – Sonra hesap işletim ücreti olarak...

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ BAYRAM UZUNOĞLAN - ...para yatırılıyor ve ondan 20 küsur lira da hesap işletim ücreti kesiliyor. Dolayısıyla, 350'yi tamamlamadığı için de ayrıca bir ücret talebinde bulunuyor.

BAŞKAN – Faiz.

Bir de bir sonrasını söyleyeyim ben: O hesabı sadece o işte kullandı, bir daha işletmezse bir sene sonra da “işletmedin” diye 25 lira işletimsizlik ücreti...

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ BAYRAM UZUNOĞLAN - İşletimsizlik ücreti talep ediyorlar.

BAŞKAN – Bu bankalar var ya... Buket Hanım, senin işin zor.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ BAYRAM UZUNOĞLAN - Sektörden açkçası, tüketiciyi istismar etmeden, tüketiciyi yanıltmadan, önceden ve doğru bir şekilde bilgilendirerek haklı, makul ve zorunlu ücretleri alması noktasında bir çaba içerisinde olmasını öneriyoruz. Bu konuda bir gayretin gösterilmesinde fayda görüyoruz.

Taslağımıza da son şeklini verdik, en kısa zamanda da sizlere arz etmek istiyoruz efendim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Neşe Hanım, Buket Hanım uzun süredir söz istiyor, veremiyorum, “Size de söz vereceğim.” dedim.

TÜSİAR KURUCU BAŞKANI NEŞE DEMİRAĞ – Buket Hanım eminim benden sonra daha çok konuşmak isteyecektir.

BAŞKAN – Hayır, esas en büyük konuşumuz konuşacak, sıra ona geldi yani.

TÜSİAR KURUCU BAŞKANI NEŞE DEMİRAĞ – Hocamı dinlemekten çok çok zevk aldım ve inanılmaz derecede de heyecanlandım kendilerini dinlemekten. Ben bir konuyu...

BAŞKAN – Ders başlayacak, onun için çayları dağıttık.

Tabii, bir de en son olarak Cihan Bey’den de bir değerlendirme isteyeceğim Merkez Bankasını temsilen. Tabii, oradaki arkadaşlarıyla istişare ediyorlar, arzu ederlerse diğerleri de konuşabilirler.

Siz buyurun, ondan sonra Buket Hanım’a söz vereyim, sonra artık hocama söz verelim yani çok beklettik hocamı.

TÜSİAR KURUCU BAŞKANI NEŞE DEMİRAĞ – Buket Hanım’ı ilgilendirecek bir konuyu...

Çok özür dilerim.

Eminim cevap verecektir, aklıma geldi. Benim bir arkadaşım var, çok güzel konuşuyor, inanılmaz da böyle konuştuğu zaman da böyle ağzının içine bakarak konuşuyorum ben ama daha sonra, ayrıldıktan sonra da diyorum ki: “Ne olacak, ne yapacak?” diye bekliyorum, hiçbir şey yapmıyor. Ortada laf var, icraat yok. Böyle insanları da ben seviyorum. Yani çok güzel konuşan insanlar da bize fikir veriyor ve icraata o geçmeyince de biz icraata geçiyoruz. Bu çok hoş. Beyefendi dinlerken de gerçekten çok gururlandım, sorunları zaten bir devletin uzmanı olarak bunu anlatması gururlandırdı ve ben hep bankalar konusunda devletin biraz daha kör baktığını düşünüyordum ya da farklı baktığını düşünüyordum.

Burada gerçekten hayal kırıklığına uğradığım konu, Hazine Müsteşarlığı temsilcilerinin daha bir ufku açık düşünmemeleri. 2010 yılındaki düşünceleriyle şimdiki düşüncelerinin aynı olması gibi geldi ve buna çok üzülüm.

Buket Hanım’ı ilgilendirecek konu da aslında hepinizi ilgilendirecek bir konu. Ben şimdi hemen bankalar tarafına geçiyorum ama banka çalışanlarının tarafına geçiyorum Sayın Başkanım. Angarya –hepiniz hukukçusunuz, ben işletmeciyim- diye bir şey var. Yani hukukta da angarya...

BAŞKAN – Tamam, anladım da nasıl oluyor, bağlantı kuramadım?

TÜSİAR KURUCU BAŞKANI NEŞE DEMİRAĞ – Onu anlatacağım.

Angarya hukuken suç herhâlde, Anayasa suçu, öyle biliyorum ama banka çalışanlarına inanılmaz derecede angaryalar yükleniyor. Birçok bankacı arkadaşım var, bankada üst düzey arkadaşlarım da var, bankoda çalışan arkadaşlarım da var. Yukarıdan işte “Bu böyle olsun.” deniliyor ve aşağıya o talimatlar iniyor ve burada banka çalışanlarına kotalar ya da ne bileyim ben, bunu yapmaz isen işinden olursun gibilerinden...

BAŞKAN – Efendim, onlar bizim Komisyonumuzun gündeminde değil. Onlar şirketlerin hedefleri, her şirket yapıyor bunları.

TÜSİAR KURUCU BAŞKANI NEŞE DEMİRAĞ – Ama orada bir insan haklarını da şey yapmak...

BAŞKAN – Onu da biliyorum yani banka çalışanlarının gerçekten çok zor şartlarda çalıştıklarını da biliyorum ama bugünkü gündemimiz değil Neşe Hanım. Yani gündemi toparlamak zorundayım ben de, anlayışla karşılayın lütfen beni. Bugünkü gündemimiz değil banka çalışanlarının sorunları.

TÜSİAR KURUCU BAŞKANI NEŞE DEMİRAĞ – Tamam Başkanım.

Beni bir daha çağırılmayacaksınız zannediyorum.

BAŞKAN – Estağfurullah, hayır. Efendim, siz, isteyen herkes... Bakın, Komisyonumuz başından sonuna kadar basına açık. İstersek kaldırabiliriz. Bak, gazeteci arkadaşlar sıkıldılar, gittiler. Aslında merakla bekliyorlardı.

TÜSİAR KURUCU BAŞKANI NEŞE DEMİRAĞ – Öyle mi oldu?

BAŞKAN – Tabii ki.

Siz, biz davet yazısı göndermesek de katılabilirsiniz, bir. İkincisi, belki bir çalışma daha yapacağız, rapor tamamlanmak üzere, geriye bir şey kalmadı, sadece, Osman Hocam biraz önce, toplantı başlangıcında bir fikir verdi “Ya, özel bankalar niye yok, niye çağırmadın?” dedi. Bugüne kadar hiçbir özel bankayı davet etmedik, doğru. Aslında, biz bütün bankalarla bu raporun sonucunda şu ana kadar getirdiklerimizi şey yapıp, bir toplantı da onlarla yapıp, bir de onları dinlemek... Gerçekten tamamlanmış olur. Onlar nasıl savunacaklar kendilerini ben merak ediyorum. Belki öyle faydalı olabilir.

Onun dışında, toparlıyoruz artık arkadaşlar, belli bir noktaya da getirdik...

TÜSİAR KURUCU BAŞKANI NEŞE DEMİRAĞ – Buket Hanım’ a bu kadar yükü yüklemeyelim.

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ HUKUK DANIŞMANI BUKET HİMMETOĞLU – Ben alışkınım, 1998’ den beri Meclise geliyorum efendim Bankalar Birliğini temsilen, dolayısıyla bayağı bir deneyim kazandım.

BAŞKAN – 1998’ den beri mi?

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ HUKUK DANIŞMANI BUKET HİMMETOĞLU – Evet, 1998’ den beri Bankalar Birliği temsilcisi olarak Meclis komisyonlarında görev yapıyorum.

BAŞKAN – Yani sizi sadece biz çağırıyoruz, başkaları da çağırıyor.

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ HUKUK DANIŞMANI BUKET HİMMETOĞLU – Plan ve Bütçe Komisyonu, Adalet Komisyonu, Sanayi ve Ticaret Komisyonu, hepsine gidiyorum.

BAŞKAN – Adalet Komisyonu niye çağırıyor? Kanun çıkarırken mi çağırıyor?

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ HUKUK DANIŞMANI BUKET HİMMETOĞLU – Evet, bütün sektörü ilgilendiren tasarılar sırasında orada görev yapıyorum.

BAŞKAN – Evet, bir de hemen, söz istediğiniz için kısa kısa katkılarınızı alalım sonra sözü sahibine tevdi edelim inşallah.

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ HUKUK DANIŞMANI BUKET HİMMETOĞLU – Evet, çok kısa aktaracağım.

Efendim, Bayram Bey, bankaların bu uygulamasının hatalı olduğundan bahsetti, dedi ki: “Eğer sözleşmede yazmıyorsa alamazlar.” Bu sadece banka ve kredi kartlarına ilişkin ürünlerle ilgili. Sadece orada bir düzenleme var. Dolayısıyla, diğer ürünler için yani banka kredi kartı dışında kalan diğer ürünler için sözleşmede yazma zorunluluğu yok. Öncelikle o açıklamayı yapmak istiyorum.

İkincisi, bankaların kârlarının çok yüksekliğinden bahsedildi ama geçen toplantıda Genel Müdürümüz Cihan Bey de açıklamıştı. Ben ekonomist olmadığım için çok fikir sahibi değilim ama bankaların şu an sahip oldukları sermaye miktarıyla kârlarını karşıladığımız zaman aslında çok yüksek rakamlar olmadıkları, kâr marjlarının yurt dışındakilerden de çok farklı olmadığı noktasında bir bilgi...

BAŞKAN – Buket Hanım, kârları bizim gündemimiz değil, lütfen yani. Şimdi, oraya girdik mi başka şeyler çıkacak.

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ HUKUK DANIŞMANI BUKET HİMMETOĞLU – Konuşuldu efendim de o yüzden ben de...

BAŞKAN – O arkadaşları da yardım, fark ettiniz değil mi? Yani kâr bizim gündemimiz değil diye? Yani bizim gündemimiz değil.

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ HUKUK DANIŞMANI BUKET HİMMETOĞLU – Efendim, ayrıca, bankacılık sektörünün –geçen toplantıda da ifade etmişim- gerçekten çok sıkı denetlenen ve düzenlenen bir sektör olduğunu bir kez daha söylemek istiyorum. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumumuzun getirmiş olduğu Bankacılık Yasası ve diğer alt düzenlemeler, elliden fazla yönetmelik düzenlemesi gerçekten çok sıkı ve her bir bankada Bankacılık Düzenleme ve Denetlemenin birden fazla murakabının sürekli görev yaptığını çok açık bir şekilde ifade etmek istiyorum.

Bir de bankalarda... Biraz evvel Neşe Hanım sordu, dedi ki: “Bankaların canını yakacak idari para cezası veriyor musunuz?” Para miktarı önemli değildir bankalar için. Bir kamu kurumundan, BDDK’dan veya Hazine Müsteşarlığından veya Merkez Bankasından bir ceza almak o banka için gerçekten rahatsız edici, itibar kaybına sebebiyet veren bir durumdur. Dolayısıyla, para miktarı hiçbir zaman önemli değildir.

KOMİSYON UZMANI HALUK KURNAZ – Ama ifşa edilmiyor, sonuçta bir işe yaramıyor.

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ HUKUK DANIŞMANI BUKET HİMMETOĞLU – İfşa edilmiyor ama o, banka açısından çok önemlidir BDDK’dan idari para cezası almak. Miktar önemli değildir. Yani banka uygulamasından geldiğim için bunu paylaşmak istedim.

BAŞKAN – Yasaya koyalım, teşhir de edilsin madem para... Çünkü çok paraları var, cezayı ödeyip geçiyorlar demek ki.

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ HUKUK DANIŞMANI BUKET HİMMETOĞLU – Ama işte parayı ödemek değil yani o cezayı almak.

BAŞKAN – Sizin derdinizi anladım yani itibar sorunu diyorsunuz. Daha etkin olur. Eğer ilan edersek etkin olabilir diye düşündüm sadece.

Devam edin lütfen.

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ HUKUK DANIŞMANI BUKET HİMMETOĞLU – Efendim, düzenlemelerin yeterli olduğundan örnek şunu size söyleyebilirim: Mesela, Banka ve Kredi Kartları Kanunu 1 Kasım 2007’de Türkiye’de yürürlüğe girdiğinde Avrupa Birliğinde ve Avrupa’da bu konuda yasası olan üçüncü ülkedik. Amerika bile bizden sonra bu konuda bir düzenleme yaptı. Gerçekten, Türkiye bu konuda çok fazla öncülük yapan bir ülke noktasında.

Yine, Hocam dedi ki: “Bankalar uygulamalarını yasalara aykırı yapmasınlar, yönetmeliklere uygun yapınlar.” dedi. Ben Bankalar Birliğinin hukuk müşaviri olarak inanın bu bankaların almış oldukları ücretlerin hepsinin hukuki dayanağının olduğu noktasındayım. Şöyle, eğer hukuki dayanakları yoksa biliyorsunuz Bankacılık Kanunu’nda mevduatın çekilmesini engelleyen kişiler için, çalışanlar için hem hapis cezası hem idari para cezası öngörölmüş durumda. Eğer bir tüketici, hesabından hukuka aykırı şekilde para çekildiğinin farkına varırsa bunu çok rahatlıkla gidip yargı mercilerinde hapis cezasına varacak bir müeyyideyle sonuçlanacak bir hukuki süreci başlatabilir diye açıklamayı da yapmak istedim.

Biraz evvel, mahkemelerden gelen bilgi taleplerinin masraf talebiyle karşılandığı ifade edildi. Kamu yararına olan ceza davaları veya kamu velayet, vesayet davalarında bankalar para talep etmiyor ama bir boşanma davası, bir alacak davasında tarafların tamamen kendi menfaatleri çerçevesinde başlattıkları bir süreçte -bankada biraz evvel angaryadan bahsetti Neşe Hanım- kâr amacıyla kurulmuş bir anonim şirketin üçüncü bir kişiden gelen talebinde talebi karşılamak için yaptığı masrafı talep etmesinin de çok doğal olduğunu söylemek istiyorum.

KOMİSYON UZMANI HALUK KURNAZ – Mahkemeden değil, kişilerden talep edecek diyorsunuz.

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ HUKUK DANIŞMANI BUKET HİMMETOĞLU – Alacak davası. Birisi, (A) şahsı, (B) şahsına dava açmış, mahkemeden talepte bulunuyor, diyor ki: Git şu (B) şahsının, davalının hesaplarını döktür. Yani sonuçta burada (A) ve (B) şahsı arasındaki ihtilaf ve alınacak mahkeme ilamı sadece o kişileri ilgilendiriyor. Hiçbir şekilde kamu yararı yok ama niye banka gidip de on yıllık hesap özeti döksün, hesapları açtırsın? Orada insan kaynağı çalıştırıyor, makinelerini kullanıyor. Dolayısıyla da kamuyla ilgili konularda değil ama alacak davası, boşanma davası...

BAŞKAN – Yargı gideri olarak depoladığı paradan alır, verir efendim, o konularda verir. Özel olarak, sizin dediğiniz konuya öder zaten mahkeme onu, bilirkişi ücreti gibi.

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ HUKUK DANIŞMANI BUKET HİMMETOĞLU – Onlarda talep ediliyor efendim zaten. Onun dışında kamuyla ilgili konularda bir talep edilmesi mümkün değil. Söylediğiniz gibi zaten o zaman mahkeme gereğini yapacaktır mutlaka.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Buradaki bankanın sıfatı tanık sıfatıdır. Tanık para isteyemez.

BAŞKAN – Tanığa yevmiye vermek zorundayız yalnız...

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Hangi şeye göre? Geldi, gitti parası.

BAŞKAN – HMUK'a göre.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – HMUK evet, ona göre. Bunlar da bankaların HMUK'u.

BAŞKAN – Hocam şöyle: Eğer amele pazarında inşaatta işçilik bekleyen bir adamı tanık olarak dinletiyorsak ona 20 lira veriyoruz. Ama özel bir hastanede biraz önce söylediğiniz gibi veya buyurduğunuz gibi bir dahiliye uzmanı veya bir genel cerrahı çağırırsak ona 20 lira vermiyoruz, ona en az 300-500 lira veriyoruz. Ben avukatlıktan geliyorum...

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Kaç tanesi alıyor şahit parasını?

BAŞKAN – Tanık parasını mı?

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Evet, tanık parasını.

BAŞKAN – Haa, çoğu... Esas, onu söyleyeceğim. Mahkeme baskı karar, istemiyorsun değil mi der, yazar, imzalatırır gönderir.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Halil Bey, ben alan şahit duymadım çünkü adam gidecek iki üç gün de bir şahit parasının peşinden gidecek.

BAŞKAN – Tamamen haklısın. Aslında, neremizi düzeltsek ki bilmiyorum ki.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Düzelteceğiz işte, gece on iki de olsa gece on ikide... Ama kararları düzeltme fırsatı bırakmadın. Gazeteciler gitti, şeyler gitti, saat 16.30.

BAŞKAN – Yok, en son... Biz sizi özel götürürüz ya, Hocam hiç merak etmeyin. Uçakla mı döneceksiniz? Bugün burada mısınız?

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Yok otomobille döneceğim, akşam döneceğim inşallah.

BAŞKAN – Tamam, hiç sorun değil.

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ HUKUK DANIŞMANI BUKET HİMMETOĞLU – Sayın Başkanım, siz özellikle, bize kızdığınız için bir konuyu daha açıklığa kavuşturmak istiyorum.

BAŞKAN – Efendim, anlamadım.

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ HUKUK DANIŞMANI BUKET HİMMETOĞLU – Dediniz ya bu proje kredilerinde bankalar bu işe girmek istemedi, hesaplara para yatırılıp da işte, işlem yapıldıkça hak ediş ödensin noktasında. Bakın, ben otuz bir yıldır banka hukukçusuyum. Otuz bir yıldır en çok önüme gelen konu, müşterek hesaplar ve müşterek kiralık kasalardır. Eğer, bir müşterek, birden fazla hak sahibi varsa bir hesap üzerinde inanın o kadar çok ihtilaf çıkar ki... Dolayısıyla da bankalar eğer öyle bir sürecin içinde yer alacak olurlarsa, işi gücü bırakırlar, işte kim haklı, kim haksız; inşaat yapıldı, yapılmadı; kusuru vardı, yoktu noktasında ihtilafın içinde bulurlar kendilerini dolayısıyla da bankacılık açısından hakikaten çok zaman ve emek kaybına sebebiyet veren bir nokta olur diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Zaten zorlayamayız yani.

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ HUKUK DANIŞMANI BUKET HİMMETOĞLU – Çok teşekkür ediyorum, davet ettiğiniz ve söz verdiğiniz için.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Efendim, ben teşekkür ediyorum Buket Hanım.

Aslında sizi ilk toplantıya da davet etmiş olmamız lazım ama siz ikinciye katılabildiniz. Siz gittikten sonra zannediyorum Başkana bilgi verdiniz, Başkan bana hemen bir dosya gönderdi. Sayın Başkana teşekkür ediyoruz. Dosyada artı bir bilgi bulmadım ben. Burada sizden duyduklarım veya diğerlerinin...

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ HUKUK DANIŞMANI BUKET HİMMETOĞLU – Yazılı olarak sunmuş olduk sadece.

BAŞKAN – Muhtemelen de zatıalileriniz yazdı, o imzaladı yani. Her neyse yani sonuç itibarıyla, bizim burada yapmaya çalıştığımız bu. Bir de bireysel olarak kızmamız veya çok sevmemiz falan söz konusu değil. Kimsenin kârını, zararını konuşmuyoruz.

Burada gündemimiz sınırlı, vatandaşın talebi var, şikâyet konuları belli, otuz iki tane, şimdi otuz üç oldu. Bak, onu da söyleyeyim Sayın Başkan da bankalara yazı yazsın -Hocam, ilginç bir şey, ilk defa duyuyor olabilirsiniz- kiralık kasa kiralıyorsunuz, bir ücret ödüyorsunuz, sorun yok. Bunun vergisini de ödüyorsunuz. Ancak her ziyarete geldiğinizde yeni bir ücret üretmişler “kiralık kasa ziyaret ücreti” diye bir 40 lira daha alıyorlarmış ağabey.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Bunu bizim mezarcılara da söylemek lazım.

BAŞKAN – Mezar ziyaretinden de para almak lazım değil mi? Ama onlar bankacılar kadar zeki değil yani.

Bunu duymuş muydunuz Sayın Başkan? Kiralık kasa ziyareti ücreti ve şey de... Fakat ağabey çok ilginç bir şey var, Buket Hanım şöyle bir savunma yapabilir yani mesela ben düşündüm sizin savunmalarınızdan öykünerek, ben bankanın avukatı olsam: “Tabii, kardeşim, kiralık kasanı bekliyoruz, sen gelip istediğin zaman ziyaret edesin diye adam tutuyorum orada, elektriği yakıyorum, binayı tutuyorum, sen ziyaret ettiğin zaman demir kapıları açıyorum, alta iniyorum...” Yani der. “Bunun için 40 lira ver.” Bunu der, bakın hukuken bir mahzuru yok. Ben de “Çok özür dilerim arkadaş istemiyorum. Kiralık kasanı da senin olsun, bekleme.” derim. Tabii, benim başka dünya görüşlerim de var. Hiçbir zaman kiralık kasaya koyacak kadar değerli bir şeyim olmadı, olamaz da yani. Böyle bir şey duyduk yani.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ BAYRAM UZUNOĞLAN - Otuz iki kalem demiştik ama kalemlerin sayısı her geçen saat daha da artıyor.

BAŞKAN – Otuz üç oldu evet. Ben de İnternet’ ten... Siz attınız değil mi bana mali?

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI UZMANI ŞERİFE GÜRCAN – Evet, kasa depozitosu ücreti de var.

BAŞKAN – Kasa için. Kira ücretinden hariç bir de kasanın parasını mı alıyorlar?

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI UZMANI ŞERİFE GÜRCAN – Evet.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Kasa yıpranır, bozulur oradan...

BAŞKAN – Şimdi, arkadaşlar, ben yıllardır, gençliğimden beri, hukuk fakültesinde öğrenciliğimden beri Hocamı izlerim. Tabii, bir de yirmi yıllık siyasetçiyim. Stajyer avukatken siyasete başladım Hocam, zatiyelerinizi de izlerim. Geldiğim yer de Refah, Fazilet, AK PARTİ. Ve 12 Eylül sonrasının depolitize nesliyiz biz. Ben 12 Eylül öncesini yaşamadım, o terör dönemini yaşamadım ama 28 Şubat sürecini bizzat yaşamış, bedelini ödemiş bir kardeşinizim. Hiçbir şey birdenbire düzelmiyor toplumların hayatında ama inşallah düzelecek diye umutla gayret ediyoruz. Umudumuzu hiç yitirmedik. Ben yitirmedim yani ve elhamdülillah başarılı olduğumuzu da görüyorum yani yıllar içerisinde, bugün gelinen noktada, pek çok noktada. Hocamı yıllardır dinlerim, özenerek, nerede ismini görsem, bir medyada konuşuyor olsa hemen oraya geçerim, duysam takip ederim. Burada da ciddi katkıda bulunacağını düşündüm. Değerli uzman kardeşime de dedim “Ya, Osman Hocayı getirsek, şöyle sonlarına doğru... Mümkün olur mu? Bir uğraşın bakalım.” Sağ olsun Hocamız kabul etti. Tekrar, ben hepinizin huzurunda bir kere daha şükranlarımı sunuyorum.

PROF. DR. HAMİL NAZİK – Sanki pişman ettik gibi geliyor.

BAŞKAN – Evet, pişman ettik gibi geliyor çünkü çok beklettik Hocamı. Hocam başışla bizi lütfen.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Bizim görevimiz seyyar müezzinlik.

BAŞKAN – Toplantıyı da Hocama göre ayarladık, onu da söyleyelim. “Perşembe günü Ankara’ya geleceğim.” dedi “Hay hay.” dedik. Biz Hocama uyduk, burada da her şeyi dinlesin, ondan sonra dedik.

Hocam, gerçekten bizi -ben bizzat okulda öğrenciniz olmadım ama- manevi öğrencilerinizden kabul ederseniz...

Buyurun lütfen.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Sağ olun. Benim için büyük bir mutluluk.

KOMİSYON UZMANI HALUK KURNAZ – Kendisi çok çalıştı, bütün tutanakları da okudu.

BAŞKAN – Öyle mi? Önceki toplantıların tutanaklarını?

KOMİSYON UZMANI HALUK KURNAZ – Evet, çalışarak geldi yani.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Zaten Hocamın başarısı orada yani. Olayın künhüne vâkıf olamadan bir şey söyleyemez ki.

Hocam, buyurun lütfen.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Şimdi, olaylara sistem yaklaşımı içerisinde yaklaşmak lazım. Türkiye’de evvela sistemi sorgulamamız lazım. Yani Türkiye’de bir sistem var mı, yok mu? Sistemsizlik bir sistem mi, değil mi? Evvela bunu sorgulamamız lazım. Sistemi düzeltmedikçe konuştuğumuz her şey perakende konular olmaktan öteye çıkmaz. O zaman sistemi sorgulamamız lazım.

Türkiye’deki sistem kayıt dışı ekonomiyle kalkınma modelidir. Model budur.

BAŞKAN – Kayıt içine geçmeye çalışıyoruz. Orada ne kadar geldik? Epey bir kayıt içine geçtik.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Yok, yok, bir şeye geçilmiş değil. Anlatıyorum.

BAŞKAN – Kayıt içine geçelim diye bu bankalara mecbur kaldık.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Yok, yok, anlatıyorum.

BAŞKAN – Ben öyle algılıyorum.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Hayır, öyle değil. Ben size “Kayıtdışı ekonomi” kitabımı göndereyim, onu bir... Hakikaten bu konunun ilk ve tek kitabıdır. “Kayıt dışı” kelimesi de bana aittir. Yani öyle orijinal bir tabirdir. Batılılar “kayıt dışı” demezler yani “black market” derler “black ekonomi” derler, “second ekonomi” derler vesaire...

Şimdi, niye kayıt dışı? Türkiye, sözüm ona, 24 Ocak 1980’de serbest pazar ekonomisiyle kalkınma modelini uygulamayı tercih etti. Tercih doğrudur yani Türkiye serbest pazar ekonomisiyle kalkınmalıdır. Yani bu kesinlikle doğru bir tercihtir ama serbest pazar ekonomisi iki ayaklıdır. Birinci ayak, serbest bırak. Kimi? Müteşebbisi. Niye? Türk insanına helalinden iş bulsun diye. İkinci ayak da kontrol ayağıdır. Türkiye bu sistemi tek ayaklı olarak yani kontrol ayağını tamamen zaman içerisinde kaldırarak uygulamaya çalışmıştır. Serbest bırak ama kontrol etme. Kontrol etmeyince ne oluyor? Kamunun finansmanını borçlanmayla yapıyorsunuz. Çünkü hakça vergi almadığınız için kamunun finansmanını da yapmak için de neye ihtiyacınız var? Vergiye ihtiyacınız var. Kontrolsüzlük vergisizliği getiriyor, vergisizlik de borçlanmayı getiriyor. Borçlanma faizi getiriyor, faiz enflasyonu getiriyor, enflasyon paradaki sıfırların artmasını getiriyor, paradaki sıfırların artması –bunun da altını çiziyorum- yeni rejim arayışlarını getiriyor. Demek ki bu bir süreç.

Demokrasi konusunda da ne hâle geliyoruz? Şimdi, adam diyor ki: “Ben size borç vermek için üç şey isterim: Faiz yüksek olacak, vergi olmayacak, hesap kitap olmayacak.” Kamu borçlanma senetlerinin alayı hamiline yazılı. Yani Türkiye Cumhuriyeti atar tutar, bazı bilim adamları da işte konsorsiyum yapalım, yok bunu yapalım filan diye tamamen sallama operasyonudur. Niye? Kime borçlu olduğunı bilmiyorsun. Kâğıt kimin elindeyse o, o kadar. Hamiline yazılı. Kime faiz verdiğini de bilmiyorsun.

BAŞKAN – Kimi zengin ettiğini de bilmiyorsun.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Bilmiyorsun. Onun için de diyorsun ki mesela “Bugün itibarıyla 1 milyona kadar faizden vergi almıyorum.” Şimdi, orada bir duruyorsun. Çünkü borç vericiler diyor ki: “Arkadaş, kamunun finansmanını ben yaptığıma göre o zaman kamuyu yönetmek de benim hakkımdır. Patron benim.” Veriyor, yüksek faiz de veriyorsun, vergisiz de veriyorsun, hesapsız kitapsız da veriyorsun; hatta zaman zaman eroin kaçakçılığından daha fazla getiri sağlayacak hazinemiz çok çeşitli biçimlerde faizler ödemek mecburiyetinde kalmıştır. Sonra bakıyor adam “Ya, madem ki patron benim, o zaman ülkeyi ben yönetmeliyim.” diyor. O zaman, sözüm ona demokrasi var ya -bakın, sözüm ona diyorum- demokrasiyi finansmanını kim yapıyor? Parası olanlar yapıyor. Ve bizim sistemimizin adı “parakrasi”dir, parası olanların demokrasisidir. Parası olanların demokrasisi de kime çalışır? Parası olanlara çalışır. Aşgari ücretten vergi alırsın, bir de bu benzini vergilendirirken en yoksul adamdan da aynı vergileri alırsın, en varıl adamdan da aynı vergileri alırsın. Sonra da “Çok adil bir ülkeyiz.” dersin. Bir ülkede vergide adaleti sağlayamıyorsanız o ülkede “adalet” kelimesini sözlükten çıkartmak lazım. Dolaylı vergilerle işi hallediyorsunuz. Yüzde 70’i geçer vaziyette dolaylı vergiler. Yani Türk milletini temsil edenlerin Türk milletinin arkasına geçerekten, arkasına dolanarakten vergi aldıkları bir ülkeyiz. Bugünün sorunu mu? Hayır. Şimdi, o haksızlık olur. Bugünkü yöneticilere -Tayyip Bey benim öğrencim, ben ama bu siyasi konularda başka türlü düşünüyorum- mal edemem ama bu gelmiş geçmiş bir sorun ama giderek büyüyor. Ne yapacağız o zaman? İşte, bütün soru buraya geliyor. Türkiye’de bakın anayasa görüşmeleri var -Sayın Başkan katılıyor. Yani AK PARTİ içerisinde önde gelen bir milletvekilimiz- siyasetin finansmanı hakkında anayasa görüşmelerinde tek bir kelime yok. Yani bu siyasi partiler bunca harcadıkları paraları nereden bulurlar, kim verir, niye verir, nasıl verir? Bu seçim kampanyalarında açıktan, bilmem örtülü filan falan... Düşünebiliyor musunuz, kontör bile dağıtılıyor yahu. Vazgeçtik arsa, arazi filan dağıtmaktan kontör dağıtılıyor. Erzak, merzak, onları da geç. Ve Türkiye’de tek bir parti vardır. O da menfaat partisi. Tek parti. Çikolata fabrikasına benzer Türkiye’deki siyaset. Birini kırmızı ambalajlısın, birini yeşil, birini mavi, birini beyaz. Müşteri yani sizin tabirinizle tüketici hangisini beğenirse beğensin hep sen kazanırsın. Tek partilidir. Yani bugün iktidarla muhalefet finansal anlamda aynıdır. Ben finansmancıyım. Paranın yönünü izle, gerçeğe ulaş. Para, insan vücudundaki kan gibidir.

BAŞKAN – Ona Fransızlar “Kadını izle.” diyor, siz “Parayı izleyin.” diyorsunuz.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Onların aklı başka yerde de ondan, bizim aklımız işte.

BAŞKAN – “Parayı izle, gerçeğe ulaş.” diyorsun.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Evet, gerçeğe ulaş. O zaman parayı izlemek lazım. Parayı izlemek için de...

BAŞKAN – Sadece gelişini mi? Hem geliş hem gidişini...

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Hem geliş hem gidiş. Paranın geliş de olur, gidiş de olur.

BAŞKAN – Çift yönlü.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Tabii.

BAŞKAN – Tamam.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – İzlemek lazım. İzlemek için ne yapmak lazım? Ekonomiyi kayıt altına almak lazım. Kayıt altına almak için ne yapmaları lazım? Olmazsa olmaz, 1973'te hazırladım MERNİS Projesi'ni, bugün cebinizdeki vatandaşlık numarası bana aittir, 1973. O zaman dediler ki: "Ya, bu komünistleri fişliyor." Zaman geldi "Ülkücüleri fişliyor." Zaman geldi "Selametçileri fişliyor." Biz olduk fişçi, anlatamıyorsun. Ben bu sistemle bütün vergi dairelerini kapatacağız yani Türkiye'nin bu kadar vergi dairelerini alet olarak, edavat olarak istihdam etmesine gerek yok. Ne yapacağız o zaman? Bir: Herkesi ve her kesimi beşikten mezara kadar gelir vergisi mükellefi yapacağız, herkesi.

BAŞKAN – O kadar.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – O kadar, bir. Dediler ki: "Ya, bu Osman Hoca hepimizi gelir vergisi mükellefi yapacak, anamızı ağlatacak." Ben de dedim ki: "Anamız şimdi zaten şıkır şıkır oynuyor yani vazgeçtik, biraz da ağlasın." O zaman diyoruz ki: Herkesi ve her kesimi gelir vergisi mükellefi yapalım. Herkesi gelir vergisi mükellefi yapmak demek, herkesten belge almak demek değil. Ne yapıyoruz? Herkesin her çeşit masrafını vergi matrahından indirme hakkı veriyoruz.

BAŞKAN – Onu bilmiyorlar işte. Gelir vergisi mükellefi olunca vatandaş da...

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Bilmiyorlar değil yani öyle biz nemli sistemi çıkarıyoruz. Diyoruz ki: "İlla ben senin arkana dolanacağım ağabey." Para veren adam hesap sorar. Doğrudan para verirsen şak, hemen hesabını sorarsın. Doğrudan vermezsen, oraya yazıldı, buraya yazıldı, yok, banka da oraya yazmış, buradan geçirmiş filan, geç bunları. Doğrudan, direkt böyle erkeksi. Ha, bak, parayı veriyorsun gidip kebabçı da bozuk çıkarsa kafasına çıkarıyorsun çünkü parayı veriyorsun, para veren adam hesap sorar. Demek ki herkesin her çeşit masrafını vergi matrahından indirme hakkı vereceğiz. Bunun için de fatura almayı özendiriceğiz. Nasıl özendiriceğiz? Diyeceğiz ki: "Arkadaş, ben senin her çeşit masrafını vergi matrahından indiriyorum." Türk vatandaşı Türkiye Cumhuriyeti'nde - tutanaklara geçsin diye söylüyorum- vatandaş değildir. Sayın Milletvekilim de vatandaş değildir, ben de şey değilim. O vekil, ben asilim, sizler de ama biz vatandaş değiliz. Allahüteala bir sağ vermiş, bir sol vermiş. Ee, benim gelirim kabul ediyor sayın devletim, giderimi kabul etmiyor; ondan sonra lanetten bahsediyor yani bunun adı yıkama, yağlama değil de ne? Benim masrafımı kabul edeceksin arkadaşlar. Ha, illa gelirim... Peki, bir adam kaç kere öpülür ya? Ücretini maaşından kesiyorsun. Adam sifonu çekiyor, vergisini alıyorsun; adam tramvaya biniyor, otobüse girmiyor, alıyorsun; çoluğunu çocuğunu mektebe gönderiyor, alıyorsun. Yani bir gelirden kesiyorsun...

BAŞKAN – Bir giderden kesiyorsun.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ - ...bir de giderden kesiyorsun, sonra da adilim diyorsun. Ondan sonra adalet arıyoruz, bankalar niye adil davranmıyormuş. Birisi kalkar, benim gibi der ki: "Senin anan güzel mi?" Sen davranıyor musun da bankalardan bekliyorsun?

Çok özür diliyorum, belki saat biraz gecikti de o bakımdan başışlayın.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ BAYRAM UZUNOĞLAN - Bankalar da devlet zaten.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Efendim, geleceğiz oraya, dur daha; biz daha teknik şeye gelmedik, bir oraya girersek bu benim işim.

BAŞKAN – Şimdi, Hoca baştan söyledi, sistem önce.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Evet, önce sistemi kuracağız. Demek ki bir: Herkesi ve her kesimi gelir vergisi mükellefi yapacağız. Sıkıyor mu? Sıkıyor. Niye?

BAŞKAN – Yapamıyoruz.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Yapamıyor. Niye yapmıyor? Gayrimemnun bir seçmen kitlesi oluşur "Ya, işte bu da bir vergi mükellefi yaptı, anamızı ağlatacak" der, oy alamam. Hani vatanını, milletini seviyordun? Geçiniz... Ağabey, şu siyasi partiler deftere, kitaba, fatura, makbuza tabi olsun, girişi de belli olsun, çıkışı da olsun. Yok ağabey ya, onlar defter mefter tutmasın. Sadece, sözüm ona genel merkezlerinde bir hesap var. Ondan sonra bankacı niye öyle yapmış? Sen bu soruyu soramazsın, evvela kendini bir düzene sok, ondan sonra yani sistemi kur.

Üçüncüsü de, ne yapacağız? -Bir daha tekrarlıyorum ki- Bir, herkesi ve her kesimi gelir vergisi mükellefi yap. İki, herkesin her çeşit masrafını vergi matrahından indirme hakkı ver. Üç, ekonomiyi hamiline yazılılıktan nama yazılı hâle getir yani hamiline yazılı ekonomi Türkiye'yi hamile bırakmaya devam etmesin. Bu hamilelikten ortaya çıkan çocuklar da ne olmasın? Veledizina olmasın. Üç tane. Hamiline yazılıdan nama yazılına geçişin de en pratik şekli büyük kupürlü para basmamaktır. En büyük kupürlü paramız Başkan, 1 lira olacak. Yeni Lira Projesi'ni ben onun için hazırladım. Siz çok iyi hatırlarsınız

BAŞKAN - Ama burada...

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ - Matbaasını yaptık biz yani bizim arkadaşlar, Ali filan...

BAŞKAN - Yeni liradan normal liraya geçerken birden bire hiç yokken bir 200 lira koyduk, bu nasıl olacak?

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ - Onu diyorum işte, Ali'ye söyledim.

BAŞKAN - Esas şimdi... Can Bey gitti mi?

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ - Ali'ye söyledim, Ali Babacan'a.

BAŞKAN - Gelecek değil mi, burada?

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ - Ali Babacan'a söyledim: "Ali, ne yaptın böyle?" "Ya Hocam, işte dolarize oluruz diye."
"Ali, adamın canını sıkma ya, ben bunları boşuna mı yazdım?" dedim.

BAŞKAN - O çelişkiyi gördüm ben orada yani.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ - Evet.

BAŞKAN - 200 lira ya! Bu kimsede yok ya!

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ - Yani beş tane 200 lira veriyorsun, 1 milyar ödüyorsun arkadaş.

BAŞKAN - Bin lira ödüyorsun.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ - Efendim?

BAŞKAN - Bin lira.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ - Şimdiki bin lira, fark etmez. Ne fark eder ki? Eski paraya göre 1 milyar. O zaman ne yapacağız? Zorlaştıracamız nakitle ödemeyi. Nakitle ödeme ne kadar zor olursa o zaman ne yapacak? Sayması zor, taşıması zor, saklaması zor. Hele bir de demir çıkarırsan parayı, Allahım ya Rabbim, yeme de yanında yat yani!

BAŞKAN - Herkes bankalara gider teslim olur.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ - Dur! Oraya geleceğiz, biz de öyle teslim olmak yok Başkan. Ben sistemi konuşuyorum.

BAŞKAN - Evet Hocam.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ - Sistem bir bütündür. Burada ne teslim alan vardır ne de teslim olan vardır. Burada adalet vardır. Demek ki bu bir sistem meselesi, ekonominin kayıt altına alınması. Türkiye'nin bir numaralı sorunu budur. Biz bu sorunu çözmedikçe, boyuna şey yaparız yani iki ay, suya "biddidi, biddidi, biddidi" çocuk gibi "biddidi, biddidi" yaparız yani. Birinci sorun bu. Bu sorun çözülmediği için Türkiye'de ekonomik göstergelerin hiçbirisi ama hiçbirisi gerçeği yansıtmaz. Büyüklere masallar. Artık küçüklere ne denir; şarkılar diyebilirsiniz. Her ay "enflasyon" şarkısı dinlersiniz. "Türkiye'nin fert başına düşen millî geliri"ni dinlersiniz, "büyük kalkınma", "büyüme" filan dinlersiniz. Bunlar güzel şeyler, tabii kulağa da hoş gelen şeyler ama laf yani. Çünkü, elinde kalem, Sevgililer Günü şimdi, sevgiline mektup yazarsın, çek yazarsın, senet yazarsın, enflasyon oranı yazarsın, büyüme oranı yazarsın, kalkınma oranı yazarsın, yazarsın yani çünkü altı olması lazım. İşsizlik: Türkiye seçmen sayısını isim isim biliyor, peki işsiz sayısını isim isim biliyor mu?

BAŞKAN - İŞKUR'a kayıtlı olanları...

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ - Bir dakika! Boşver oraya kayıtlı mayıtlı, ben sisteme konuşuyorum Sayın Başkan. Biliyor mu? Bilmiyor. Sabıka şeyini biliyor mu? Biliyor. Peki işsizini biliyor musun? Bilmiyorsun, onu da sallıyorsun. 7 milyon tarımda çalışıyor diyorsun, yok orada çalışıyor, burada çalışıyor. Bir 75'ten 50'ye düşüyorsun, 52'ye, sonra diyorsun ki 7 milyon tarımda çalışıyor. Ohh ne güzel, nereden biliyorsun 7 milyonu?

BAŞKAN - Aslında bugünkü imkânlarla bulmak çok kolay Hocam.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ - Hayır, sistem, sistem. Evet, kolay denen bir şey yok, sistem. Biz sistemi kuracağız, sistemi sorgulayacağız. Biz ne yapıyoruz? Çok klasik, kişileri konuşuyoruz, olayları konuşuyoruz. Kişileri konuşanlar cahildir, olayları konuşanlar da yarı cahildir. İş konuşacağız, iş, iş. Demek ki sistemi kuracağız. Bir, var mısınız? Varız. Kim? Bakıyorsunuz arkanıza kimse yok. Yani çok acı şeyler bunlar.

Sonra, geliyoruz. -Çok uzun konular tabii de.- 54'üncü Hükümet dönemi. Allah gani gani rahmet eylesin, Erbakan Hoca beni davet etti. Hayatımda görmedim ben Erbakan Hoca'yı, basından tanıyoruz, medyadan tanıyoruz. Bir kere el ele sıkışmış değiliz yani şöyle bir metre de gelmiş değiliz. Ben, çok geç giderim eve. Akşam eve gittim biraz erken, Başbakan arıyor. 30 Haziranda Başbakan oldu, 6 Temmuzda beni aradı 7'inde buluşalım diye. Geldim, hiç tanımıyorum, üç şey söyledi: -uzun bir hikâye- "Kimimiz kimsemiz yok. Bizi kandırıyorlar, bize sahip çıkın. Biz sizi çok iyi biliyoruz." Bir durdum ben, dedim ki: "Bir raporlama sistemi hazırlarım." Dedi ki: "Şimdi, burada, makamda." Hem bir yandan işlerini görüyor, gelen var, giden var, çok özel telefon konuşmaları var. Dedim "Herhâlde imtihan ediyor beni." Neyse, hazırladım, işte, o gün havuz sistemi çıktı.

Havuz sisteminin özü ne? Havuz sisteminin özünde bir kere adalet var. Nedir bu adalet? Benim şimdi devlet olarak mevduatım var -biraz önce geleceğim dedim, işte, o çok ilginç bir olay- kamunun mevduatı var, özel bütçelerde, katma bütçeli dairelerde, iktisadi devlet teşekküllerinde...

BAŞKAN – Belediyelerde, özel idarelerde...

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Belediyeler faslını ayrı bir yere koyalım, o da ayrı bir konu. Acı veren şeyler ama ben bir bilim adamıyım, bağımsız bir bilim adamıyım, öyle, hiç kimseye de eyvallahım yok. Akçalı görev de almadım hayatımda, kamuda o kadar, 1980'den bu yana görev yapıyorum, akçalı tek görev almadım. Yurt dışı seyahatlerim oluyordu, "Tahsisatı mestureden ödüyorum." diyorlardı, örtülü ödenekten, ben "Bu masrafımı ben kendim karşılarım, yarın öbür gün örtülü ödenekten Osman Hoca para aldı dedirtmem." dedim. Bu kadar da netim yani çünkü bir adam mesleğinden para kazanamıyorsa ya o meslekte iş yoktur ya o adamda iş yoktur, iki tane doğru olmaz. Onun için de hiç kimseye eyvallahım yok. Dünyanın her tarafında kazanmışım, kazanırım, onlar da bilirler. Siyasi şeylerim var mı? Yok. Niye? Siyasetin finansmanını halk yapmadıkça onun adı başka şeydir.

Üç arkadaşlık; Adnan Kahveci, Recep Yazıcıoğlu, ben. Girelim mi? Girelim. Şartımız; her ilde bin kişi bulmak, ayda 100 lira verecek. 200 lira yok, kimsenin kucağına oturmak yok. Parası olanların yani globalizasyonun şeyi olmak yok, olmadım, başaramadım. Partimizin adı da "İtibar Partisi"ydi yani halkın itibarını şey yapmak. İşte, bu havuz sistemin özünde halka itibarını iade etmek vardı. Ne yaptık? Dedik ki kardeşim... Size de takdim ettim, yani kitaplarımdan birinde çıkmış o sayfayı takdim ettim ki tutanaklara geçsin diye, yani hâlen de yürürlükte bu sistem, Türkiye Cumhuriyeti'nin kanunları yürürlükte, kanunlarıyla getirdim, size takdim ettim ve Sayın Komisyonumuzun da bu konuda her zamanki özeni göstereceğinden eminim. Ne yaptık? Dedim ki: "Bir sanal banka oluşturalım." Bunun adı Kamu Tek Hesabı'dır. Paraları bu sanal banka olarak bir yerde toplayalım. Banka içinde banka kurduk yani Ziraat Bankası ve Vakıfbanktan, burada itimat etmek durumundayız. Benim bütçemdeki para belli, bu paraların ilgili daireler tarafından ne zaman ödeneceği belli. O zaman benim param ne diye özel bankalarda pratikte sıfır faizle kalsın? Yüzde 5 ve yüzde 10 oranları vardı, resmî mevduat oranları. Düşünebiliyor musunuz? Ben devlet olarak o zaman yüzde 135 faizle bankalardan borç alıyorum. Benim parama da -hadi, çok iyi niyetle diyelim- yüzde 10 faiz veriyorlar.

BAŞKAN – Acı bir şey paylaşabilir miyim Hocam, bu da zabıtlara geçsin diye.

Dediğiniz dönemden önce, BAĞ-KUR Genel Müdürlüğü vardı, şimdi birleştirildi. İl müdürlüğüne vatandaş primini yatırıyor -iştirakçiler- il müdürlüğü o ildeki hesapta tutuyor. Bu parayla -il müdürlüğünün ildeki hesabında duruyor- ilaç giderleri ödeniyor, tedavi giderleri, eczanelere. Emekli BAĞ-KUR iştirakçilerinin maaşlarını genel müdürlük ödüyor. Ne kadar acı, hâlâ yanıyor yüreğim. O 54'üncü Hükümet gelmeden önceki olay, 54'üncü Hükümet geldikten sonra biz bunlara vâkıf olduk.

Buket Hanım, yüzde 68'le faraza Afyon İl Müdürlüğü hesabına Vakıfbanka yıllık yüzde 68'den aylık faiz hesabına yatırmış. Yetkiler de il müdürlerinde ha, Ankara'da falan değil. Yüzde 68'den aylığa yatırmış, yıllığı yüzde 68. Burada BAĞ-KUR Genel Müdürlüğü yıllık, emekli maaşını ödeyebilmek için... Bak, her ilde paraları duruyor, eczacının parasını zaten ödemiyor, özel bankaya yatırmış, müdürün suistimal etme ihtimali ayrı, 68'e vermiş, 10 puan belki kendi yiyor, bilen yok ama çok acı. BAĞ-KUR emekli maaşı, zaten BAĞ-KUR'un iştirakçilerine verdiği maaşın o zaman haddi hesabı yok, 50-100 lira gibi komik paralar böyle yani açıklanacak bir durum. Bunun için genel müdürlük yüzde 900, yüzde 1.200'le bileşik faizle paralar çekmiş yahu! Ya, buna yürek mi dayanır? Geldiler, işte, bak, şimdi arka planını öğreniyorum. "7'inde çağırıldı, Kamu Tek Hesabı çıktı, bunlar düzeldi." diyor. BAĞ-KUR Genel Müdürlüğü anlattı bunları bize, böyle tüylerimiz diken diken ola ola dinledik yani. "Allah'ım, bu ne biçim iş!" dedik.

Şimdi, -Allah razı olsun, o gün onu yaptılar- ben hep şunu merak ediyorum. O gün de ben siyasetle uğraşıyordum Hocam. Bu soruyu size soruyorum gündemin dışında ama Başkanım ben, bu Alt Komisyonunda bu kadar emeğim var, sormuş olayım. O gün Maliye Bakanı Sayın Abdüllatif Şener'di. Sayın Tayyip Bey'in de yıllarca ekonomiden sorumlu Başbakan Yardımcılığını yaptı.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Tayyip Bey mi? Ha, bir ara, tabii, sonra.

BAŞKAN – Altı sene, yedi sene, bütün her şeyi idare etti yani.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Yeni dönemde, yeni dönemde tabii.

BAŞKAN – Şimdi, yani o gün bunlar bu kadar bereketli oluyordu da bugün niye olmuyor Hocam ya?

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – İşte, ben de bunu anlatmaya çalışıyorum, “Niye olmuyor?” u anlatıyorum.

Sonra, işte, Tansu Hanım Başbakan Yardımcısı, o dedi ki... Benim çok yakınım, o benim kontrolümdeydi yani açık söylüyorum buradan. Herkes bir iş bölümü yapmış. Sağ olsun, çok da yakın dostumuz. “Ya Hoca, hem faizleri indireceğim diyorsun hem de vergi alacağım diyorsun.” Dedim “Bak, hem faizleri indireceğim hem de vergi alacağım.” Bir de üstüne yüzde 12 mevduata faiz getirdim, getirdik yani. Yüzde 135’ ten faizler üç ay içerisinde yüzde 70’ e düştü. Bugün atıyorlar tutuyorlar arkadaşlar ya, “Yüzde 70’ ti.” de “80’ di.” de falan... Başka bir şey var olayda, paradan altı sıfır atmışsın, faizden de otomatikman, matematik olarak...

BAŞKAN – Altı tane atman lazım.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Tabii, bizim arkadaşlarımız, bunları söylüyoruz, sevdiğim insanlar, saygıda da en ufak kusurları yoktur.

BAŞKAN – Ben bunu düşünmedim de, ben şunu diyorum: Kardeşim, bugün Avrupa’ da 0,25’ le merkez bankaları para basıyor, orada bankalar yüzde 1-2’ yle para veriyor. Siz hâlâ daha 7-8 faizle para aldık diye seviniyorsunuz.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Geleceğim, niye, oraya geleceğim Başkan, geleceğim. Daha neler var da, uzun hikâye.

Sonra, yani havuz sisteminin dışında anlatacağım bunu, ben bir örnek verdim. Yani bir kişi isterse birçok şeyi yapabiliyor. Hoca bana inandı, güvendi, böyle bir yola çıktık, faizleri düşürdük. Ne yaptık oradan tasarruf ettiğimiz parayı?

BAŞKAN – 5 milyar dolar.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Esnafa, köylüye hatta istihdam projeleri...

BAŞKAN – BAĞ-KUR’ luya.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – BAĞ-KUR’ luya, emekliye yüzde 100...

BAŞKAN – Verdiniz. Sonra ne oldu Hocam? Siz bu rantiyecilerin paralarını kestiniz, hepinizi birden attılar.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Ama dur, sade bu olsa tamam, bitti mi? Bitmedi. Yani öyle bir daldım ki ben bu işin içerisinde... Bu konuda da en çok borçlu olduğumuz Fehim Adak’ tır. Yani Türkiye Cumhuriyeti’ nin bana borcu yoktur, ben bir bilim adamıyım teknik olarak...

BAŞKAN – Ekonomiden sorumlu devlet bakanı, biliyorum.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – ...ama en çok siyasi yönden borçlu olunan iki kişi vardır, birinci Erbakan, ikinci de Fehim Adak’ tır. Ben Erbakan Hocayı...

BAŞKAN – Peki, Tansu Hanım’ la geçiniyordun da Ülkü Bey’ i niye tutamıyordun ağabey?

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Kim? Öyle bir şey yoktu ki, yoktu öyle bir şey. O söylediğiniz isimlerin hiçbirisi yoktu. “40 tane delim var.” diyordu ya, aslında 1 tane delisi vardı, o da bendim, 40 deli falan yok. O söylediğiniz isimlerin hiçbirisi yok. O söylediğiniz isimler Hocayla konuşmak için benden rica ederlerdi, yani şimdilerde üst makamlarda olabilirler, onu da ayrıca söyleyeyim. Çünkü bu benim işim, Hocanın inancı ehliyet ve liyakattir, öyle bir seçim yaptı.

BAŞKAN – Evet Hocam, devam edelim.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Ne yaptık? Paraları bu şekilde bir zapturapta aldık. Sonra dışarıda epey sorunlar var, Almanya’ da yeşil sermaye yüzde 30, yüzde 40 faizle para topluyor. Ben yüzde 12’ yle para toplayamıyorum devlet olarak, kamu garantim var. Ne yapalım? Gittik işte, Almanya’ ya filan, çok uzun hikâyeler. Dedim ki: “Promosyon yapacağız.” Ne yapacağız? Bedelsiz ithalat yapacağız. Bir de bedelsiz ithalatı çaktık. Adam yüzde 30’ la topluyor, ben yüzde 12’ yle toplayamıyorum ama bana parayı yatırırsan 12.500 dolar veya 25.000 dolar araba getirme hakkı alıyorsun, oradaki promosyon hesaplanamıyor, yani yüzde 12 ile 18 farkı götürüyor. Bir de bunların ayağına bastık mı? Artı, otomotivcilerin Türkiye’ de ayağına bastık çünkü Almanya’ dan ithalat yapılmaya başlandı, otomotivciler gitti. Artı, kumarhanelerin kapatılması kanununu yazdık, kumarhaneleri kapattık, bir de onların ayağına bastık. Artı, Kararın Aklanmasının Önlenmesi Hakkındaki Kanun’ u yazdık, çıkardık, Türk tarihinde ilk defadır, 19 Kasım 1996’ da. Artı başka bir şey daha yaptık, birtakım askerî ihaleleri iptal ettik, sonra verildi, çok üzüldük tabii. Yani çok acı şeylerdir ve aslında 28 Şubat süreci mümessiller savaşıdır.

BAŞKAN – Savunma sanayisi...

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Yani Türkiye’de askerî ihalelerde devlet ile üretici yabancı firmalar arasında değiş tokuş yapan şeylerdir. 28 Şubat konusu Sayın Başkanım, maalesef böyledir. Bak, nereden nereye geldik.

BAŞKAN – Hocam, çok tarihi şeyler söylüyor arkadaşlar.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Demek ki ne yapacağız biz? Sistemi kuracağız. İki, bankalar bu sistemin olmazsa olmaz unsurlarıdır. Bankalar bizim neyimizdir? Bak, bankaların en büyük müşterisi devlet çünkü bankalar halktan topladıkları parayı kime satıyor? Devlete satıyor.

BAŞKAN – Hâlâ daha.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Hep. Bir şey, hani “müşteri velinimetimdir” derler. Sen müşterisin be arkadaş.

BAŞKAN – Devlet olarak.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Evet, devlet olarak sen müşterisin, müşteri olduğunu bil ya. Ama bu bizim havuz sistemiyle ilgili bizi ilk mahkemeye kim verdi biliyor musunuz? Türkiye Odalar Birliği. Niye? Serbest pazar ekonomisine müdahale etmişiz. Çünkü o zamanki Bankalar Kanunu’nda resmî mevduat tanımı içerisinde Odalar Birliği’nin, ticaret odalarının filan mevduatı da var.

BAŞKAN – Onları da aktardınız bu tarafa yani karar gereği.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Tabii, tabii onun içerisine koyduk. Bilerek değil benim kusurum. Ben Bankalar Kanunu...

BAŞKAN – Yok, tam tersine kusur değil, doğru yapmışsınız.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Hayır, bilerek yapmadım.

BAŞKAN – Ama doğru yapmışsınız.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Doğru yaptık ama bilerek yapmadım. Yani bizim işte bilerek yapmak esastır.

BAŞKAN – Bazen Allah yardım eder bilmeden de yaparsınız yani.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Oldu, tabii, tabii. Aldık mı karşımıza? Hoca diyor ki bana: “Hocam, git şu...” Kararın Aklanması Kanunu’nda da başımız öyle ağrıdı, onu da bir gün anlatırız.

Sonra, o zaman sistem kayıt altına alınmış olacak. Kimler marifetiyle? Bankalar marifetiyle. Ne yapacaktık biz? Bizim bu modelimizin aslında vereceği bizim kimlik belgesi yani şu vatandaşlık numarası benim projemde hem nüfus kimliği hem seçmen kimliği...

BAŞKAN – Tek numara her şey, her şey.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – ...hem vergi kimliği hem banka kimliği hem sosyal güvenlik kimliği.

BAŞKAN – Bugün geldik o noktaya yani.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Daha gelmedik.

BAŞKAN – Deniyoruz ya ağabey.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Yok, yok, yok. Sadece numara veriyoruz, affederseniz eşeklere de numara veriyoruz.

BAŞKAN – Hayır, bir çipte yüklediler her şeyi.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Bırak ağabey ya, bırak. Herkesi gelir vergisi mükellefi yapmadıkça “dat dara dat dat diri diri dit dit” laf ola beri gele yani. 75 milyon nüfus, 3,5 milyon gelir vergisi mükellefi, bunun da 1 milyon 200 bini defter tutar, bunun da 250.000 tanesi bilanço esasına göre defter tutar. Yani muhterem devletimizin hesap sorabileceği iyi kötü 250.000 kişi var.

BAŞKAN – 75 milyondan.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Evet.

BAŞKAN – Ötekiler zaten elinde kuş.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Ama niye? Uzak tutuyoruz halkı, diyoruz ki: “Ekonomi kayıt dışı olsun. Sen kendi filmini çevir, ben kendi filmimi çevireyim, sen benim işime karışma, ben senin işine karışmayayım kardeşim.” Din, iman, Allah, Peygamber; öbürü de sağ-sol, bilmem ne işte, öbürü de etnik falan, herkes pastadan müşteri kapmaya bakıyor.

BAŞKAN – Ne güzel değil mi? Devlet büyük müşteri.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – En büyük müşteri. Ha, ben şimdi müşteri olarak haklıyım çünkü müşteri daima haklıdır. O zaman ne yapacağız? Müşteri kıyak yapmaz, müşteri kıyakçı olmaz. Türkiye’de bankaların en büyük kıyakçısı devlettir, en büyük ama.

BAŞKAN – Hazine ihaleleriyle değil mi?

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Sadece hazine ihalesi olsa iyi. Şimdi, sıradan gideyim. Bankaların kurulmasına kim izin verir? Siyasetçi. Mevduat toplamasına kim izin verir?

BAŞKAN – Hayır, kanuna dayalı her şey siyasetten geçiyor.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Bir dakika, iş devam ediyor yani. Bu şekilde izni veren o. Siyasi krediler mekanizması vardır, özel bankalar da dâhil. Siyasette sadaretin eskisi olmaz, bir şekilde bir yerlerde buluşursun, dersin ki: “Ağabey, şunu, şu kadar kredi istiyor. Bu adam bizim adamdır.” filan dersin, adam alır parayı.

BAŞKAN – Ağabey, bize dedirtmiyorlar şu anda ya.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Sizden bahsetmiyorum, sistemi anlatıyorum, diyorlar demiyorlar ayrı, bilinmez.

Ondan sonra adam krediyi ödemez gününde, bunu büyük rakamlarda düşünün. Adam ödemeyince gelir siyasetçiye “Bizi kurtar.” Ne yapar siyasetçi? Bankaya el koyar. Böylece bütün alacaklar kamuya geçer. Kamu da o alacakları tahsil etmez. Bankaların alacaklarını -“varlık yönetim şirketleri” diye şirketler kuruldu- yüzde 15’le sattılar. Yüzde 85’i de masraf yazdılar mı bankadan? Bak, kıyıklara bak. Gösterge faizleri Merkez Bankası yüzde 4-5. Merkez Bankası bankalara yüzde 4-5’le veriyor, bankalar burada sayıldı işte, 2,34’lerden aylık nerelere kadar gidiyor? Arkadaş, para benim. Banka ne yapıyor? Benim paramı alıyor, satıyor. Para kimin? Benim.

BAŞKAN – Devlet olsun.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Yani bu benim aracım. Peki kardeşim, aracıya sen müdahil olamıyorsan o zaman burada ya bunlarla ortakısın ya siyasetin finansmanında bunlar var veya uzantıları var veya sen yoksun. Başka bunun izahı yok. Ne yapacağız o zaman? Kardeşim, terbiye edeceğiz. Bak, zorlama değil, terbiye. Yahudi’nin en büyük cezası para cezasıdır. Gerekiyorsa bu milletin...

BAŞKAN – “Terbiye” dediğiniz “regülasyon” denen şey mi?

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Yok, regülasyon başka bir şey.

BAŞKAN – Düzenleme değil yani.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Değil, değil, hayır, hayır. Nedir? Ağabey, tamam, bak, sen şu kredi kartlarında filan böyle filmler çeviriyormuşsun. Ben sana Merkez Bankası filan para veriyorum ya...” Ee? “Oradan bir 0,25 düştüm ya.”

BAŞKAN – Sen iyi yapıyorsun bu işi, ödül yani.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Tabii, çok iyi yapıyor, ödül vererek cezalandırıyorsun. Yani yüzde sıfır bilmem ne, 1-1.

BAŞKAN – Çok büyük şeyler tutar o rakamlar, korkunç tutar.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Ohoo, ver bana da bak bakayım.

BAŞKAN – Havuç sopa...

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Havuza koyacağım zaten.

BAŞKAN – Yok, yok, havuç sopa diyorum yani.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Hem havuç sopa hem de havuzda, ben istersem çıkabilir. Havuzda demek tabii, yoksa çıkamaz. Kazan kazan, ben de kazanacağım, sen de kazanacaksın, benim vatandaşım da kazanacak, sen de kazanacaksın, ben senin kârında değilim.

BAŞKAN – Hocam -çok özür dilerim- ne kadar sürer daha?

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Vallahi, biz saat dörde kadar çalışırdık Erbakan Hocayla.

BAŞKAN – Şimdi, Hanımefendi Bankalar Birliğini temsilen aramızda.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – O zaman Bankalar Birliğiyle ilgili bir şey söyleyeyim. Tek bir cümle söyleyeceğim, gidebilirsiniz. Bizim profesyonel futbol kulüpleri var değil mi? Bir de Kulüpler Birliği var. İşte, Kulüpler Birliği.

BAŞKAN – Onu diyorum ben. Hocam, biz birbirimizden habersiziz. Benim “iki lobi” dediğim, bankalar ve futbolcular.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Hayır, işte, Kulüpler Birliği.

BAŞKAN – Evet, tabii.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Şimdi, yeni lirayı hazırladık. Bankalar Birliğiyle toplantı yapacağız. Onun ertesi günü de açıklayacak Hoca, dedi ki o gün bana: “Ya, Hocam, siz bu toplantıya gelmeyin, başka önemli işler var.” Hakikaten de var. Dedim ki: “Tamam, Hoca bizi sattı.” Bak nereye kadar geliyor iş ve Hoca ertesi gün demeç verdi, “Yeni lira projesi dedikodudur.” Yani öylesine etkin şeyler. Ben biraz önce size şey yaparken bunu söylemek istedim, yoksa asla şahsınıza ve partinize filan değil.

BAŞKAN – Estağfurullah.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Bir gecede her şey değişir. O zaman işte, değiştirmeyecek irade... Biz onu yaptık, çok kararlıydık ama bir yere kadar geldik, 28 Şubatın da kökeninde bunlar yatar. Tamam mı? Bunlar Bankalar Birliği, bu falan filan aynı spor kulüplerinin şeyi gibi birliği gibi yani. Her biri ayrı çalar, öbürü ayrı çalar ve Bankalar Birliği meselesi de yaptırımı yoktur, bir şeyi

yoktur. Nedir, ne? Parasını kim veriyor? Bankalar veriyor Bankalar Birliğinin parasını. Bankalar Birliği mevduat mı toplayacak? Patron kim? Bankalar.

BAŞKAN – Yani bizim baro gibi, avukatların barosu gibi.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Hadi, gene baroda hesap soruyorsun.

BAŞKAN – Tabii, canım yetkisi, mesleği, ruhsatı verme yetkisi var.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Tabii, şunu var, bunu var.

BAŞKAN – Ama BDDK var.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – BDDK'ya da geleceğim, o da Futbol Federasyonu. Şimdi, Futbol Federasyonu ehliyet ve liyakat esasına göre mi düzenlenmiş üyeleri?

BAŞKAN – Hiç bilmiyorum futbolu Hocam.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Hiç?

BAŞKAN – Ben futbolu hiç bilmem.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Vallahi?

BAŞKAN – Hiç bilmem, vallahi sevmem. Şikeyi de sevmem.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Peki, Türkiye'de ehliyet ve liyakat, makamları arttıkça... Türkiye'de makamlara gelebilmek için gereken ehliyet ve liyakat arayışı azalır, ters orantılıdır. Öbür taraftan, Müslüman'ız. Ne diyor Nisa Suresi 283'üncü ayet? Yüce Rabbim diyor ki: "İş ehline verin." Bunun anlamı, sen o işin ehli değilsen onu alma. Adanı genel müdür yapıyorsun, geliyor sana öbürü, diyor ki: "Bu hıyar, bu genel müdür olur mu? O genel müdürse ben müsteşarım." Müsteşar yapıyorsun, "Yahu, arkadaş, o müsteşarsa benim bakan olmam lazım." diyor. Bakan yapıyorsun, "Benim Başbakan olmam lazım." diyor. Yani böyle bir mantalite var. Bir taraftan Müslüman'ız.

Müslüman'ın iki temel ekonomik ilkesi var; birisi kayıt ilkesi, ötekisi de kalite ilkesi. Hiçbir dinde yok bu. Yüce Rabbim ne diyor? "Oku!" diye başlıyor. "Konuş!" diye mi başlıyor? Niye?

BAŞKAN – "Oku!" diyor, evet.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Okumak için de kayıt lazım. Yazı yoksa neyi okuyacaksın? Onun için yazacağız, kayıt altına alacağız.

Bir iki şey daha söyleyeyim, böyle biraz zamanınızı alıyorum ama. Yüce Rabb'im İslam dininin yönetim felsefesini nerede dile getiriyor? Amentü duasında. "Amentü billahi..." En tepede kim var? Allah var "...ve melaaiketihî" sonra melekler, "...ve kütübihî" kitaplar, sonra "...ve rusulihî" peygamberler. Bu, dikey bir organizasyon. Bu organizasyon neye dayalı? İş bölümüne dayalı. Her şey kadir olan yüce Rabb'im Kur'an-ı Kerim'i bizzat en sevdiği kuluna veriyor. Cebrail'i görevlendirmiş. Canımızı kendisi almıyor, iş bölümü yapmış, belki de kullarımla aram bozulmasın diye, kim alıyor canımızı? Azrail. Melekler tayin etmiş; işte, İsrail, Mikail - Cebrail'i filan saydık- bir de her birimize iki tane melek tayin etmiş. Bunlara da kâtibin melekleri demiş; birisi günahımızı kaydediyor, birisi sevabımızı, birisi borcumuzu kaydediyor, birisi alacağımızı, birisi gelirimizi kaydediyor, birisi giderimizi. Ee, o zaman hem Müslüman'ım hem de kayıt dışıyım diyemezsin. Ama biz ne yapıyoruz namazın finalinde? "Esselâmü aleyküm ve rahmetullah" deyip sağdaki meleği selamlıyoruz çünkü onu zevkle selamlıyoruz, soldakini ise kerhen, günahları yazıyor ya. İşte, sistem kayıt esasına dayanacak.

Şimdi, pratik olarak da bunlar tabii, sistem sorunları. Şu konularla ilgili birkaç şey daha söyleyeyim. Çok kısa süre içerisinde bunlar düzeltilebilecek şeylerdir. Kamu kurumları maaşlarını bakanlıklar, üniversiteler vesaire belli bankalarla anlaşma yaparak öderler. Para benim param, ben orada çalışıyorum. Benim yöneticim gider onlarla anlaşma yapar, promosyon üzerine anlaşma yapar. Havuz sistemi bu tip promosyonları reddeder, o para hazinenin malıdır. Sen götürürsün kamu kurumu olarak benim paramı o bankaya yatırırın bu sene, dersin ki: "Ağa, ben bunlarla anlaştım." Ee?

BAŞKAN – At ver, araba ver, ev ver, dam ver.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Ama film o kadar değil, bir maaş fazla alıyorsun.

BAŞKAN – Hı hı.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – "Hı hı!" Ne yani? Helal para mı? Onun için şimdi, banka 50 lira senden kredi kartı aldı diye su koyverir misin? Su koyvermezsin.

BAŞKAN – Aidat aldı diye tepiniyorsun.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Onun için ben biraz önce dedim ki: “Maaşları hangi bankalardan şey yapıyor?” Bu, az bir müşteri değil. 3 milyon bir kere kamu personeli var fiilen, bir de emekliler var, emeklilere Halk Bankasından ödüyorsun.

BAŞKAN – Onu öğreneceğiz bakalım.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Halk Bankası, işte. Halk Bankasından ödeniyor emeklilere.

BAŞKAN – Tabii, tüm bankalar ödüyor.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Söyleyeyim yani, bir yığın banka... Size dilekçe veriyorum zaten bununla ilgili.

BAŞKAN – SPK bütün bankalara ödeyebiliyor yani.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Al bakalım Başkan yaz, gör yani, film yani, film içinde film. Demek ki bu promosyon işi ne yapmamız lazım? Gözden geçirmemiz lazım. Kıyakçılıkla bir yere varılmaz.

Bu, bankaların inşaat finansmanı, müteahhitlerle beraber çalışması, o da ayrı bir konu. Ortada yeri yok, ev yok, bark yok, bir şey yok imal edilen. Ben gidiyorum, hocamdan daire alacağım müteahhit, anlaşıyoruz, diyor ki: “Banka kredi açsın sana.” “İyi.” diyoruz. Ben gidiyorum bankaya, banka direkt bana kredi açıyor. Tabii, bana kredi açınca ben artık imzayı attım, senetleri de çıktık bir güzel. Ee, peki, bunun güvencesi ne?

BAŞKAN – Sigortalı olması lazım.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Güvencesi işte, proje. Peki, para ödenmezse? Bir kere, o aldı gitti parayı, toptan “tık” diye aldı. Yapılmazsa bu iş ne olacak? İşte, biraz önce verdiğim acı örneklerdir bunlar. Ondan sonra bu faiz meselesinde -bunlar teknik konular, bunlar her an idari olarak da çözülebilecek konular- birincisi, bankalar kredi verirken “a.n.t/100” formülünde üç yüz altmış gün üzerinden faiz alır. Yıl üç yüz altmış beş. Niye üç yüz altmış beş üzerinden almazlar? Üç yüz altmış üzerinden alırlarsa üç yüz altmışta beş gün daha fazla, hatta on gün daha fazla faiz almış olurlar. Niye böyle ölçsün? Bunun bir siyasal düzenlemesi de yoktur.

DİLEKÇE KOMİSYONU UZMANI HALUK KURNAZ – Yani üç yüz altmış beşi niye yapmıyorlar Hocam?

BAŞKAN – Bunu Tüketiciler Kanunu’na koyabilir miyiz?

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Bu şey olmuş, kazanılmış hak hâline gelmiş, teamül.

BAŞKAN – Bunu düzeltebiliriz aslında Türkiye için yani BDDK düzeltebilir.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – İşte, düzeltin, onun için getiriyorum işte. Yasaya filan değil, yasaya filan koyun demiyorum.

BAŞKAN – Yok, BDDK tabii, bir yazı yazacak.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Direkt, idare olarak, siz milletvekili olarak “Yapın böyle!” diyeceksin, tebliğ çıkarırsın.

DİLEKÇE KOMİSYONU UZMANI HALUK KURNAZ – “Faizler üç yüz altmış beş üzerinden hesaplınsın.” diyorsunuz yani?

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Evet.

BAŞKAN – Yılı üç yüz altmış beş gün hesaplayacaksınız.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Düşünün şimdi, kaç milyon hesap var. 60 milyon falan var mı hesap?

BAŞKAN – Vardır, daha fazla.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Düşün, şimdi, 60 milyon hesap, beş günden 60 milyon çarpı 5.

BAŞKAN – O kadar faiz.

DİLEKÇE KOMİSYONU UZMANI MUSTAFA CEYLAN – Peki, mevduat böyle mi hesaplanıyor Hocam?

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Mevduat tersi, üç yüz altmış beşle.

Bunlar benim işim çocuklar. Yani ben şimdi, biraz önce sırf sistemi anlatayım size diye şey yaptım yoksa şunların her biri için saatlerce daha bu yeni yeni şeyler türetilir.

BAŞKAN – Evet, BDDK’ dan bunu istiyoruz, çok net bir şekilde.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Artı, valör.

BAŞKAN – Bir bela da o.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Şimdi, banka parayı verirse verdiği günden başlıyor ağabey faiz.

BAŞKAN – Alırsa yani mevduat...

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Sen parayı yatırırsan ertesi günden başlıyor.

BAŞKAN – Hatta üç gün, valör üç gün yazdıkları da oluyor.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Duruma göre o da oluyor tabii, valör anlaşması yapıyorlar.

BAŞKAN – Valörü bazen üç gün de yazabiliyorlar.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Hocam, bir başka, daha bitmedi ki, daha ne? Bunlar şimdi ayaküstü şey yaptıklarımız.

Aylık faiz, yasalarımızda, aylık faiz yürütülemez. Türk Ticaret Kanunu'na göre, işte, eski kanunun 87 ve müteakip maddelerinde cari hesap sözleşmesi vardır ve bankalar ile mudiler arasındaki veya müşterileriyle -mudi, mevduat sahibi demek, müşteri, kredi alan demek- arasındaki bağlantı Türk Ticaret Kanunu'nun "Cari Hesap" kısmına dâhildir. Orada da üç aydan aşağıya bileşik faiz yürütülemez. Bunlar ne yapıyorlar? Aylık. Her ay faiz yürütüyor, her ay faizin faizini de koyuyor üstüne. Ondan sonra artık kediler bile bu kadar eniklemez yani, mart ayında kediler bile bu kadar eniklemez yani. Bindirdikçe bindiriyor, günlük faize günlük uygulayanlar var. Bunun da bir kanunu yok. Hangi kanuna dayanıyorsun? Peki, Merkez Bankası ne iş yapar? Hani, faiz oranlarıyla ilgili tebliğ var, bilmem ne var. Peki, kardeşim, faiz nasıl uygulanacak? Bununla ilgili niye tebliğ çıkartmıyorsun? Nasıl uygulanacak? Bu hesap nasıl yapılır?

BAŞKAN – Merkez Bankasından da bunu isteyelim.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – SPK zaman zaman bu tip şeyler yapar. Bunun nasıl hesabını yapacaksınız?

BAŞKAN – Günlük faizlerin nasıl uygulanacağına dair mevzuat eksikliği var diyor.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Evet, nasıl uygulanacak, çıkartsın ya.

BAŞKAN – Ama aslında bunu BDDK'nın çıkarması lazım.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Kim çıkarırsa çıkarsın.

PROF. DR. HAMİL NAZİK – Bilmiyorlar, bunları istemiyorlar. "Gerek yok." diyorlar.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Bilmez olurlar mı ya?

BAŞKAN – Efendim, biraz önce söylediğim bir şey var; "Her biri birbiriyle görüşmüş." diyor işte yani.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Yani benim Hocam derdi ki: "Oğlum..." Allah gani gani rahmet eylesin, Profesör Osman Fikret Arkun, benim gibi bir adamı asistan aldı çünkü o da herhâlde biraz üşütülmüş. Dedi ki: "Oğlum, benim ömrüm, hırsız hırsız şikâyet etmekle geçti. Girme bu işlere. Sen güzide bir bilim adamısın." Biz hocayı dinlemedik ama öbür Hocayı dinledik.

BAŞKAN – Aslında hayır, sitem ediyor size yani "Girme bu işe." derken yani dikkatli ol diyor yani. Asıl muradı... "Giriyorsun ama bak, burada bu var." diyor yani.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Tabii, Hoca zaten yani Erbakan Hoca, bir kaptı pir kaptı. En son 3 Martta beraberdik, "Siz bizim bayraktarımızsınız." dedi. Ben dedim ki: "Finansal anlamda oluruz, işim bu benim." Demek ki, daha neler var. Kredi kartlarıyla ilgili söylenecekler söylendi. Kredi kartı konusu çok farklı bir konu. Bunun bir de ekonomik boyutu var, ona da kısaca değineyim.

BAŞKAN – O aslında sizin tezinize daha uygun değil mi kayıt içi...

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Kayıtlılık yönünden tabii ki, ama sırf kayıt açısından bakmamak lazım olaya.

Şimdi, biz, Türk insanına helalinden iş bulmayı kime vermişiz? Özel sektöre. Ama bir yandan özel sektöre diyoruz ki: "Helalinden iş bul." Öbür taraftan da özel sektör Türk insanına helalinden iş bulmasını diye her türlü engeli çıkartıyoruz. 3 tane sıkıntımız var. Çok büyük bir işsiz kitlesi var yani bu, sanıldığı gibi, 2-3 milyon filan değil. Ayrı bir konu. İki Almanya birleşti, 5 milyon işsiz var, ben onların danışmanıyım. Dediler: "Hoca ne yapalım?" Dedim: "En az 1 milyon 250 bin yeni iş yeri açmak lazım. Bunun için de iki tabuyu yıkmak lazım; daha az vergi, daha az bürokrasi." Onların ekonomisi kayıtlı olduğu için "ve ekonomi kayıt dışı" diyemedim. Ne yapacağız işte biz? Daha az vergi, daha az bürokrasi ve ekonomimiz kayıtlı; 3 tane şey var. Bulamıyoruz. Genç bir nüfusa sahibiz. Gençlerimize "işsiz" diyeceğimize "öğrenci" diyoruz, "işsiz" diyeceğimize "öğrenci" diyoruz. Sanayici tabiriyle işsizliği koltuk ambarına alıyoruz. Ninni sistemi eğitim, Türk eğitim sistemi ninni sistemidir. Yükseköğretimin yüzde 90'ı sosyal bilimler alanındadır. İyimser olarak söylüyorum, yüzde 10 da yok da, yüzde 10 teknik, sağlık ve benzeri üretime yöneliktir. Yani bir ülkede 10 kişi üretecek, 90 kişi konuşacak, 100 kişi yiyecek. Hikâye... YÖK yapıyorsunuz, lök yapıyorsunuz... Palavra bunların hepsi. Ninni sistemi bu, ninni. Okuyacaksınız, yazacaksınız, adam olacaksınız. Eee... Sana diploma vereceğiz, diploma her kapıyı açacak... Laf ola beri gele. Verdiğiniz kâğıdın adı "işsizlik sertifikası." Dünyanın hiçbir yerinde insanlardan üste para alarak işsizlik sertifikası dağıtılmaz. Acı söylerim ama söylerim, işim bu benim. Hiç lâmi cimi yok. Efendim, işsizler türbanlı mı olsun, türbansız mı olsun, sakallı mı olsun, sakalsız mı olsun? Sonuçta işsiz ya, ister türbanlı olsun ister türbansız, ister sakallı olsun ister sakalsız. Ne yazar ki? Hepsi bunların birbirine bağlı.

Biraz önce tüketici kültüründen bahsettik, bilinçli tüketiciden bahsettik, bilinçli yatırımcıdan bahsettik, hep bilinçten bahsediyoruz. İnsanlar ne kadar bilinçsiz olursa o kadar mevcut sistemin kazancı artar. O zaman eğitim sistemini de... Bir de, daha

olmadı, paralı mı verelim, parasız mı verelim hikâyesi var işsizlik sertifikasını yani vakıf üniversitesi filan gibi abuk subuk modellerle. Onun için ne yapacağız? Türkiye, bir yeniden yapılanma projesine geçecek. Biz beceremedik, inşallah sizin nesil becerir. Biz hep engellendik, her çeşit dövüşü yaptık, onu da söyleyeyim ama biraz, tabii, hocalık damarımız tutuyor, mülayim davranmıyoruz, canım cicim de diyemiyoruz, dümdüz söylüyoruz, onun için de bizden politikacı molitikacı olmaz, olamaz da ama işimizdir, işimizde, eh, fena değildir.

İşte, kredi kartlarıyla ilgili de -ona geleceğim- adam geçinemiyor, parası yok pulu yok, işi yok gücü yok. Sen diyorsun ki: “Ağabey, git kredi al.” Bankalar da nüfus kâğıdına kredi veriyor. Herif alıyor parayı. Ee... Ödeme zamanı geliyor ödeyemiyor. Adam diyor ki: “Arkadaş, Türkiye Cumhuriyeti devleti borcunu ödüyor mu ki ben ödeyeyim.” Ödemiyor. Ne yapıyor? Gelecek nesillere gönderiyor, üstüne faizi koyuyor, ertele gitsin, harika! Ondan sonra, devleti şahane -sözleşme serbestliği var, serbest pazar ekonomisinde sözleşmeye müdahale edilmez, bunlar hep genel kabul görmüş ilkeler- af çıkarıyor kredi kartı sahiplerine. Tam da seçim ha, 2 milyon tane adamın borcu var. O zaman, bankalar diyor ki: “Ağa, bak sen af çıkarttın, heriflerden parayı alamıyoruz.” “Ağabey, sesini çıkartma. Biz Merkez Bankasından sana pişt, vaziyet ederiz, oradan düşük faizle verimiz, kurtarırsın.” diyor. Bu tam bir şey hâline gelmiş, istikrarlı bir sistem hâline gelmiş. Onun için de ne yapman lazım? Düşük kur, yüksek faiz modeli. İthalatı kolaylaştırıyorsun. İthalat son derece ucuz, yerli sanayici rekabet edemiyor, sapır sapır dökülüyor. Ee, peki, kurları düşük tutabilmen için ne yapman lazım? Daha çok üretmen lazım, daha az tüketmen lazım, tasarruf etmen lazım ki parayı bir seviyede tutasın ama bir silah var, döviz rezervi. Üf, harika bir sistem. 125 milyara çıkmış. Döviz rezervlerinin yüksekliği, borçlu ülkelerde, o ülkenin itibarını değil itibarsızlığını gösterir. Türkiye'nin döviz rezervleri Amerika Birleşik Devletleri'nden şu anda daha fazla.

KOMİSYON UZMANI HALUK KURNAZ – Çok iddialı bir laf.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Bak, daha fazla... Kaç? 85 onların, bizim 125; 30 milyar daha fazla.

BAŞKAN – Niye milyar tutuyoruz hocam bunları? Pardon, neden dolar tutuyoruz?

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Bunu anlatıyorum işte. İşte, söyleyeceğim. Şimdi, yaklaşık iç ve dış borcumuz 700 milyar dolar. Ne yapıyoruz? Eski bankerler yapardı, masanın üzerine parayı koyardı...

BAŞKAN – Milletın gözü...

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Ha, görürdü millet, “Aha, bu herifte çok para var...” Dolayısıyla biz de onu diyoruz. 700 milyar almışız, eski faizlerle ortalama yüzde 20, yine borç almışız, döviz rezervini ortalama yüzde 5'le tutmuşuz. Yani hangi aklıevvel adam yüzde 20'yle borç alıp yüzde 5'le döviz rezervi diye tutar? Yüzde 15 kazık, ayda 1 milyar 200 milyon dolar şey ödüyoruz hâlen.

BAŞKAN – Haraç ödüyoruz.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Haraç ödüyoruz yani, haraç. Döviz rezerviyle de iftihar ediyorlar.

BAŞKAN – Sayın Başbakan...

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Sayın Başbakan da ediyor, başkaları da...

BAŞKAN – Ona demek öyle bilgi veriyorlar, o da öyle söylüyor.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Başbakan da... Yahu, zaten Başbakan benim çok yakınım, çok sevdiğim bir insan, yani öyle yabancı olduğumuz filan birisi değil, bire bir çok iyi ilişkiler içerisindeyiz. Başbakan zaten bakıyor yani böyle, o hâle getirdiler onu. Bakanların işi zaten bakmak biliyorsunuz.

SEVDE BAYAZIT KAÇAR (Kahramanmaraş) – Adı üstünde...

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Adı üstünde, bakan. Yani, şimdi, Büyük Millet Meclisi Başkanı benim arkadaşım, hemşerim, çok da sevdiğim Cemil Çiçek, Adalet Bakanlığı yaptı. Dedim: “Ya, Başkan, şimdiye kadar ne yaptın, o kadar bakanlık yaptın? Dedi ki: “Gardiyan tayininden başka bir şey yapmadım.”

BAŞKAN – Bir şey yaptı o.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Yok, yok, o zamanki ortam.

BAŞKAN – Bir şey yaptı, bir şey söyleyeyim. Adalet Bakanlığında çok ciddi fon vardır hocam; onu söyledi mi Cemil Bey?

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Yok.

BAŞKAN – Vakıftan aldı, Akbanka geçirdi ağabey.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – E, güzel bir şey.

BAŞKAN – Hayır, onu yapmak için de bir genel müdürün kellesini yedi.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Yesin, olur.

BAŞKAN – Yakinen bildiğim için...

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Çok iyi, yani gayet güzel. Hani niye anlatıyorum? Tamam.

BAŞKAN – Güzel...

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Niye anlatıyorum bunu? Yani “bakan” dediğin adamın görevi ancak gardiyan tayin etmeye yetiyor.

BAŞKAN – Tabii ya..

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Onu anlatmak istiyorum.

BAŞKAN – Tabii ya, doğru söylemiş aslında.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Onu söylüyorum, o anlamda söylüyorum. Öbür konular...

BAŞKAN – Muhakkak bir şeyler yaptı yani Allah razı olsun.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Tabii, tabii, Allah’a çok şükür. Ortaklıklarını, Türk büyüklerinin ortaklıklarını anlatmamıza gerek yok.

BAŞKAN – Takdir sizin, anlatabilirsiniz.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Yeri değil, yok yeri değil. Neyse...

BAŞKAN – Siz öyle takdir ettiyseniz biz saygı duyarız.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Nerede kaldık biz şimdi? Biz aldık lafı, götürdük. En son nerede kaldık?

BAŞKAN – Kredi kartları, Merkez Bankasıyla bağlantı...

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Ha, ne yapıyor şimdi? Merkez Bankasından ucuz faizle veriyor, oradaki batağı kapatıyor. Merkez Bankasının faiz oranları ne kadar çok düşüyorsa bankaların kredi kartlarını, tüketici faizlerini alma şeyi, riski o kadar artıyor, bu bir.

İkinci bir şey daha var bankalarla ilgili: Bu otomobil kredileri, taşıt kredileri. O da... Yani böyle bir şey olmaz ya. Şimdi bir arabanın, ortalama bir arabanın değeri 10 bin dolar dışarıda, Türkiye’de 20 bin dolara satılıyor. Devleti şahane 10 bin dolar şey alıyor.

BAŞKAN – Vergi alıyor.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Vergi alıyor. Tüketiciye kaç liraya veriyor? 20 bin dolara satıyor. Yabancı otomobil firmasının kendi finans şirketleri var veya bizim bankalar kanalıyla 20 bin dolarlık kredi açıyor sana yani sistem 20 bin dolar borçlanıyor dışarıya.

BAŞKAN – Her araba başına...

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Her araba başına.

BAŞKAN – Doğru, hepsini...

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Biz 10 bin doları pişt aldık, o bize kaldı ya, sanki kusmayacağız onu. Ödeyeceğiz ya... Bunu Türkiye ekonomisi ödeyecek. Para girmiş olabilir sana vergi namı altında da sen bunu öderken ne yapacaksın? Üretimi artıramıyorsun, ee... Yaptığımız şey faiz rekortmenliği. Dünyada bir numaralı faiz ödeyicisiyiz, rekortmeniz. Öyle, olimpiyat rekortmeni, güreş müreş filan, bunların hepsi palavra. Dünyada en yüksek faiz ödeyen ülkeyiz, en yüksek. Onun için bizi çok seviyorlar. Onun için, söylüyorum, Sayın Cumhurbaşkanını gidiyor Wall Street’te çan çalıyor.

BAŞKAN – Borsa açıyor.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Borsa açıyor. Niye? En güzel bizi öpüyor herifler. Teşekkür çanıdır ama bu çanlar kimin için çalıyor? Bizim için çalıyor. Sayın Başbakan da, Ali filan da yani.... Böyle bir şey var mı ya? Ama beni de çok seviyorlar, diyorlar ki: “Delidir, ne derse yeridir.” Evet, ben deli bir adamım.

BAŞKAN – Öyle değil hocam, ben biliyorum da burada zabitler açık, söyleyemem, cevabı biliyorum ben.

Evet, buyurun devam edin.

Şimdi, bizim sorunumuz şu hocam: İşte kredi, bankaların şikâyetleri...

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Evet... Yok, işte, bunların hepsi birbirine bağlı yani tek başına kredi kartından aldı, almadı, iletişim ücreti aldı, iletişimsizlik ücreti aldı, dinleme ücreti aldı, onu aldı, bunu aldı...

BAŞKAN – Bataklık dururken sivrisinekle uğraşmış oluyoruz değil mi biz bunlarla uğraşarak?

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Biz bataklığı görmüyoruz bile, sineği de görmüyoruz. Bunlar hikâye, hikâye... Kardeşim, sen bu milletin helalinden kazancını artırırsan, gelir seviyesini artırırsan, bankalara gidip borçlanıp bankaları tokatlamak durumunda

birakmazsan... Bankaları tokatlıyor, ondan sonra diyor ki: "Kardeşim ben tokatlıyorum ama bu inekler benden kart parası da almış." Yani tabii, istisnaları vardır, genç arkadaşımız gibi, ona bir şey demiyorum ama işin özü bu yani... Ya, 167 tane milletvekilinin kredi kartı kara listede. Ulan, bunu da mı Osman Altuğ yaptı? Yok. Onun için, daima, dünyada en önemli şey gerçektir, gerçekten daha önemli hiçbir şey yoktur, yoktur. Biz gerçeği göstermeye... Bu, bilim adamının vebalidir. O vebali de tek başımıza taşımayalım dedik. Şimdi vebal büyük ölçüde Başkana geçti.

BAŞKAN – Allah razı olsun.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Sayın milletvekili hanımefendiye geçti. Aldılar... Bundan sonrası sizde.

BAŞKAN – Kesinlikle hocam. Biz vebalin farkındayız. Benim de bu çalışmalarından sonra -gerçekten bireysel olarak da istifade ediyorum- özel gayretlerime rağmen, bu toplantılardan, sıradan, yani 550 tane milletvekilinin içinde, bu konularla ilgili, bilgili yüzde 10'un içindeyim diyebilirim yani ama buna rağmen, bu toplantılarda...

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Yüzde 10 yok Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Yoktur... Bu toplantılardan çok istifade ediyoruz. Bu konularla ilgili...

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Yüzde 1'de 2 kişisiniz. Bakın, yüzde 1 de yok.

BAŞKAN – Eyvallah, teşekkür ederim hocam.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Hayır, gerçek bu ya...

BAŞKAN – Doğru, doğru...

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – O kadar istatistik yaptı Ömer hocam...

TÜSİAR KURUCU BAŞKANI NEŞE DEMİRAĞ – Hocam, sigortacılık konusunda düşüncelerinizi alabilir miyiz?

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Sigorta, ay... Ben aynı zamanda sigortacılık hocasıyım, biliyor musunuz?

TÜSİAR KURUCU BAŞKANI NEŞE DEMİRAĞ – Bilmiyorum.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Ya...

BAŞKAN – Ya sizinki, acentelerin işini kapıyor bankacılar...

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Yok, yok... Sigorta işlemleri, banka işlemleri... Kitap getirdim Başkana, hemen bizim Kurnaz kaptı, adı üstünde Kurnaz...

Şimdi, sigortacılık meselesi, risk alıyorsunuz, risk satıyorsunuz. Dünyada, sigortacılık kadar birbirine örgütlü, zincirleme, bir araya gelmiş başka bir sektör yok. Siz şimdi burada poliçe kesiyorsunuz, o kestiğiniz poliçenin primini bir şekilde Japonya'daki veya Rusya'daki veya Hindistan'daki reasürans sisteminde aktarmış oluyorsunuz.

BAŞKAN – Birleşik, Reasüranslar Birliği...

TÜSİAR KURUCU BAŞKANI NEŞE DEMİRAĞ – Bir zincir var orada.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Hasar olduğu zaman da gene aynı şekilde. Dolayısıyla bu zincirleme bir sistem. Şimdi, bu bizim bankaların, muhterem bankaların poliçe zorlaması, prim sanki tamamen kendilerine kalıyormuş gibi bir izlenim vermemeli. Amma bu dünya klasmanında yer alabilmeleri için, kendi açısından "Bu işte de başarılıyız." diyebilmesi için poliçe zorlamaları lazım, poliçe satışlarını artırmaları lazım; artırmak için de mamulü çeşitlendirmesi lazım, mamulü çeşitlendirirken de yepyeni kalemler üretmesi lazım. O zaman, diyor ki: "Kardeşim, ben nerede güçlüyüm? Benden borç para almak isteyen adamda güçlüyüm. Adam gelmiş benden borç istiyor. Ee, ağa, tamam -adına da "promosyon" de istersen- ağabey, tamam, ben sana 100 kâğıt veririm ama ağabey sen şuraya bir 50 kâğıt da, bak, sen, ne olur ne olmaz, ölürsün, yitersin, ayağın kırılır filan, bana şuradan bir sakal at." Bunu da aleni yapıyor yani...

Şimdi, biz burada neyi tartışıyoruz? Bankalar şu şu işleri yapmalı mı yapmamalı mı? Yani bankalar, sonuçta, para alan, para satan kuruluşlar. Mamul çeşitlendirmesini yapmalı mı yapmamalı mı? E, şimdi Ülker ne üretiyor? Çikolata üretiyor. Çikolatayı ne yapıyor? Çeşitli renklerde üretiyor. E, şimdi bu da renk vermiş.

BAŞKAN – Para kazanacak.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Peki, nasıl olmalı bu iş? Bir kere, bankalarda biliyorsunuz "şube sermayesi" diye bir şey vardır. Biraz önce siz konuşurken aklıma gelmişti de şey yapamadım. Şube sermayesi var. Acentelerin de belli şeyleri var. Her şube de bir acentedir, isterse o acente şirketi bankaya ait olsun. O zaman her şubeye bir acentelik verilmesi lazım.

BAŞKAN – Veriyorlar zaten.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Bu acenteliği de Türkiye sigorta, reasürans vesaire birliği var biliyorsunuz, denetleme kurulu var.

TÜSİAR KURUCU BAŞKANI NEŞE DEMİR AĞ – Türkiye Sigorta Birliği oldu.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Evet, onlar... Onlar pekâlâ bu konuda işlem yapabilirler ama onlar da ister istemez bankalardan para kazandıkları için, biraz önce hani dedim ya, Bankalar Birliği, işte, Türkiye Kulüpler Federasyonu...

TÜSİAR KURUCU BAŞKANI NEŞE DEMİR AĞ – Onlar da aynı sistem...

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Onlar da gene aynı federasyonun içerisinde. Şimdi, bu kurulları falan varsaymayın, zinhar. Bunların hepsi patronların şeyidir. Evet, patronlar ya... Patron ne derse o olur. Şimdi, efendim “bilmem ne kurulu” diyorsun, atıyorum, işte, “BDDK” diyorsun, “TMSF” diyorsun. Patron kim? O ne diyorsa o olur arkadaş. Patron oraya kimi tayin edecekse onu tayin eder. El konuldu bazı bankalara -çok eğlenceli- mahallesinin kasabını getirdi, şey yaptı.

BAŞKAN – Yönetim kurulu üyesi...

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Yönetim kurulu başkanı yaptı, araba da verdi, sekreter de verdi. Adami göreceksin ağabey... Kasap ya... Onun için...

BAŞKAN – Aziz Türkiye’ m ha...

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Evet, aziz Türkiye’ m. Demek ki ne yapıyoruz ağabey? Bir, geldik baktık, kamu kurumlarındaki durum aynı, kamuyu yönetenler aynı, özel sektördeki aynı, o da ona göre “Benim adamım olsun.” diyor. Bir naylon hissedar, naylon şey, “saman ortak” dediğimiz bir ortaklık yapısı, çaycı, kahveci vesaire... Ee? Bir de -hocamı tenzih ederim- hoca takımı var. Adam, ya koskoca iktisat profesörü, herif 3 bin liraya çalışır mı? Türkiye’ de iktisatçıdan fazla bir şey yok ama 3 bin liraya razı. O zaman iş yok demek ki ağabey. Şimdi, bu adamları alıyorsun, götürüyorsun bakan yapıyorsun, milletvekili yapıyorsun, bilmem ne yapıyorsun. Affedersiniz, götürüp, onların tabiriyle kaz güttürmezsin, birçoğunu da bire bir tanıyorum. Yani böyle bir şey var mı? Sırf unvan... Naylon ya, her şey naylon ya. Türkiye’ de naylon olmayan bir şey yok ya. Bankalar naylon, plan sistemi naylon, borsa sistemi naylon. Naylon olmayan bir şey yok. O zaman yeniden yapılanmak lazım.

BAŞKAN – Hocam, önceden “kâğıt” diyorduk, şimdi naylon diyoruz.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Naylon, naylon... Kâğıda hakarettir. Kâğıt çünkü tabiidir.

BAŞKAN – Hayır, “üçkâğıt” diyordunuz ya önceden, şimdi 3 tane naylon...

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Üçkâğıt ekonomisi tabii, döviz, faiz, borsa...

En son, müsaade ederseniz, gene bir anımla kapatayım. Allah gani gani rahmet eylesin, Recep Yazıcıoğlu’yla Çeşme’ de, Altın Yunus’ ta bir toplantıdayız. Türkiye Maden İşçileri Sendikası organize etti. Normalde, işte, sabah ben konuşurum, öğleden sonra da o konuşur. O gün öğleden evveli yerleştirmek, birlikte yapmak zorunda kaldık. Ondan sonra, ben konuşmamı yaptım, sonra rahmetli valiyi davet ediyorum kürsüye ve bir hikâye anlattım, çünkü gibi kulağımda. Kadıncağız çocuğunu almış doktora gitmiş. Doktor muayene masasına yatırmış, muayene ediyor. Sağına bakıyor, soluna bakıyor “Cık, cık, cık... Allah Allah... Yazık.” diyor filan. Kadıncağız heyecanla “Doktor bey, nasıl, iyileşir mi?” diyor. Bir kadına bakıyor, bir çocuğa bakıyor. “Cık, cık, cık...” Bir kadına bakıyor, bir çocuğa bakıyor. Kadın ısrarla “Umut var mı?” diyor. Hanımefendiler bağışlayın -sizin yüzünüzden- doktor diyor ki: “Hanımefendi, soyununuz.” “Niye? Hasta olan ben değilim.” diyor. “Soyunun da bunun yenisini imal edelim.” diyor.

BAŞKAN – Yeni sistem yapalım diyorsunuz.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Çünkü çocuk kör, kötürüm, hiçbir tarafı tutmuyor, her tarafı gidiyor. Yenisini yapmak zorundayız, yeniden yapılanma bu. Yoksa, her gün konuşuruz: O öyle demiş de, bu böyle demişte de, falanca kanunda böyle varmış da, öbüründe böyle varmış da, şu kanundan böyle bilmem ne gelmiş de... Ulan sanki kanun şey... Anayasa varmış, babayasa varmış... Geç ya bunları ya... Türkiye’ de 20 binden fazla kanun var ya. Bu kadar, yani insanların ağzına sakız verip çiğnettiren başka bir toplum yoktur. Bak şimdi... Şimdi, şuraya geldik biz, iyi kötü, işte, hepimiz için söylüyorum, Sayın Başkan, sizi tenzih ederim...

BAŞKAN – Estağfurullah...

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Çünkü bizden gençsiniz, yakışıklısınız...

BAŞKAN – Estağfurullah...

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Ama şuraya Bülent Ersoy gelse ne olur veya Hülya Avşar gelse ne olur?

BAŞKAN – Bütün basın yığılır herhâlde başımıza. Anladım, magazin daha çok...

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Benim başımdan geçti. Bizim hocalardan bir tanesi, ama tıpçı, sünnet etmiş oğlunu, sabah sünnet ediyor, ondan sonra törene gidiyor, orada da bir yığın adamı sünnet etmiş. Orada, böyle, hani yüzlerce falan kişi, işte, hocam

mocam, falan filan birkaç kişi geliyor, öbür tarafında... Ondan sonra Fatih Ürek geliyor... Sahneyi düşünün. Bunu da niye söyledim? Kıymet telakkileri, değer yargıları...

Gene bir son söz söyleyeyim: Bizim çocukluğumuzda elimizde mendil vardı. Anamız ütüler, yıkar, kurutur, kolalar, biz onu ne yapardık? Kullanırdık, tekrar kullanırdık, tekrar kullanırdık. Gel zaman git zaman ne çıktı?

BAŞKAN – Kâğıt mendil, kullan at...

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Kâğıt mendil çıktı. Tüket at, tüket at. İnsan ilişkileri de buna dönüştü; tüket at, tüket at. İngilizcede buna “push ekonomisi” diyorlar. Türkçeye onu başka türlü çevirebiliriz yani çöp ekonomisi, at gitsin, at gitsin, at gitsin. Her türlü değer bu şekle geldi.

Benim son sözüm, toprağı bol olsun, Almanya’da benim hocam Kesler derdi ki: “Şeref kaybolup inanç öldü mü, insan da tok olur.”

BAŞKAN – İnsan da...

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – İnsan da tok olur.

BAŞKAN – Tok olur... Bu, açlığın zıddı tokluk, öyle mi?

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Evet. Şeref kaybolup inanç öldü mü insan da tok olur ama sadece nüfus kâğıdı kadar insandır, o da varsa.

BAŞKAN – Evet, ilginç.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Hocam, biz de çok teşekkür ediyoruz.

Değerli arkadaşlar, toparlıyoruz.

Sayın Başkanım, Sayın Müdürüm, ilave etmek istediğiniz bir şey yoksa veya başka söz almak isteyen varsa vereyim.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ BAYRAM UZUNOĞLAN - Teşekkür ederim, çok sağ olun.

Hocamızı da dinledik, çok istifade ettik, çok sağ olsunlar.

BAŞKAN – Allah razı olsun.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ BAYRAM UZUNOĞLAN - Ben teşekkür ediyorum, çalışmalar hayırlı olsun diyorum.

BAŞKAN – Sayın doktorum, Halil Bey...

HALİL ERENLER – Hocama ben bir şey soracaktım. Bu ek hesap faiz oranıyla ilgili düzenleme var mı onu soracaktım, kanun tasarısında...

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ BAYRAM UZUNOĞLAN - Yani, açıkçası şu andaki tasarı taslağında bu ek hesap faiz oranlarına ilişkin düzenleme yok.

BAŞKAN – Yok... O olmaz da zaten kardeşim.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ BAYRAM UZUNOĞLAN - Zaten BDDK’nın düzenlemesi gereken bir husus bu.

BAŞKAN – Olmaz da... Ben size izah edeyim yani... Öyle bir şey olamaz yani. Ek hesabın faiz oranını Tüketici Kanunu’na yazamayız, öyle bir şey yok. Faiz oranını zaten hiçbir kanuna yazamayız.

HALİL ERENLER – Şey, hani, onunla ilgili...

BAŞKAN – Şimdi, bak, canım kardeşim, hocam bir şey söyledi: “Her şey naylon.” dedi. Geçen gün konuşuyoruz vekil arkadaşlarla, şu Meclisten çıkardığımız kanunlar, bir yandan övünüyoruz, diyoruz ki: “En çok yasal düzenlemeyi yaptık.” Bir yandan da bakıyoruz... Dedik ki: “Ya, çıkardığımız kanun değil, yönetmelik.” Aslında, hukuk fakültesinde bize hukuk felsefesinde öğrettikleri bir şey vardı: Bir yerde ne kadar çok kanun varsa o kadar ahlaksızlık vardır, o kadar kurnalsızlık vardır çünkü yasal düzenlemeyle yapmaya çalışıyorsunuz. Hâlbuki serbest piyasa ekonomisi kendiliğinden oluşmalı ticari piyasada. Yani iyi bankalar piyasaya rahat girse, kamu bankaları da bu işte rekabet edecek, daha iyi hizmet vermek için daha iyisini ortaya koyacak, insanlar oraya gidecek, öbürü de daha iyi hizmet vermek için, işte, fiyatı düşürecek, daha güler yüzlü olacak, ne bileyim, bu size yaptığı şeyleri yapmayacak, müşterisini memnun etmeye çalışacak. O gelecek inşallah da...

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Ama alıcıyla satıcı ortak olur mu?

BAŞKAN – İşte, terslik orada.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Yani, para benim ya... Benim paramı, parayı basan benim, parayı benden alan banka, parayı bana satan banka. Yani, milletle kafa mı buluyorsunuz ya? Gerçekten söylüyorum ya.

BAŞKAN – İşte, bunun farkındalığına varabilmemiz için siyasetin finansmanının kendi kendine olması falan dediğimiz başka şeyler var.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – O benim işim değil, sizlerin işi.

BAŞKAN – O bölümü biz çözdük veya çözmek üzereyiz hocam.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – İnşallah, inşallah. Alınınızdan öperim o zaman.

BAŞKAN – Hocam, bir de siz buyurun.

PROF. DR. HAMİL NAZİK – Çok özür diliyorum, son dakikada bir şey daha söylemek istiyorum. Aslında, meselelerden bir tanesi tüketicinin eğitimi ve toplumun eğitimi. Aslında, değerler eğitimi burada devreye giriyor ve topluma tabii bunu kazandıracak da millî eğitimin performansı yani eğitimin performansının artmış olması gerekiyor ki biz 16'ncı Tüketici Konseyine kadar sürekli bu tür kararlar aldık yani toplum eğitilmeli, finans eğitimi almalı...

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Hocam, şu yüzdeden bahsedin de ona göre söyleyin.

PROF. DR. HAMİL NAZİK – Hangi...

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Teknik eğitim ve sosyal eğitim...

PROF. DR. HAMİL NAZİK – Yok, maalesef...

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Onu çözmedikçe... Yani, bunu şimdi siz...

PROF. DR. HAMİL NAZİK – Tabii, gittikçe...

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Neler söylüyorlar yani... Sevgililer Günü olduğu için söylüyorsunuz galiba çünkü elinde kalem, çek yazarsın, senet yazarsın, sevgiliye mektup yazarsın yani ne güzel şey... Yani geç bunları hocam, gözünü seveyim. Yok böyle bir şey.

PROF. DR. HAMİL NAZİK – Yine, değerler eğitimi, daha doğrusu, etik değerlere sahip doğru insanı yetiştirmediğimiz yasalarla bu düzelmez ama biz yine de elimizden geleni mevcut durum içinde yapalım. Bizim yaşamız gelecek yakında Meclise. Orada 2 vekilimizin tüketiciden yana tavır alacağını ümit ediyor, bekliyor ve...

BAŞKAN – Hocam, ne beklemesi, biz dünya âleme ilan ettik ya...

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Hocam kaç üye var sizin dernekte? Hocam, sizin dernekte kaç üye var?

PROF. DR. HAMİL NAZİK – 40 bin...

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – 40 bin, çok iyi vallahi, ilk defa böyle bir tüketici derneği duyuyorum. Kaç kişi aidat veriyor?

PROF. DR. HAMİL NAZİK – Aidat hiçbirini ödemiyo.

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Ha, güzel yani...

PROF. DR. HAMİL NAZİK – Evet...

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Peki, siz mehdi misiniz?

PROF. DR. HAMİL NAZİK – Maalesef...

BAŞKAN – Arkadaşlar, çok güzel bir çalışma oldu. Evet, yaklaşık şu anda, dört saatlik bir çalışmayı aramız yaptık.

Ben, katılan herkese çok teşekkür ediyorum. Son bölümünde bir kısım arkadaşlar "Toplantıya gideceğiz, uçağa gideceğiz." dediler, izin verdik. Onların kendi tercihleriydi ama ben çok istifade ettim. Hocalarımıza çok teşekkür ediyoruz. Buraya kadar zahmet ettiniz.

Arkadaşlar, yemek teklifimiz geçerli. Eğer müsaitseniz aşağıya inelim, bir yemek ikram edelim.

PROF. DR. HAMİL NAZİK – Benim bir toplantım daha var Sayın Başkanım, teşekkür ederim. Bir toplantım daha var, altıda başlayacaktı, ona yetiştirceğim.

BAŞKAN – Öyle mi? Peki, hocam.

Diğer arkadaşlar için de geçerli, diğer konuklarımız için özellikle, buradaki bürokrat arkadaşlar falan... Sizin için doktor bey, siz şehir dışından geldiniz, yemek davetimi geçerli.

Biz de burada çalıştığımız için izinliyiz, ha bire gruptan da mesaj geliyor, "Karar yeter sayısında sıkıntı var, Genel Kurula gelin, Genel Kurula gelin." diye ama...

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Başkanım, burada hiç kimse misafir değil, herkesi ev sahibi yapmışsınız zaten.

BAŞKAN – EŐağfurullah...

PROF. DR. OSMAN ALTUĞ – Vallahi ben dâhil... Hiç sanki, böyle... Çok güzel bir Şey yani...

BAŞKAN – EŐağfurullah.

Tamam, tutanakları kapatabiliriz arkadaşlar, teşekkürler.

Kapanma Saati: 17.56